

Holy Bible

Aionian Edition®

**Libre Ang Pulong Sang Dios
Ilonggo Free Bible
Gospel Primer**

Table of Contents

- Preface
- Genesis 1-4
- John 1-21
- Revelation 19-22
- 66 Verses
- Reader's Guide
- Glossary
- Maps
- History
- Destiny
- Illustrations, Doré

Welcome to the *Gospel Primer*. The Aionian Bible invites you to review popular Christian understanding. Is it possible that the most well-known verse in the Bible is mistranslated, John 3:16? Are the destinies of Heaven and Hell really the whole story? And are misunderstandings of this magnitude even possible? First, know that the Aionian Bible does not abandon Christian heritage. We have much to learn from godly people throughout all ages. Yet, this booklet is a new primer to the truly good news of Jesus Christ, the savior of all mankind.

Holy Bible Aionian Edition ®
Libre Ang Pulong Sang Dios
Ilonggo Free Bible
Gospel Primer

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2025

Source text: eBible.org

Source version: 5/2/2025

Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0
Biblica, Inc., 1996, 2006, 2011, 2022

Formatted by Speedata Publisher 5.1.16 (Pro) on 7/26/2025

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc, <https://Nainoia-Inc.signedon.net>

All profits are given to <https://CoolCup.org>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language

Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Preface

Binisayâ at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of *eternal punishment*. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0/, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

Sang nakahalin na ang tawo, nagbutang ang Ginoong Dios sang mga kerubin sa east sang katamnan sang Eden. Kag nagbutang man siya sang espada nga nagadabadaba kag nagatiyog para wala sing may makapalapit sa kahoy nga nagahatag sang kabuhi.

Genesis 3:24

Genesis

1 Sang ginsuguran, gintuga sang Dios ang kalangitan kag ang kalibutan. **2** Ang kalibutan sadto wala pa sing porma kag mahawan pa. Ang tubig nga nagatabon sa kalibutan nalikupan sang kadulom. Kag ang Espiritu sang Dios nagahulag sa ibabaw sang tubig. **3** Dayon nagsiling ang Dios, "Magsanag!" Kag dayon may kasanag. **4** Nanamian ang Dios sa kasanag nga iya nakita. Dayon ginseparar niya ang kasanag kag ang kadulom. **5** Gintawag niya nga "adlaw" ang kasanag kag gintawag niya nga "gab-i" ang kadulom. Nag-abot ang kagab-ihon, pagkatapos ang kaagahon. Amo ato ang una nga adlaw. **6** Dayon nagsiling ang Dios, "Matuga ang kahawaan nga magaseparar sa tubig sa duha ka lugar." **7** Kag nahimo ini. Ginhimo sang Dios ang kahawaan nga nagaseparar sa tubig sa ibabaw kag sa tubig sa idalom. **8** Ini nga kahawaan gintawag sang Dios nga "kalangitan." Nag-abot ang kagab-ihon, pagkatapos ang kaagahon. Amo ato ang ikaduha nga adlaw. **9** Dayon nagsiling ang Dios, "Magtingob sa isa ka lugar ang tubig sa kalibutan para magguwa ang mamala nga lugar." Kag nahimo ini. **10** Gintawag niya nga "duta" ang mamala nga lugar kag gintawag niya nga "dagat" ang natingob nga tubig. Nanamian ang Dios sa iya nakita. **11** Dayon nagsiling ang Dios, "Magtubo sa duta ang mga tanom: ang mga tanom nga may mga liso kag ang mga kahoy nga nagapamunga suno sa ila nga klase." Kag nahimo ini. **12** Nagtubo sa duta ang tanan nga klase sang tanom, kag nanamian ang Dios sa mga tanom nga iya nakita. **13** Nag-abot ang kagab-ihon, pagkatapos ang kaagahon. Amo ato ang ikatlo nga adlaw. **14** Dayon nagsiling ang Dios, "Matuga sa kalangitan ang mga butang nga may kasanag sa pagseparar sang adlaw kag sang gab-i, kag bilang palatandaan sang pag-umpisa sang mga panahon, mga adlaw kag mga tuig. **15** Magsiga sila sa kalangitan sa paghatag kasanag sa kalibutan." Kag nahimo ini. **16** Gani nahimo ang duha ka dalagko nga mga butang nga may kasanag: ang mas dako nga magasanag kon adlaw, kag ang gamay nga magasanag kon gab-i. Nahimo man ang mga bituon. **17** Ginbutang sang Dios ang ini nga mga butang sa kalangitan sa paghatag kasanag sa kalibutan kon adlaw kag gab-i, kag sa pagseparar sang adlaw kag sang gab-i. Kag nanamian ang Dios sa iya nakita. **19** Nag-abot ang kagab-ihon, pagkatapos ang kaagahon. Amo ato ang ikaapat nga adlaw. **20** Dayon nagsiling ang Dios, "Magdamo ang nagkalain-lain nga sapat sa tubig, kag maglupad ang nagkalain-lain nga sapat sa kahanganan." **21** Gani ginhimo sang Dios ang dalagko nga mga sapat sa tubig, kag ang tanan nga klase sang sapat nga nagaestar sa tubig, kag ang tanan nga klase sang sapat nga nagalupad. Nanamian ang Dios sa iya nakita. **22** Kag ginbindisyunan niya ini nga mga sapat. Siling niya, "Magmuad kamo kag magdamo, kamo nga mga sapat sa tubig kag mga sapat nga nagalupad." **23** Nag-abot ang kagab-ihon, pagkatapos ang kaagahon. Amo ato ang ikalima nga adlaw. **24** Dayon nagsiling ang Dios, "Magkabuhi ang nagkalain-lain nga klase sang sapat sa duta: mga sapat nga mahagop kag maila, mga dalagko kag magagmay." Kag nahimo ini. **25** Ginhimo sang Dios ang ini nga mga sapat, kag nanamian ang Dios sa iya nakita. **26** Dayon nagsiling ang Dios, "Mahimo kita sang tawo nga kaanggid sa aton. Magagahom sila sa tanan nga klase sang mga sapat: ang nagalangoy, ang nagalupad, ang nagalakat, kag ang nagakamang." **27** Gani gintuga sang Dios ang tawo, lalaki kag babayi, nga kaanggid sa iya. **28** Kag ginbindisyunan niya sila nga nagasiling, "Magmuad kamo kag magdamo para ang inyo mga kaliwat magalapta kag magagahom sa kalibutan. Kag gamhan ninyo ang tanan nga sapat." **29** Dayon nagsiling ang Dios, "Ginahatag ko sa inyo ang mga tanom nga may mga liso kag ang mga kahoy nga nagapamunga para inyo kaunon. **30** Kag ginahatag ko sa tanan nga sapat ang tanan nga hilamon kag dahon-dahon bilang pagkaon nila." Kag natuman ini. **31** Gintan-aw sang Dios ang tanan niya nga gin panghimo kag nanamian gid siya. Nag-abot ang kagab-ihon, pagkatapos ang kaagahon. Amo ato ang ikaanom nga adlaw.

2 Gani natapos tuga sang Dios ang kalangitan, ang kalibutan, kag ang tanan nga ara sa ila. **2** Natapos niya ini sa sulod sang anom ka adlaw, kag sa ikapito nga adlaw nagpahuway siya sa tanan niya nga obra. **3** Ginbindisyunan niya ang ikapito nga adlaw kag ginkabig niya nga isa ka pinasahi nga adlaw, tungod kay sa sina nga adlaw nagpahuway siya matapos niya tuga ang tanan. **4** Amo ini ang

estorya parte sa pagtuga sang kalangitan kag sang niya sa ila. Kag kon ano ang tawag sang tawo sa ila kalibutan. Sang paghimo sang Ginoong Dios sang amo na ina ang ila mga ngalan. 20 Gani gin-ngalanan kalibutan kag sang kalangitan, 5 wala pa sa kalibutan sang tawo ang mga sapat nga nagaestar sa duta ang mga ginakultibar nga mga tanom sa latagon, kay pati ang mga sapat nga nagalupad. Pero wala gid wala pa niya pagpaulana kag wala sing tawo nga sing bisan isa sa ila nga bagay nga mangin kaupod magaatipan sang duta. 6 Pero bisan wala sing ulan, niya nga magabulig sa iya. 21 Gani ginpatulog sang ang mga tuburan sa kalibutan amo ang nagapabasa Ginoong Dios ang tawo sing mahamuok gid. Kag sa duta. 7 Dayon ginhimo sang Ginoong Dios ang samtang nagakatulog siya, ginkuha sang Ginoong tawo halin sa duta. Ginhuypan niya sa ilong ang tawo Dios ang isa niya ka gusok kag ginkipot dayon ang sang ginhawa nga nagahatag sang kabuhi. Gani ang ginkuhaan sini. 22 Ang gusok nga ginkuha sang tawo nangin buhi nga tinuga. 8 Dayon naghimo ang Ginoong Dios sa lalaki ginhimo niya nga babayi, kag Ginoong Dios sang katamnan sa Eden, sa east, kag gindala niya siya sa lalaki. 23 Dayon nagsiling ang didto niya ginpaestar ang tawo nga iya ginhimo. 9 lalaki, "Ari na ang pareho sa akon! Tul-an nga ginkuha Kag ginpatubo sang Ginoong Dios ang tanan nga sa akon tul-an, kag unod nga ginkuha sa akon unod. klase sang mga kahoy nga manami tulukon kag [ang Pagatawgon siya nga babayi, kay ginkuha siya halin ila mga bunga] manamit kaunon. Sa tunga sang sa lalaki." 24 Amo ina ang rason nga bayaan sang katamnan may kahoy didto nga nagahatag sang lalaki ang iya amay kag iloy kag mag-upod sa iya kabuhi, kag may kahoy man didto nga nagahatag asawa, kag sila nga duha mangin isa. 25 Sadto nga sang ihibalo kon ano ang maayo kag ang malain. tion, bisan hublas sila nga duha, wala sila mahuya.

10 Sa Eden may suba nga nagailig, nga amo ang nagahatag sang tubig sa katamnan. Nagsanga ini sa apat ka suba. 11 Ang ngalan sang premiro nga suba amo ang Pishon. Nagailig ini sa bilog nga duta sang Havila, nga sa diin may mga bulawan. 12 Puro gid ang mga bulawan didto. Kag makita man didto ang [malahalon nga pahamot nga] bediliyum, kag ang [malahalon nga] bato nga onix. 13 Ang ngalan sang ikaduha nga suba amo ang Gihon. Nagailig ini sa bilog nga duta sang Cush. 14 Ang ngalan sang ikatatto nga suba amo ang Tigris. Nagailig ini sa east sang Assyria. Kag ang ikaapat nga suba amo ang Euphrates. 15 Ginpaestar sang Ginoong Dios sa katamnan sang Eden ang tawo nga iya ginhimo para mag-atipan sini. 16 Kag ginsilingan niya siya, "Makakaon ka sang bunga sang bisan ano nga kahoy sa katamnan, 17 luwas lang sang bunga sang kahoy nga nagahatag sang ihibalo kon ano ang maayo kag ang malain. Kay sa tion nga kaunon mo ini, sigurado gid nga mapatay ka." 18 Dayon nagsiling ang Ginoong Dios, "Indi maayo nga nagaisahanon lang ang tawo, himuan ko siya sang kaupod nga magabulig sa iya kag bagay sa iya." 19 Ginhimo sang Ginoong Dios halin sa duta ang tanan nga klase sang mga sapat nga nagaestar sa duta pati ang tanan nga klase sang mga sapat nga nagalupad. Dayon gindala niya sila didto sa tawo para tan-awon kon ano ang ipangalan

3 Karon, sa tanan nga maila nga sapat nga ginhimo sang Ginoong Dios, ang man-og amo ang labing maayo magpadihot. Isa sadto ka tion, ginpamangkot sang man-og ang babayi, "Matuod gid bala nga ginabawalan kamo sang Dios nga magkaon sang bisan ano nga bunga sang kahoy sa katamnan?" 2 Nagsabat ang babayi, "Makakaon kami sang bisan ano nga bunga sang kahoy diri sa katamnan, 3 luwas lang sang bunga sang kahoy nga ara sa tunga sang sini nga katamnan. Kay nagsiling ang Dios nga indi gid kami magkaon sang bunga sang sina nga kahoy ukon bisan magtandog lang sini. Kay kon himuon namon ina, mapatay kami." 4 Pero nagsiling ang man-og, "Indi matuod nga mapatay kamo! 5 Nagsiling ang Dios sina tungod kay nahibaluan niya nga kon kaunon ninyo ina, masanagan kamo, kag mangin pareho kamo sa iya nga nakahibalo kon ano ang maayo kag ang malain." 6 Sang makita sang babayi nga ang kahoy manami tulukon kag [ang iya mga bunga] manamit kaunon, kag tungod nga naghandom siya nga mangin maalam, nagkuha siya sang bunga kag nagkaon. Ginhatagan man niya ang iya bana kag nagkaon man siya. 7 Pagkatapos nila kaon, nakaintiendi sila kon ano ang maayo kag ang malain, kag natalupangdan nila nga hublas gali sila. Gani nagtambi-tambi sila sang mga dahon sang

kahoy nga higera para itabon sa ila lawas. **8** Sang kon ano ang maayo kag ang malain. Kinahanglan mabulubugnaw na sang hapon, nabatian nila nga nga indi gid siya pagtugutan nga magkaon sang nagalakat ang Ginoong Dios sa katamnan. Gani bunga sang kahoy nga nagahatag sang kabuhi, kay nagpanago sila sa kakahuyan. **9** Pero gintawag kon magkaon siya, magapabilin siya nga buhi hasta sang Ginoong Dios ang lalaki kag ginpamangkot, san-o.” **23** Gani ginpaalin siya sang Ginoong Dios “Diin ka?” **10** Nagsabat ang lalaki, “Nabatian ko ikaw sa katamnan sang Eden sa pagpanguma sang duta sa katamnan, gani nagpanago ako kay nahadlok nga amo ang iya ginhalinan. **24** Sang nakahalin na ako tungod kay hublas ako.” **11** Nagpamangkot ang ang tawo, nagbutang ang Ginoong Dios sang mga Ginoong Dios, “Sin-o bala ang nagsiling sa imo nga kerubin sa east sang katamnan sang Eden. Kag hublas ka? Nagkaon ka bala sang bunga sang kahoy nagbutang man siya sang espada nga nagadababada nga ginsiling ko sa imo nga indi mo pagkaunon?” **12** kag nagatiyog para wala sing may makapalapit sa Nagsabat ang lalaki, “Ang babay abi nga ginpaupod kahoy nga nagahatag sang kabuhi.

mo sa akon ginhatagan niya ako sang bunga sang sadto nga kahoy kag ginkaon ko.” **13** Ginpamangkot dayon sang Ginoong Dios ang babayi, “Ngaa bala ginhimo mo ato?” Nagsabat ang babayi, “Gindayaan abi ako sang man-og. Amo ato nga nagkaon ako.” **14** Gani nagsiling ang Ginoong Dios sa man-og, “Tungod nga ginhimo mo ini, ikaw lang gid sa tanan nga sapat ang magaagom sang sini nga sumpa: sa bilog mo nga kabuhi magakamang ka paagi sa imo tiyan, kag ang imo baba permi lang masudlan sang yab-ok. **15** Ikaw kag ang babayi magakontrahanay. Ang imo kaliwat kag ang iya kaliwat magakontrahanay man. Dunuton niya ang imo ulo kag kadton mo ang iya tikod.” **16** Nagsiling man siya sa babayi, “Tungod sang imo ginhimo, dugangan ko ang imo pag-antos sa pagbusong kag ang imo kasakit sa pagbata. Pero sa pihak sina, handumon mo gihapon ang imo bana, kag magagahom siya sa imo.” **17** Nagsiling man siya sa lalaki, “Tungod kay nagpati ka sa imo asawa kag nagkaon sang bunga sang kahoy nga gindumili ko sa imo, pakamalauton ko ang duta. Gani sa bilog mo nga kabuhi magapangabudlay ka sing tudo-tudo para makakaon ka. **18** Magatubo sa duta ang tunukon nga mga tanom, kag magakaon ka sang mga gintanom sa uma. **19** Kinahanglan nga magpangabudlay ka sing tudo-tudo para makakaon ka, hasta nga magbalik ka sa duta nga amo ang imo ginhalinan. Tungod nga sa duta ka naghalin, gani sa duta ka man magabalik.” **20** Gin-ngalanan ni Adan ang iya asawa nga “Eva” tungod kay siya ang mangin iloy sang tanan nga tawo. **21** Dayon naghimo ang Ginoong Dios sang bayo nga halin sa panit sang sapat para kay Adan kag sa iya asawa. **22** Dayon nagsiling ang Ginoong Dios, “Karon ang tawo nangin pareho na sa aton nga nakahibalo

4 Pagkatapos sadto, naghulid si Adan sa iya asawa nga si Eva kag nagbusong siya. Sang nakabata na si Eva, nagsiling siya, “Nakaangkon ako sang bata nga lalaki paagi sa bulig sang Ginoo, gani ngalanan ko siya nga Cain.” **2** Kag sang ulihi nagbata liwat si Eva sing lalaki kag gin-ngalanan niya nga Abel. Si Abel nangin manugbantay sang mga karnero kag kanding, kag si Cain ya nangin mangunguma. **3** Isa sadto ka adlaw, naghalaad si Cain sa Ginoo halin sa iya patubas. **4** Si Abel iya nagkuha sang kamagulangan sa iya mga kasapatan kag gin-iaw niya, kag ginhalad ang pinakamaayo nga parte sa Dios. Nalipay ang Ginoo kay Abel kag sa iya halad, **5** pero wala siya nalipay kay Cain kag sa iya halad. Kag tungod sini, nagkusmod si Cain kag puwerte gid ang iya kaakig. **6** Gani ginpamangkot siya sang Ginoo, “Ano bala ang naakigan mo? Ngaa nagakusmod ka? **7** Kon maayo lang ang imo ginahimo, kuntani malipayon ka. Pero kon indi maayo ang imo ginahimo, [mag-andam ka kay] nagabantay sa imo ang sala para tukbon ka. Gani kinahanglan daugon mo ini.” **8** Isa sadto ka adlaw, nagsiling si Cain kay Abel, “Dali, makadto kita sa uma.” Kag sang didto na sila, ginpatay ni Cain si Abel nga iya utod. **9** Dayon nagpamangkot ang Ginoo kay Cain, “Diin na bala ang imo utod?” Nagsabat si Cain, “Ambot, wala ako kahibalo. Ngaa, ako bala ang manugbantay niya?” **10** Nagsiling dayon ang Ginoo kay Cain, “Ano bala ang imo ginhimo? Ang dugo sang imo utod daw sa tingog nga nagapakitluoy nga silutan ko ang tawo nga nagpatay sa iya. **11** Tungod sang imo ginhimo, ginapakamalaot ko ikaw. Sugod subong indi ka na makapanguma sa duta nga nagsuyop sang dugo sang imo utod nga imo

ginpatay. **12** Bisan magtanom ka pa, ang duta indi nga Enosh. Sang panahon ni Enosh, nagsugod ang na magpatubas para sa imo. Kag wala ka na sing mga tawo tawag sa ngalan sang Ginoo. permanente nga elistaran, gani bisaan diin ka na lang makadto." **13** Nagsiling si Cain sa Ginoo, "Tama gid ini kabug-at nga silot para sa akon. **14** Ginatabog mo ako subong sa sini nga duta kag sa imo presensya. Wala na ako sing permanente nga elistaran, gani bisaan diin na lang ako makadto. Kag kon may makakita sa akon sigurado gid nga patyon niya ako." **15** Pero nagsiling ang Ginoo kay Cain, "Indi ina matabo sa imo! Kay nagasiling ako nga ang bisaan sin-o nga magpatay sa imo, balusan ko sing pito ka pilo." Gani ginbutangan sang Ginoo sing tanda si Cain para indi siya pagpatyon sang bisaan sin-o nga makakita sa iya. **16** Dayon nagpalayo si Cain sa Ginoo kag didto nag-estar sa duta sang Nod, sa east sang Eden. **17** Karon, naghulid si Cain sa iya asawa. Nagbusong ang iya asawa kag nagbata sing lalaki kag gin-ngalanan nila nga Enoc. Nagtukod si Cain sang isa ka banwa kag gin-ngalanan niya nga Enoc pareho sa ngalan sang iya anak. **18** Si Enoc may anak man nga lalaki kag ang iya ngalan si Irad. Si Irad nga ini amay ni Mehuel; si Mehuel amay ni Metushael; kag si Metushael amay ni Lamec. **19** Si Lamec may duha ka asawa nga si Ada kag si Zila. **20** Si Ada nagbata kay Jabal nga amo ang ginhalinan sadtong mga tawo nga nagaestar sa mga tolda, nga nagaatipan sang mga sapat. **21** May utod si Jabal nga lalaki nga ang ngalan si Jubal, nga amo ang ginhalinan sang tanan nga manugtukar sang arpa kag plawta. **22** Si Zila nagbata man sing lalaki nga ang ngalan si Tubal Cain. Si Tubal Cain nga ini nagapanghimo sang tanan nga klase sang galamiton halin sa salsalon kag saway. May utod siya nga babayi nga si Naama. **23** Isa sadto ka adlaw, nagsiling si Lamec sa iya duha ka asawa, "Ada kag Zila, nga akon mga asawa, pamati kamo sa akon. Ginpatay ko ang bataon nga lalaki kay ginsakit kag ginpilasan niya ako. **24** Kon pito ka pilo ang balos sa tawo nga magpatay kay Cain, 77 ka pilo ang balos sa tawo nga magpatay sa akon." **25** Naghulid liwat si Adan kay Eva, kag nagbata si Eva sing lalaki. Nagsiling siya, "Ginhatagan liwat ako sang Dios sing anak nga lalaki bilang ilis kay Abel nga ginpatay ni Cain, gani ngalanan ko siya nga Set." **26** Sang ulihi si Set may anak man nga lalaki nga iya gin-ngalanan

Nagsiling si Jesus, "Amay, patawara sila kay wala sila kahibalo sang ila ginahimo."

Kag naggabot-gabot ang mga soldado para partidahan ang mga bayo ni Jesus.

Lucas 23:34

Juan

1 Sang una pa nga daan, ara na ang [ginatawag nga] Pulong. Ang Pulong kaupod na sang Dios, kag ang Pulong mismo Dios. **2** Halin pa gid sang una ang Pulong kaupod na sang Dios. **3** Paagi sa iya, ginhimo ang tanan nga butang, kag wala gid sing may nahimo nga indi paagi sa iya. **4** Ang Pulong amo ang ginahalinan sang kabuhi. Kag ini nga kabuhi pareho sa suga tungod kay amo ini ang nagapasanag sa hunahuna sang mga tawo. **5** Ini nga suga nagapasanag sa kadulom kag ang iya kasanag wala nadaog sang kadulom. **6** Karon may tawo nga ginpadala sang Dios. Ang iya ngalan si Juan. **7** Ginpadala siya sang Dios sa pagsugid kon sin-o ang suga, agod paagi sa iya magatuo ang tanan nga tawo. **8** Indi si Juan ang suga, kundi nag-abot siya sa pagsugid kon sin-o ang suga. **9** Si Jesu-Cristo amo ang matuod nga suga nga nag-abot diri sa kalibutan kag nagapasanag sa hunahuna sang tanan nga tawo. **10** Nag-abot siya diri sa kalibutan. Kag bisan ginhimo ang kalibutan paagi sa iya, ang [mga tawo sang] kalibutan wala nagkilala sa iya. **11** Nagkadto siya sa iya mismo [mga kasimanwa], pero ang kalabanan sa ila wala magbaton sa iya. **12** Pero ang bisan sin-o nga nagbaton kag nagtuo sa iya ginhatagan niya sing kinamatarong nga mangin anak sang Dios. **13** Nangin anak sila sang Dios indi paagi sa lawasnon nga pagkatawo ukon sa pagbuot sang tawo, kundi paagi sa pagbuot sang Dios. **14** Ang Pulong nagpakatawo kag nagpakig-upod diri sa aton. Nakita namon ang iya kadungganan bilang bugtong nga Anak sang Amay. Puno siya sang kaayo kag puro kamatuoran ang iya ginasugid. **15** Nagpamatuod si Juan parte sa iya. Nagsiling siya, "Siya amo ang akon ginasiling nga magaabit nga ulihi sa akon. Pero labaw pa siya sang sa akon, kay sa wala pa ako natawo, ara na siya nga daan." **16** Tungod sa dako nga kaluoy ni Cristo ang iya mga pagpakamaayo sa aton tanan nagasinunod-sunod lang. **17** Ang Kasuguan ginhataq sang Dios sa aton paagi kay Moises, pero ang bugay kag ang kamatuoran nag-abot sa aton paagi kay Jesu-Cristo. **18** Wala gid sing bisan sin-o nga tawo nga nakakita sa Dios [nga Amay]. Pero ginpakilala siya sa aton sang bugtong nga Anak nga Dios nga kaupod permi sang Amay. **19** Nagpamatuod si Juan [parte kay Jesus]

sang ginpakadto sa iya sang mga [lider sang mga] Judio sa Jerusalem ang pila ka pari kag Levita para pamangkuton siya kon sin-o gid siya. **20** Ginprangka sila ni Juan, "Indi ako ang Cristo [nga inyo ginahulat]." **21** Nagpamangkot sila, "Kon indi ikaw ang Cristo, sin-o? Si Elias [nga propeta]?" Nagsabat si Juan, "Indi ako si [Elias]." [Gani nagsiling sila liwat, "Siguro] ikaw ang [ginasiling nga] Propeta [nga magaabit]?" Pero nagsabat naman si Juan nga indi siya [ang Propeta nga ila ginasiling]. **22** Gani nagsiling sila, "[Ti sugiri kami kon] sin-o gid ikaw para may isugid man kami sa mga nagsugo sa amon. Ano ang masiling mo parte sa imo kaugalingon?" **23** Nagsabat si Juan, "Ako ang tawo nga ginhambal ni Propeta Isaia sang nagsiling siya, "May nagawali sing mabaskog sa kamingawan. [Siling niya,] Tadlunga ang alagyan nga pagaagyawan sang Ginoo!" **24** Ang mga nagsugo gali sa ato nga mga tawo nga nagkadto kay Juan amo ang mga Pariseo. **25** Ginpamangkot nila liwat si Juan, "Ngaa nga nagapangbautiso ka sang mga tawo kon indi ikaw ang Cristo, ukon si Elias, ukon ang Propeta [nga amon ginahulat nga mag-abot]?" **26** Nagsabat si Juan, "Ako nagapangbautiso sa tubig, pero may ara sa inyo subong nga wala ninyo makilala. **27** Siya ang [ginasiling ko nga] magaabit nga nagaasunod sa akon, pero indi gani ako takos nga mangin iya ulipon." **28** Natabo ini sa Betania, sa tabok sang [Suba sang] Jordan, nga sa diin nagapangbautiso si Juan. **29** Sang sunod nga adlaw nakita ni Juan si Jesus nga nagapalapit sa iya. Nagsiling dayon si Juan [sa mga tawo], "Ari na ang Karnero sang Dios nga magkuha sang sala sang [mga tawo sa] kalibutan. **30** Siya amo ang akon ginasiling nga magaabit nga ulihi sa akon, pero labaw pa siya sang sa akon, kay sa wala pa ako natawo, ara na siya nga daan. **31** Sang una bisan gani ako wala makakilala kon sin-o gid siya. Pero nagkadto ako diri nga nagapangbautiso sa tubig para ipakilala siya sa mga taga-Israel. **32** Nagpamatuod ako nga nakita ko ang Espiritu [Santo] nga nagpanaoq sa iya halin sa langit nga pareho sang pating kag nagsibilin sa iya. **33** Sang una bisan gani ako wala makakilala kon sin-o gid siya, pero ang Dios nga nagsugo sa akon nga magbautiso sa tubig amo ang nagsiling nga daan sa akon nga kon makita ko na gani ang Espiritu [Santo] nga magpanaoq kag magpabilin sa isa ka tawo, ina nga tawo amo ang magbautiso sa Espiritu

Santo. 34 Kag ina nakita ko gid. Gani napamatud- si Jesus sa iya, "Nagatuuo ka bala sa akon tungod an ko gid nga siya amo ang Anak sang Dios." 35 kay nagsiling ako sa imo nga nakita ko ikaw didto sa Sang sunod nga adlaw, didto naman si Juan kaupod idalom sang kahoy nga higera? Mas sobra pa dira ang duha ka tawo nga iya sumulunod. 36 Pagkakita ang imo makita sa pila ka adlaw." 51 Kag nagsiling niya kay Jesus nga nagalabay, nagsiling siya, "Ari na pa gid si Jesus sa iya, "Sa pagkamatuod, ginasugid ang Karnero sang Dios." 37 Pagkabati sadto sang ko sa inyo nga magaabot ang adlaw nga makita duha niya ka sumulunod, nagsunod sila dayon kay ninyo ang langit nga nagaabri kag makita man ninyo Jesus. 38 Pagbalikid ni Jesus, nakita niya sila nga ang mga anghel sang Dios nga nagasaka-panaog nagasunod. Gani nagpamangkot siya, "Ano bala ang pakadto sa [akon nga] Anak sang Tawo."

inyo kinahanglan?" Nagsabat sila, "Rabbi, sa diin ka bala nagaestar?" (Ang buot silingon sang Rabbi "Manunudlo.") 39 Nagsiling siya, "Dali, upod kamo sa akon para makita ninyo." Gani nag-upod sila kag nakita nila ang iya ginaestaran. Mga alas kuwarto na sadto sang hapon, gani didto na lang sila nagpabilin hasta mag-agá. 40 Ang isa sa duha nga nakabati sa ginsiling ni Juan kag nagsunod kay Jesus amo si Andres nga utod ni Simon Pedro. 41 [Pagkaaga,] gin pangita niya dayon ang iya utod nga si Simon kag ginsugiran niya nga nakita nila ang Mesias. (Ang buot silingon sang Mesias "Cristo.") 42 Dayon gindala niya si Simon kay Jesus. Pag-abot nila kay Jesus, gintulok ni Jesus si Simon kag nagsiling, "Ikaw si Simon nga anak ni Juan. Pero halin subong tawgon ka na nga Cefas." Ang Cefas pareho man sa ngalan nga Pedro. 43 Sang sunod nga adlaw, nagdesisyon si Jesus nga magkadro sa Galilea. [Pag-abot niya didto,] nakita niya si Felipe kag ginsilingan, "Dali, sunod sa akon!" 44 (Si Felipe nga ini taga-Betsaida. Taga-didto man si Andres kag si Pedro.) 45 Dayon gin pangita ni Felipe si Natanael. Kag [sang nakita na niya,] nagsiling siya sa iya, "Nakita na namon ang tawo nga ginmitlang ni Moises sa Kasuguan kag [ginmitlang man sa ginsulat] sang mga propeta. Siya gali amo si Jesus nga taga-Nazaret nga anak ni Jose." 46 Nagsiling si Natanael, "May ara bala nga maayo halin sa Nazaret?" Nagsabat si Felipe, "Dali, upod bala para makita mo." 47 Pagkakita ni Jesus kay Natanael nga nagapalapit sa iya, nagsiling siya, "Ari ang matuod nga Israelinhon nga wala gid nagadaya." 48 Nagsiling dayon si Natanael sa iya, "Ngaa kilala mo ako?" Nagsabat si Jesus, "Sa wala ka pa gintawag ni Felipe, nakita ko na ikaw didto sa idalom sang kahoy nga higera." 49 Gani nagsiling si Natanael, "Manunudlo," matuod gid nga ikaw ang Anak sang Dios! Ikaw ang hari sang Israel. 50 Nagsiling dayon

2 Pagkaligad sang duha ka adlaw, may kasal sa Cana nga sakop sang Galilea. Didto ang iloy ni Jesus. 2 Gin-imbitar man si Jesus kag ang iya mga sumulunod. 3 Kag natabuan nga naubos ang bino [didto sa punsyon]. Gani nagsiling ang iloy ni Jesus sa iya, "Naubusan sila sing bino." 4 Nagsabat si Jesus, "Babai, indi kinahanglan nga singganan mo pa ako kon ano ang akon dapat himuong. Wala pa magabot ang akon tion." 5 Nagsiling dayon ang iloy ni Jesus sa mga suluguon, "Himua lang ninyo ang bisan ano nga isugo niya." 6 May mga pagsulundan ang mga Judio sa pagpanghinaw antes magkaon. Gani may anom didto ka tadyaw nga ang kada tadyaw sarang masudlan sang mga 20 ukon 30 ka galon nga tubig. 7 Nagsiling si Jesus sa mga suluguon, "Puna ninyo sing tubig ang mga tadyaw." Gani ginpuno nila ini. 8 Pagkatapos nagsiling si Jesus sa ila, "Sige, magsandok kamo kag dal-a sa nagadumala sang punsyon." Gani nagsandok sila kag gindala didto sa nagadumala, 9 kag gindimdiman dayon sang nagadumala ang tubig nga nahimo nga bino. Wala siya nakahibalo kon diin naghalin ang bino. (Pero nakahibalo ang mga suluguon nga nagsandok sang tubig.) Gani gintawag niya ang nobyo 10 kag ginsilingan, "Kalabanan sa mga tawo nagaserbi sang maayo nga klase nga bino sa umpsa kag kon damo na gani ang nainom sang mga bisita, amo na ang ila paghatag sang ordinaryo nga bino. Pero ikaw ya lain, kag subong mo lang ginpaguwa ang maayo nga klase nga bino." 11 Ang natabo nga ini sa Cana nga sakop sang Galilea amo ang una nga milagro nga ginhimo ni Jesus. [Sa iya ginhimo nga ini] ginpakita niya ang iya gahom, kag nagtuo sa iya ang iya mga sumulunod. 12 Pagkatapos sang kasal, nagpa-Capernaum si Jesus kaupod sang iya iloy, mga utod, kag mga sumulunod, kag nagtiner sila didto sing pila ka adlaw. 13 Malapit

na ang fiesta sang mga Judio nga ginatawag nga Dios, tungod kay wala sing may makahimo sang mga Fiesta sang Paglabay sang Anghel. Gani nagpa- milagro nga pareho sang imo ginapanghimo kon ang Jerusalem si Jesus. **14** Kag [didto] may nakita siya Dios wala nagaupod sa iya.” **3** Nagsabat si Jesus, nga mga tawo sa templo nga nagabaliya sang mga “Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa imo nga wala sing inughalad nga mga baka, mga karnero kag mga tawo nga masakop sa paghari sang Dios kon indi siya pating. May mga tawo man didto nga nagapangbaylo matawo liwat.” **4** Nagpamangkot si Nicodemus, “Ti, sang kuwarta sa ila mga lamisa. **15** Gani naghimo siya paano ang pagkatawo liwat sang tawo kon tigulang sing halanot nga lubid. Pagkatapos ginpanabog niya na siya? Indi na siya puwede nga magsulod sa tiyan ang mga karnero kag mga baka pagwuwa sa templo. sang iya iloy para magpakatawo liwat.” **5** Nagsabat si Gin pangwas-ag man niya ang mga kuwarta sang mga Jesus, “Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa imo nga manugbaylo sang kuwarta kag ginpamaliskad ang ila wala sing tawo nga masakop sa paghari sang Dios mga lamisa. **16** Nagsiling siya sa mga nagabaliya kon indi siya matawo paagi sa tubig kag sa Espiritu sang pating, “Kuhaa ninyo ini diri! Indi ninyo paghimua [Santo]. **6** Ang ginbata paagi sa tawo, tawhanon, pero nga balaligyaan ang balay sang akon Amay!” **17** ang ginbata paagi sa gahom sang Espiritu [Santo], Sa sining iya ginhimo, nadumdu man sang iya mga espirituhanon. **7** Gani indi ka matingala sa akon sumulunod ang ginasiling sang Kasulatan, “Tungod ginsiling sa imo nga kinahanglan matawo kamo liwat. sang akon pagpakanmahal sa imo balay malaglag **8** Nagahuyop ang hangin sa bisan diin nga iya gusto. ako.” **18** Tungod sang iya ginhimo, nagpamangkot Mabatian ta ang iya huni, pero wala kita kahibalo ang mga [lider sang mga] Judio sa iya, “Ano nga kon diin ini nagahalin kag kon diin ini nagapakadto. milagro ang imo mahimo nga ipakita sa amon nga Pareho man sini sa tawo nga natawo paagi sa Espiritu ikaw may awtoridad sa paghimo sini?” **19** Nagsabat si [Santo]. **9** Gani nagpamangkot si Nicodemus, “Ti Jesus, “Gub-a ninyo ang templo nga ini kag sa sulod paano bala ang pagkahimo sini?” **10** Nagsabat si sang tatio ka adlaw patindugon ko liwat.” **20** Nagsiling Jesus, “Bantog ka nga manunudlo sa Israel, pero sila, “Ang templo nga ini ginpatindog sa sulod sang wala ka kahibalo sini? **11** Sa pagkamatuod, ginasugid 46 ka tuig kag patindugon mo lang sa sulod sang tatio ko sa imo nga ang mga butang nga amon nahibaluan ka adlaw?” **21** Pero [wala sila nakaintendi, kay] ang kag nakita amo ang amon ginasugid. Ugalin indi ginatumod ni Jesus nga templo amo ang iya lawas. kamo magpati sa amon ginasugid. **12** Karon, kon **22** Gani sang nabanhaw siya, nadumdu man sang iya wala gani kamo nagapati sa akon ginasugid sa inyo mga sumulunod nga ginhambal niya ini. Kag nagpati parte sa mga butang diri sa kalibutan, mas indi na gid sila [sa ginprosesiya] sang Kasulatan kag sa iya kamo magpati sa akon kon sugiran ko kamo parte sa ginsiling [parte sa iya pagkabanhaw]. **23** Sang didto si mga butang didto sa langit. **13** Kag wala sing bisan Jesus sa Jerusalem, sang tiyempo sang Fiesta sang sin-o nga nakasaka sa langit kundi [ako lang gid nga] Paglabay sang Anghel, madamo ang nakakita sang Anak sang Tawo, kay didto man [ako] naghulin sa mga milagro nga iya ginapanghimo kag madamo sa ila langit.” **14** [Nagsiling pa gid si Jesus,] “Pareho sang ang nagtuo sa iya. **24** Pero si Jesus wala nagsalig sa ginhimo ni Moises sa iya pagbayaw sang man-og sa ila pagtuo sa iya kay nahibaluan man niya ang tanan kamingawan, sa amo man nga paagi, [ako nga] Anak nga tawo. **25** Indi na kinahanglan nga sugiran pa siya sang Tawo kinahanglan nga pagabayawon man, **15** parte sa mga tawo, kay nahibaluan na niya nga daan para ang kada isa nga magtuo sa akon makaangkon kon ano gid ang sa sulod sang ila tagipusuon. sang kabuhi nga wala sing katapusan.” (aiōnios g166)

3 May isa ka tawo nga ang iya ngalan si Nicodemus.

Iní nga tawo isa sa mga manugdumala sang mga Judio, kag miyembro siya sang grupo nga ginatawag nga Pariseo. **2** Isa sadto ka gab-i, nagkadto siya kay Jesus kag nagsiling sa iya, “Rabbi, nahibaluan namon nga ikaw manunudlo nga ginpadala sang

ginpadala niya siya sa pagluwas sang mga tawo. **18** sa tanan. **32** Nagasugid siya parte sa mga butang [Gani] ang bisan sin-o nga tawo nga nagatuo sa iya nga iya nakita kag nabatian sa langit, pero diutay gid indi pagsentensyahan [nga silutan], pero ang bisan lang ang nagapati sa iya ginasugid. **33** Pero ang mga sin-o nga wala nagatuo [sa iya] nasentensyahan na nagapati sa iya nga ginasugid nagapamatuod nga tungod nga wala siya nagtuo sa bugtong nga Anak ang ginasugid sang Dios matuod. **34** Kay si Cristo sang Dios. **19** Silutan sila tungod kay nag-abot siya diri nga ginpadala sang Dios [diri sa kalibutan] nagasugid sa kalibutan bilang suga pero mas gusto pa sang mga tawo nga magpabilin sa kadulom sang sa magpalapit Dio sa iya sang Espiritu [Santo]. **35** Ginahigugma sa aton kon ano ang ginasugid sang Dios sa iya, tungod kay wala sing limitasyon ang paghatag sang Dio sa iya sang Espiritu [Santo]. **36** Ang bisan sin-o nga nagatuo sa Anak [sang Dios] may kabuhi nga wala sing katapusan. Pero ang bisan sin-o nga indi magtuman sa Anak [sang Dios] indi gid paghatagan sang kabuhi [nga wala sing katapusan], kundi ang kaakig sang Dios magpabilin sa iya. (aiōnios g166)

22 Pagkatapos sini nagkadto si Jesus kag ang iya mga sumulunod sa kaumahan sang Judea. Nagtiner sila didto nga nagapangbautiso sa mga tawo. **23** Nagapangbautiso man si Juan didto sa Enon, malapit sa Salim, kay madamo ang tubig didto. Nagkadalto ang mga tawo kay Juan para magpabautiso. **24** (Wala pa sadto napriso si Juan.) **25** Karon ang iban sa mga sumulunod ni Juan kag ang isa ka Judio nagbinaisay parte sa bautiso. **26** Sang ulihi nagkadto sila kay Juan kag nagsiling, "Manunudlo, nadumduhan mo bala atong tawo nga upod mo anay didto sa tabok sang [Suba sang] Jordan, nga imo ginpakilala sa mga tawo? Nagapangbautiso na siya subong kag halos ang tanan nga tawo didto na nagakadto sa iya!" **27** Nagsabat si Juan, "Wala gid sing sarang mahimo ang tawo kon indi pagbuot sang Dios. **28** Kamo mismo makapamatuod nga nagsiling ako nga indi ako ang Cristo, kundi ginpadala lang ako [sang Dios] una sa iya [para magbalita nga siya magaabit na]. **29** [Pareho bala kon may kasal]: ang nobyo para gid lang sa nobyo, kag ang amigo sang nobyo nga nagatambong kag nagahulat nagakalipay kon mabatian niya nga ara na ang nobyo. Pareho man sa akon subong, nalipay gid ako [nga ang mga tawo nagakadto na kay Jesus]. **30** Kinahanglan magdugang pa gid ang pagkabantog ni Jesus, kag ako ya dapat na nga kalimtan." **31** Si Cristo halin sa langit, gani labaw siya sa tanan. Taga-diri kita sa kalibutan kag ang mga butang nga aton ginahambal amo ang diri lang gid sa kalibutan. Pero siya nga halin sa langit labaw

4 Karon, nakabati ang mga Pariseo nga mas madamo na ang mga sumulunod ni Jesus sang sa kay Juan, kag mas madamo na ang iya gin pangbautisohan. (Sa pagkamatuod, indi si Jesus mismo ang nagapangbautiso, kundi ang iya mga sumulunod.) Pagkahibaloi Jesus nga nahibaluan na ini sang mga Pariseo, naghulin siya sa Judea kag nagbalik sa Galilea. **4** [Sa ila pagpaketdo sa Galilea] kinahanglan gid nga mag-agii sila sa Samaria. **5** Sang nagaagi na sila sa Samaria, nakaabot sila sa banwa nga ginatawag Sicar, malapit sa duta nga ginhatag ni Jacob sa iya anak nga si Jose. **6** May bubon didto nga ginhimo ni Jacob. Kag tungod nga uditong-adlaw na kag nakapoy na gid si Jesus sa iya paglakat, nagpungko na lang siya sa higad sang bubon. **7** Ang iya mga sumulunod nagderetso sa banwa para magbakal sang pagkaon. Karon, nag-abot ang isa ka babayi nga taga-Samaria para magsag-ob. Nagsiling si Jesus sa iya, "Abi paimna man ako." **9** Nagsiling ang babayi sa iya, "Indi bala nga ikaw Judio kag ako Samariahanon, kag babayi pa. Ngaa mangayo ka sa akon sang tubig?" (Amo ini ang iya ginsiling tungod kay ang mga Judio wala nagasapak sa mga Samariahanon.) **10** Nagsiling si Jesus sa babayi, "Kon nahibaluan mo lang kon ano ang ginahatag sang Dios, kag kon sin-o ang nagapangayo sa imo sang tubig, ikaw pa kuntani ang mangayo sa akon para hatagan ko ikaw sang tubig nga nagahatag sang kabuhi." **11** Nagsiling ang babayi sa iya, "Sir, wala ka

sing timba kag madalom ang bubon. Diin bala ikaw "Ako nga nagapakighambal sa imo subong amo ang makakuha sang tubig nga nagahatag sang kabuhi? ginasiling mo nga magaabot." 27 Pagkasingil niya sini 12 Ang aton katigulangan nga si Jacob amo ang nag-abot dayon ang iya mga sumulunod. Natingala nagkutkot sini nga bubon. Siya kag ang iya mga anak gid sila sang nakita nila nga nagapakighambal siya pati ang iya mga kasapatan nag-inom sa sini nga sa isa ka babayi. Pero wala gid sing bisan sin-o bubon. Ano, sobra ka pa bala sa aton katigulangan sa ila nga nagpamangkot sa babayi kon ano ang nga si Jacob?" 13 Nagsabat si Jesus, "Ang bisan sin- iya kinahanglan. Wala man sila nagpamangkot kay o nga nagaionom sa sini nga tubig pagauhawon liwat. Jesus kon ngaa nagapakighambal siya sa babayi.

14 Pero ang bisan sin-o nga magainom sang tubig nga akon ihatag indi na pag-uhawon hasta san-o. Kay ang tubig nga akon ihatag sa iya mangin pareho sang buhi nga tuburan dira sa iya nga magahatag sang kabuhi nga wala sing katapusan." (aiōn g165, aiōnios g166) 15 Gani nagsiling ang babayi kay Jesus, "Sir, hatagi man ako sina nga tubig nga imo ginasiling na kinahanglan nga magbalik-balik pa ako diri para magsag-ob." 16 Nagsiling si Jesus sa iya, "Ti kadtui si Jesus sa ila, "May pagkaon ako nga wala ninyo ang imo bana kag dal-a diri." 17 Nagsabat ang babayi, mahibalui." 33 Gani nagpinamangkutanay ang iya "Wala ako sing bana." Nagsiling si Jesus, "Husto ina. Wala matuod ikaw sing bana, 18 kay sadto lima ang pagkaon. 34 Nagsiling dayon si Jesus sa ila, "Ang imo nangin bana, kag ang lalaki nga imo ginapuyo akon kalan-on amo ang pagtuman sang kabutbat-on subong indi mo matuod nga bana. Gani matuod sang nagpadala sa akon kag ang pagtapos sang ang ginasiling mo nga ina." 19 Nagsiling ang babayi buluhaton nga iya ginbahimo sa akon. 35 Indi bala sa iya, "Sir, siguro propeta ka. 20 Ang amon mga nagsiling man kamo nga apat pa ka bulan bag-o katigulangan nagsimba sa Dios sa sini nga bukid, mag-abot ang tig-alani. Pero kon sa akon lang, tig-pero kamo [nga mga Judio] nagsiling nga ang mga alani na ini. Tan-awa bala ninyo ang madamo nga tawo dapat magsimba sa Dios sa Jerusalem." 21 tawo nga nagaalabot! Kon sa mga alanihon pa, ina Nagsiling si Jesus sa babayi, "Pamatibala anay! Magaabot ang tion nga indi na kamo magsimba sa Amay sa sini nga bukid ukon sa Jerusalem. 22 Kamo [nga mga Samariahanon] wala gid kamo makakilala kon sin-o ang inyo ginasimba. Pero kami nga mga Judio nakakilala kon sin-o ang amon ginasimba, kay paagi sa amon luwason sang Dios ang mga tawo. 23 Sa pagkamatuod, magaabot ang adlaw kag nag-abot na gani, nga ang matuod nga mga manugsimba magasimba sa Amay paagi sa espiritu kag kamatuoran. Kag amo ini nga klase sang mga manugsimba ang gusto sang Dios nga magasimba sa iya. 24 Ang Dios espiritu, gani ang nagasimba sa iya dapat magsimba paagi sa espiritu kag kamatuoran." 25 sa sadto nga lugar ang nagtuvo kay Jesus tungod sa Nagsiling ang babayi, "Nahibaluan ko nga magaabot ginsugid sang babayi nga nahibaluan ni Jesus ang ang Mesias nga ginatawag man nga Cristo. Kag tanan niya nga ginbahimo. 40 Gani pag-abot sang kon mag-abot na siya, sugiran niya kita parte sa tawo. 26 Nagsiling si Jesus sa iya, nila siya nga kon mahimo magtiner siya anay didto sa

28 Dayon ginbilin sang babayi ang iya banga nga salag-uban kag nagbalik sa banwa. [Pag-abot niya didto] nagsiling dayon siya sa mga tawo, 29 "Dali bala kamo, tan-awa ninyo ang tawo nga nakahibalo sang tanan ko nga ginbahimo. Basi kon amo na ini ang Cristo." 30 Gani nagkadto ang mga tawo didto kay Jesus. 31 Samtang wala pa nag-alabot ang mga para indi na ako pag-uhawon liwat, kag para indi tawo didto kay Jesus, ginbahay si Jesus sang iya na kinahanglan nga magbalik-balik pa ako diri para mga sumulunod nga magkaon na. 32 Pero nagsiling magsag-ob." 33 Gani nagpinamangkutanay ang iya "Wala ako sing bana." Nagsiling si Jesus, "Husto ina. Wala matuod ikaw sing bana, 34 Nagsiling dayon si Jesus sa ila, "Ang imo nangin bana, kag ang lalaki nga imo ginapuyo akon kalan-on amo ang pagtuman sang kabutbat-on subong indi mo matuod nga bana. Gani matuod sang nagpadala sa akon kag ang pagtapos sang ang ginasiling mo nga ina." 35 Indi bala sa iya, "Sir, siguro propeta ka. 36 Kamo nga bilang mga manug-ani may pagabatunon kamo nga balos [halin sa Dios]. Kag ang [mga tawo, nga bilang] inyo ginaani, pagahatagan [niya] sing kabuhi nga wala sing katapusan. Gani ang mga nagatanom [sang pulong sang Dios] kag ang mga nagaani sang bunga pareho nga magakalipay. (aiōnios g166) 37 Matuod gid man ang ginasiling nga 'ain ang nagatanom kag lain man kag nagaani.' 38 Ang inyo halimbawa pareho sa mga manug-ani nga akon ginpadala nga mag-ani sa mga kag kamatuoran. Kag amo ini nga klase sang mga alanihon nga indi kamo ang nagtanom. Kay iban ang nagtudlo anay sa ila, kag kamo ang nakapulos sang iya. 39 Madamo nga Samariahanon ilang pinangabudlayan." 40 Gani pag-abot sang kon mag-abot na siya, sugiran niya kita parte sa tawo. 41 Mga Samariahanon didto kay Jesus, ginbahay siya anay didto sa

ila. Gani nagtiner siya didto sing duha ka adlaw. **41** Jerusalem, nga alagyan sang mga karnero, may Tungod sa iya mga ginpanudlo, madamo pa gid nga tubig nga palaligusan nga kon sa Hebreo nga pulong mga tawo didto ang nagtuo sa iya. **42** Nagsiling dayon ginatawag nila nga Betesda. Sa palibot sang tubig ang mga tawo sa babayi, "Karon nagatuo kami sa iya may lima ka palasilungan **3** nga sa diin nagahiligda indi lang tungod sa imo ginsugid sa amon, kundi kami ang madamo nga masakiton—mga bulag, mga piang gid mismo nakabati sa iya. Kag nahibaluan namon kag mga paralitiko. **4** Nagahulat sila nga maghulag nga siya amo ang Manluluwas sang kalibutan." **43** ang tubig. Kay kon kaisa, may anghel sang Dios nga Pagkatapos sang duha ka adlaw nga pagtiner nila ni nagapanaog didto kag ginaukay niya ang tubig. Ang Jesus didto, nagpa-Galilea dayon sila. **44** (Si Jesus makauna lusong sa tubig sa tapos ini maukay sang mismo ang nagsiling nga ang propeta wala ginatahad anghel nagaayo bisan ano pa ang iya masakit. **5** sa iya kaugalingon nga banwa.) **45** Karon pag-abot Karon, may isa ka tawo didto nga ang iya masakit **38** nila sa Galilea, maayo ang pagbaton sa ila sang mga na ka tuig. **6** Nakita siya ni Jesus nga nagahigda didto, tawo. Kay ang ini nga mga tawo didto man sang kag nahibaluan ni Jesus nga ang iya masakit amo na pagpiesta sa Jerusalem kag nakita nila ang tanan sadto kadugay. Gani nagsiling si Jesus sa iya, "Gusto nga iya ginpanghimo didto. **46** Nagbalik liwat si Jesus mo bala nga mag-ayo?" **7** Nagsabat ang masakiton, sa Cana nga sakop sang Galilea, sa lugar nga sa diin "Kuntani, sir, pero wala sing tawo nga magdala sa ginhimo niya nga bino ang tubig. Karon, may isa ka akon sa tubig kon ginaukay na. Samtang nagapakadto opisyal sang gobyerno didto nga ang iya anak nga pa lang ako sa tubig ginaunahan ako permi sang lalaki nagamasakit didto sa Capernaum. **47** Pagkabati iban." **8** Nagsiling si Jesus sa iya, "Bangon, dal-a niya nga si Jesus nagbalik sa Galilea halin sa Judea, ang imo hilogdaan kag maglakat." **9** Sa gilayon nag-nagkadto dayon siya kay Jesus kag gin pangabay ayo ang tawo sa iya masakit, kag gindala niya ang niya siya nga magkadto [sa Capernaum] kag ayuhon iya hilogdaan kag maglakat. Natabo ini sang Adlaw ang iya anak nga daw mapatay na gid. **48** Nagsiling nga Inugpahuway. **10** Gani nagsiling ang mga [lider si Jesus sa iya, "Kon indi kamo anay makakita sang sang mga] Judio sa tawo nga gin-ayo, "Adlaw ini nga mga milagro kag makatilingala nga mga butang, indi Inugpahuway kag wala ikaw ginatugot nga magdala pa kamo magtuo sa akon." **49** Pero nagsiling ang sang imo hilogdaan." **11** Nagsiling ang tawo nga opisyal nga nagapakitluoy, "Sir, kon mahimo upod gin-ayo. "Ang tawo nga nag-ayo sa akon amo ang man anay sa akon samtang buhi pa ang akon anak." nagsiling sa akon nga dal-on ko ang akon hilogdaan **50** Nagsiling si Jesus sa iya, "Magpuli ka na. Maayo kag maglakat." **12** Gani gin pamangkot nila siya kon na ang imo bata." Nagpati ang opisyal sa ginhambil sin-o bala nga tawo ang nagsugo sa iya nga magdala ni Jesus sa iya, gani nagpuli siya dayon. **51** Samtang sang iya hilogdaan kag maglakat. **13** Pero wala siya nagapapuli siya, ginsugata siya sang iya mga ulipon makakilala kon sin-o ang nag-ayo sa iya, kay nadula kag ginsugiran nga ang iya anak maayo na. **52** Gani man lang si Jesus tungod sa kadamuon sang mga nagpamangkot siya kon ano nga oras nag-ayo ang tawo. **14** Sang ulihi nakita liwat ni Jesus ang tawo iya anak. Nagsiling ang mga ulipon, "Mga ala una nga iya gin-ayo nga didto sa templo, kag nagsiling kahapon sang hapon wala na siya sing hilanat." **53** si Jesus sa iya, "Ti maayo ka na subong. Indi ka Nadumduman dayon sang opisyal nga amo gid ato na magpakasala, kay basi mas malain pa gid ang nga oras sang nagsiling si Jesus sa iya nga ang matabo sa imo." **15** Naglakat dayon ang tawo kag iya anak maayo na. Gani siya kag ang iya bilog nagkadto sa mga [lider sang mga] Judio. Ginsugiran nga panimalay nagtuo [kay Jesus]. **54** Amo ini ang niya sila nga si Jesus ang nag-ayo sa iya. **16** Gani ikaduha nga milagro nga ginhimo ni Jesus sa Galilea halin sadto ang mga [lider sang mga] Judio nag-sang paghalin niya sa Judea.

5 Pagkatapos sadto, nagpa-Jerusalem naman si Jesus sa pagtambong sa isa ka fiesta sang mga Judio. **2** Sa isa ka puwertahan sang pader sang

Jesus nagtinguha pa gid gani ang mga [lider sang maayo banhawon kag hatagan sing kabuhi [nga wala mga] Judio nga patyon siya, tungod kay indi lang sing katapusan], kag ang mga tawo nga naghimo sing nga ginlapas niya ang kasuguan parte sa Adlaw malain banhawon man pero silutan." 30 [Nagsiling nga Inugpahuway, kundi nagsiling pa gid siya nga pa gid si Jesus,] "Wala ako sing sarang mahimo ang Dios amo ang iya gid mismo nga Amay, nga kon ako lang. Nagahukom ako matuod, pero ang nagakahuligan nga nagapakigtupong siya sa Dios. akon paghukom suno sa ginsugid sang Dios sa akon. 19 Gani nagsiling si Jesus sa ila, "Sa pagkamatuod, Gani ang akon paghukom matarong tungod kay wala ginasugid ko sa inyo nga ako nga Anak [sang Dios] ako nagahimo sang akon gusto, kundi ang gusto wala gid sing may mahimo kon sa akon lang, kundi sang nagpadala sa akon. 31 Karon, kon ako lang gid kon ano ang akon nakita nga ginahimo sang akon ang nagasugid parte sa akon kaugalingon makaduda Amay amo man ina ang akon ginahimo. Gani kon kamo sa akon ginahambal. 32 Pero may isa nga ano ang ginahimo sang akon Amay, amo man ina nagapamatuod parte sa akon, kag nahibaluan ko nga ang akon ginahimo bilang Anak. 20 Palangga sang ang iya ginahambal masaligan. 33 Nagpamatuod man Amay ang Anak, gani ginapakita niya sa akon nga si Juan [nga manugbautiso] parte sa akon. Indi bala iya Anak ang tanan nga iya ginahimo. Kag sobra pa may mga ginsugo kamo kay Juan para pamangkuton gid sa sini nga mga butang ang ipakita sang Amay siya? Kag nagsugid siya sang matuod. 34 Kon sa sa akon [nga akon himuong] para matingala kamo bagay wala ako nagakinahanglan sang pagpamatuod tanan. 21 Kon ang Amay nagabanhaw sang mga sang tawo [parte sa akon]. Ginasabit ko lang si Juan patay kag nagahatag sa ila sing kabuhi, ako nga iya para [magtuo] kamo [sa akon kag] maluwas. 35 Ang Anak nagahatag man sing kabuhi sa kay bisan sin- halimbawa ni Juan pareho sang suga nga nagasiga o nga akon gusto hatagan. 22 Indi ang Amay ang kag nagasanag; kag indi bala nalipay kamo, bisan dali maghukom sa mga tawo; kundi [ako nga iya] Anak lang, sa iya mga ginpasanag sa inyo? 36 Pero may amo ang ginhatakan sang awtoridad nga maghukom, nagapamatuod pa gid parte sa akon nga sobra pa kay 23 para ang tanan magpadungog sa Anak pareho Juan. Ini wala sing iban kundi ang mga butang nga sang ila pagpadungog sa Amay. Gani ang wala ginahimo ko nga ginapahimo sang Amay sa akon. nagapadungog sa akon wala man nagapadungog sa Amay nga nagpadala sa akon. 24 "Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga ang tawo nga nagatuman sang akon mga pulong kag nagatuo sa nagpadala sa akon may kabuhi nga wala sing katapusan. Indi na siya pagsilutan tungod kay ginsaylo na siya halin sa kamatayon pakadto sa kabuhi. (aiōnios g166) 25 Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga magaabot ang tiyempo, kag nag-abot na gani, nga ang mga patay makabati sang pulong sang Anak sang Dios, kag ang magbaton sang iya pulong hatagan sang kabuhi. 26 Tungod nga ang Amay may gahom sa paghatag sang kabuhi, [ako nga iya] Anak makahatag 27 Ginhatakan man niya ako sing awtoridad nga maghukom tungod kay ako amo ang Anak sang sa Dios. 43 Nagkadro ako diri nga may awtoridad Tawo. 28 Indi kamo matingala sa sini nga mga butang, halin sa Amay, pero wala kamo nagabaton sa akon. kay magaabot ang tion nga ang tanan nga patay makabati sang akon pulong, 29 kag magaguwa sila sang iya kaugalingon nga awtoridad, amo ang inyo sa ila lulubngan. Ang mga tawo nga naghimo sing batunon. 44 Paano ang inyo pagtuo sa akon kon

Nagpamatuod ini nga ang Amay amo ang nagpadala sa akon. 37 Kag ang Amay nga nagpadala sa akon amo man mismo ang nagpamatuod parte sa akon. Pero wala gid ninyo siya nakita ukon nabatian nga nagahambal, 38 kag wala man ninyo ginbaton ang iya pulong, tungod kay wala kamo nagapati sa akon Nagapamatuod ini nga ang Amay amo ang nagpadala sa akon. 39 Ginatun-an ninyo sing maayo ang Kasulatan kay nagahunauna kamo nga sa sini nga paagi maangkon ninyo ang kabuhi nga wala sing katapusan. Ang Kasulatan mismo nagapamatuod parte sa akon. (aiōnios g166) 40 Pero indi man gihapon kabuhi. 41 "Wala man sang sina nga kabuhi, kay ginhatakan man niya ko ginapangita nga dayawon ako sang mga tawo. 42 Kilala ko gid kamo kag nahibaluan ko nga sa inyo mga tagipusuon wala kamo sing paghigugma maghukom tungod kay ako amo ang Anak sang sa Dios. 44 Paano ang inyo pagtuo sa akon kon

ang pagdayaw sang inyo mga kapareho amo lang ang inyo ginapangita kag wala ninyo ginapangita ang pagdayaw nga halin sa Dios, nga amo lang ang matuod nga Dios? **45** Indi kamo maghunahuna nga ako ang magaakusar sa inyo sa Amay. Si Moises Moises, kuntani magpati man kamo sa akon, tungod nga si Moises mismo nagsulat parte sa akon. **47** Pero tungod kay wala kamo nagapati sa iya mga ginsulat, amo ina nga indi man kamo magpati sa akon ginasiling sa inyo.”

6 Pagkatapos sadto, nagtabok liwat si Jesus sa Dagat sang Galilea nga ginatawag man nga Dagat sang Tiberias. **2** Madamo nga tawo ang nagsulunod sa iya, tungod kay nakita nila ang iya mga ginpanhimo nga mga milagro sa iya pagpang-ayo sang mga masakiton. **3** Nagtaklad si Jesus kag ang iya mga sumulunod sa bukid kag didto nagpungko. **4** (Malapit na lang sadto ang piesta sang mga Judio nga ginatawag Piesta sang Paglabay sang Anghel.) **5** Pagtan-aw ni Jesus, nakita niya nga madamo nga tawo ang nagpalapit sa iya. Gani nagsiling siya kay Felipe, “Sa diin bala kita makabakal sang pagkaon para makakaon ini nga mga tawo?” **6** (Amo ini ang iya pamangkot tungod kay gusto niya nga tilawan si Felipe. Pero sa pagkamatuod, may plano na siya nga daan kon ano ang iya himuong.) **7** Nagsiling si Felipe sa iya, “Sa kadamuon sang mga tawo nga ini, bisan gamay lang ang aton ihatag, ang walo ka bulan nga suweldo sang isa ka tawo kulang pa nga ibakal sang ila pagkaon.” **8** Pero nagsiling ang utod ni Simon Pedro nga si Andres nga isa man sa mga sumulunod ni Jesus, **9** “May bata diri nga lalaki nga may lima ka tinapay nga barley kag duha ka isda. Pero ano ang pulos sini sa amo nga kadamuon sang mga tawo?” **10** Nagsiling si Jesus, “Papungkua ninyo ang mga tawo.” Kag ginipungko nila sila, kay hilamunon man ato nga lugar. Ang mga lalaki lang mga 5,000 nga daan. **11** Pagkatapos ginkhuha ni Jesus ang tinapay kag nagpasalamat [sa Dios], kag ginpanagttag niya ini sa mga tawo nga nagapungko didto. Amo man ang iya ginhimo sa isda, kag nabusog sila tanan. **12** Pagkatapos nila kaon, nagsiling si Jesus sa iya mga sumulunod, “Tipuna ninyo ang mga nabilin para wala

gid sing may mausik.” **13** Gani gintipon nila ang tahan nga nabilin. Kag halin sa lima ka tinapay nga barley nga ginpakaon sa mga tawo, nakapuno pa sila sang dose ka alat. **14** Pagkakita sang mga tawo sadto nga milagro nga ginhimo ni Jesus, nagsiling sila, “Amo mismo nga inyo ginasaligan amo ang magaakusar na gid ini matuod ang Propeta nga aton ginahulat sa inyo. **15** Nakahibalo na siya kag piliton nga mangin hari nila. Gani naghalin na daan si Jesus nga may tuyosila nga kuhaon nga siya didto kag nagtaklad balik sa bukid nga siya lang. **16** Sang sirom na, nagdulhog sa baybay ang iya mga sumulunod **17** kag nagsakay sa sakayan. Gab-i na, pero wala pa makabalik si Jesus didto sa ila. Gani nag-umpisa na lang sila nga magtabok pabalik sa Capernaum. **18** [Samtang nagatabok sila,] hinali lang nga nagbaskog ang hangin kag nagdalagko ang mga balod. **19** Pagkaantad nila sing mga lima ukon anom ka kilometro, nakita nila si Jesus nga nagalakat sa ibabaw sang tubig pakadto sa ila sakayan, kag hinadlukan sila. **20** Pero nagsiling si Jesus sa ila, “Indi kamo magkahadlok, ako inil!” **21** Gani ginipasakay nila siya. Pagkasakay ni Jesus, nakaabot sila dayon sa ila kaladtuan. **22** Sang sunod nga adlaw, ang mga tawo wala pa gid naghulin didto sa lugar nga ginpanaunan sa ila sang Ginoo sang tinapay nga iya ginpasalamat sa Dios. Nahibaluan nila nga sang gab-i nga nagligad may isa lang ka sakayan, kag amo ato ang ginsakyan sang mga sumulunod ni Jesus. Nahibaluan man nila nga si Jesus wala nagsakay upod sa iya mga sumulunod. Karon, may nag-abot didto nga mga sakayan nga halin sa Tiberias. **24** Gani pagkahibalo sang mga tawo nga wala na didto si Jesus kag ang iya mga sumulunod, nagsakay sila sa mga sakayan kag nagpa-Capernaum para pangitaon si Jesus. **25** Pagabot nila didto sa Capernaum nakita nila si Jesus. Nagsiling sila, “Manunudlo, san-o ka pa diri?” **26** Nagsiling si Jesus sa ila, “Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga ginapangita ninyo ako indi tungod sa mga milagro nga inyo nakita, kundi tungod kay ginpakaon ko kamo sang tinapay kag nabusog kamo.

27 Pero indi kamo magpangabudlay para sa pagkaon nga madunot man lang, kundi [magpangabudlay kamo] para sa pagkaon nga nagapadayon hasta san-o, nga nagahatag sang kabuhi nga wala sing katupusan. [Ako nga] Anak sang Tawo amo ang

magahatag sa inyo sini nga pagkaon, kay ako ang ginhatakan sang Dios nga Amay sang awtoridad nga maghatag sini." (aiōnios g166) 28 Gani nagpamangkot si Jesus, "Ang gusto sang Dios nga masunod namon ang gusto nga ipahimo sang Dios?" 29 Nagsabat si Jesus, "Ang gusto sang Dios nga inyo himuong amo ini: magtuo kamo sa akon nga iya" 30 Nagsiling man sila, "Ti, ano nga milagro ang imo mapakita sa amon para magtuo kami sa imo?" 31 Sadto anay ang aton mga katigulangan nagkaon si Jesus sa ila, "Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga indi si Moises ang naghatag sang tinapay nga halin sa langit kundi ang akon Amay. Kag siya amo man ang nagahatag sa inyo sang matuod nga tinapay nga halin sa langit. 33 Kay ang tinapay nga ginahatag sang Dios wala sing iban kundi siya nga naghalin sa langit kag nagahatag sang kabuhi sa [mga tawo diri sa] kalibutan." 34 Nagsiling dayon ang mga tawo, "Ti, sir, hatagi man kami permi sina nga tinapay nga imo ginasiling." 35 Nagsiling si Jesus, "Ako amo ang tinapay nga nagahatag sang kabuhi. Ang nagapalapit sa akon kag nagatuo indi na gid paggutumon ukon pag-uhawon. 36 "Pero pareho bala sang ginsiling ko anay sa inyo, indi gihapon kamo magtuo sa akon bisan nakita na ninyo [ang mga milagro nga akon ginhimo]. 37 Ang tanan nga tawo nga ginahatag sang Amay sa akon magapalapit sa akon, kag ang mga nagapalapit sa akon indi ko gid pagsikwayon. 38 Kay nagkadto ako diri halin sa langit indi para tumanon ko ang akon kaugalingon nga kabubut-on, kundi para tumanon ko ang kabubut-on sang Amay nga nagpadala sa akon. 39 Kag ang kabubut-on sang nagpadala sa akon amo ini: nga indi ko pagpabay-an nga mawala ang bisan isa ka tawo nga iya gintugyan sa akon, kundi nga banhawon ko sila sa katapusan nga adlaw. 40 Kay amo ini ang gusto sang akon Amay: nga ang tanan nga nagakilala kag nagatuo sa [akon nga iya] Anak makaangkon sang kabuhi nga wala sing katapusan, kag banhawon ko sila sa katapusan nga adlaw." (aiōnios g166) 41 Karon, nagkulumuron ang mga Judio kontra kay Jesus, kay nagsiling siya nga siya amo ang tinapay nga naghalin sa langit. 42 Nagsiling sila, "Si Jesus

man lang ina nga anak ni Jose. Ngaa nagasiling siya nga halin siya sa langit, kay kilala ta man gani ang iya amay kag iloy?" 43 Ginsabat sila ni Jesus, "Indi kamo magsagi kumod dira. 44 Wala sing tawo nga makapalapit sa akon kon indi pagtandugon ang iya tagipusuon sang Amay nga nagpadala sa akon. Kag ang mga tawo nga magpalapit sa akon banhawon ko ginpadala." 45 Nagsiling ang isa sa mga propeta, 'Tudluan sila tanan sang Dios.' Gani ang tanan nga nagapamati sa mga ginatudlo sang Amay magapalapit sa akon. 46 Wala ini nagakahulugan nga may tawo na nga nakakita sa Amay. Ako nga naghalin sa Dios nga Amay amo gid lang ang nakakita sa iya. 47 "Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga ang nagatuo [sa akon] may kabuhi na nga wala sing katapusan, (aiōnios g166) 48 tungod kay ako amo ang tinapay nga nagahatag sang kabuhi. 49 Ang inyo mga katigulangan nagkaon sang manna sang didto pa sila sa kamingawan, pero nagkalamatay gihapon sila. 50 Pero may ara sang tinapay nga naghalin sa langit, kag ang bisan sin-o nga magkaon sini indi na mapatay. 51 Ako amo ang buhi nga tinapay nga naghalin sa langit. Ang bisan sin-o nga magkaon sa sini nga tinapay magakabuhi hasta san-o. Tungod kay ang tinapay nga akon ihatag sa iya wala sing iban kundi ang akon lawas. Ini nga lawas ihatag ko para makabaton ang [mga tawo diri sa] kalibutan sang kabuhi [nga wala sing katapusan]." (aiōnios g165) 52 Nagbinaisyang mga Judio [nga nagapamati kay Jesus]. Nagsiling sila, "Paano bala ang paghatag sang tawo nga ini sa aton sang iya lawas para kaunon ta?" 53 Nagsiling si Jesus sa ila, "Sa pagkamatuod, ginasiling ko sa inyo nga kon indi kamo magkaon sang lawas sang Anak sang Tawo kag kon indi kamo mag-inom sang iya dugo, indi gid kamo makabaton sang kabuhi [nga wala sing katapusan]. 54 Pero ang bisan sin-o nga nagakaon sang akon lawas kag nagaionom sang akon dugo may kabuhi nga wala sing katapusan, kag banhawon ko siya sa katapusan nga adlaw. (aiōnios g166) 55 Kay ang akon lawas kag ang akon dugo amo ang matuod nga tinapay kag matuod nga ilimnon. 56 Ang bisan sin-o nga nagakaon sang akon lawas kag nagaionom sang akon dugo nagapabilin sa akon kag ako nagapabilin man sa iya. 57 Ang [Dios nga] Amay nga nagpadala sa akon amo ang ginahalin sang kabuhi, kag tungod

sa iya nagakabuhi ako. Pareho man sini ang matabo sa mga nagakaon sa akon, magakabuhi man sila tungod sa akon. **58** Ako ang tinapay nga naghulin sa langit. Indi ini pareho sa manna nga ginkaon sang inyo mga katigulangan, kay nagkalamatay gihapon sila. Ang nagakaon sang sini nga tinapay nga akon ginasiling sa inyo magakabuhi hasta san-0." (aiōn g165) **59** Ini nga mga butang ginahambal ni Jesus sang siya nagapanudlo didto sa simbahan wala sing tawo nga nagatago sang iya ginabuhat kon mga sumulunod ang nakabati sa iya gintudlo, kag gusto siya makilala sang tanan. Gani kon nagahimo nagsiling sila, "Tama kabudlay ining ginatudlo niya, gid man ikaw sang mga milagro, ipakita mo na lang sin-o bala ang makabaton sini?" **60** Madamo sa iya utod ni Jesus kay bisañ gani sila wala man nagtuo mga sumulunod mismo nagakulumuron tungod sang sa iya.) **61** Bisan wala sing ini sa tanan!" **5** (Amo ini ang ginahambal sang mga may nagsugid kay Jesus, nahibaluan nya nga ang iya paano na lang kon [ako nga] Anak sang Tawo makita himuong ko ang dapat ko nga himuong. **7** Kamo indi ninyo nga nagsaka pabalik sa akon ginhalinan? pagdumtan sang [mga tawo sang] kalibutan, pero ako **63** Ang Espiritu [Santo] amo ang nagahatag sang ginadumtan nila kay ginabuyagyag ko ang ila malain kabuhi. Ang tawo indi makahimo sini. Ang akon mga nga mga ginahimo. **8** Kamo lang ang magpamiesta. ginahambal sa inyo halin sa Espiritu [Santo], kag Pero indi lang ako kay wala pa mag-abot ang akon nagahatag sang kabuhi. **64** Pero may ara sa inyo nga tiyempo." **9** Pagkahambal niya sini sa ila nagpabilin wala nagatuó sa akon." (Nagsiling siya sini tungod siya sa Galilea. **10** Pagkahalin sang mga utod ni kay nahibaluan na nya nga daan kon sin-o atong Jesus para magpamiesta, nagsunod man si Jesus sa mga indi magatuo kag kon sin-o ang magatraidor ila. Wala siya mag-upod sa kadam-an tungod kay sa iya.) **65** Kag nagsiling pa gid siya, "Amo ini ang indi nya gusto nga mahibaluan sang mga tawo nga kabangdanan kon ngaa nagsiling ako sa inyo nga didto siya. **11** Didto sa piesta, ginpangita siya sang wala sing may makapalit sa akon kon indi siya mga [lider sang mga] Judio. Nagsiling sila, "Diin bala pagtugutan sang Amay." **66** Halin sadto, madamo sa siya?" **12** Naghinuring-huring ang mga tawo parte mga sumulunod ni Jesus ang nagbiya sa iya kag wala sa iya. Ang iban nagsiling, "Maayo siya nga tawo." na magsagi upod. **67** Gani nagsiling si Jesus sa iya Pero may iban man nga nagsiling, "Indi ina matuod, dose [ka apostoles], "Ti, mabiya man bala kamo sa kay ginatunto lang nya ang mga tawo." **13** Pero akon?" **68** Nagsabat si Simon Pedro sa iya, "Gino, sekreto gid lang ang ila pag-estorya parte sa iya, sa kay sin-o pa bala kami makadto? Ikaw lang ang may mensahi nga makahatag sang kabuhi [nga wala sing katapusan]. (aiōnios g166) **69** Nagatuó kami sa imo tungod kay nahibaluan namon nga ikaw amo gid sa iya. **70** Nagsiling si diin bala nakakuha sang kaalam ang tawo nga ini? Jesus sa ila, "Indi bala ginpili ko kamo nga dose? Wala gani siya nakaeskewla." **16** Nagsiling si Jesus Pero ang isa sa inyo yawa!" **71** Ang ginatumod ni sa iya, "Ang mga ginatudlo ko sa inyo wala naghalin Jesus amo si Judas nga anak ni Simon Iscariote. Kay bisan tuod si Judas isa sa dose [ka apostoles], pero siya amo ang magatraidor kay Jesus.

7 Pagkatapos sadto, naglibot-libot si Jesus sa Galilea. Ginlikawan nya nga magkadto sa Judea tungod kay ang mga [lider sang mga] Judio nagtinguha sa pagpatay sa iya. **2** Karon, sang malapit na ang piesta sang mga Judio nga ginatawag Piesta sang Pagpatindog sang mga Payag, **3** nagsiling ang mga utod ni Jesus sa iya, "Ngaa indi ka maghalin diri kag magkadto sa Judea para makita sang imo mga sumulunod ang mga milagro nga imo ginahimo? **4** Kay sang mga Judio sa Capernaum. **60** Madamo sa iya wala sing tawo nga nagatago sang iya ginabuhat kon gusto siya makilala sang tanan. Gani kon nagahimo nagsiling sila, "Tama kabudlay ining ginatudlo niya, gid man ikaw sang mga milagro, ipakita mo na lang sin-o bala ang makabaton sini?" **61** Bisan wala sing ini sa tanan!" **5** (Amo ini ang ginahambal sang mga may nagsugid kay Jesus, nahibaluan nya nga ang iya paano na lang kon [ako nga] Anak sang Tawo makita himuong ko ang dapat ko nga himuong. **7** Kamo indi ninyo nga nagsaka pabalik sa akon ginhalinan? pagdumtan sang [mga tawo sang] kalibutan, pero ako **63** Ang Espiritu [Santo] amo ang nagahatag sang ginadumtan nila kay ginabuyagyag ko ang ila malain kabuhi. Ang tawo indi makahimo sini. Ang akon mga nga mga ginahimo. **8** Kamo lang ang magpamiesta. ginahambal sa inyo halin sa Espiritu [Santo], kag Pero indi lang ako kay wala pa mag-abot ang akon nagahatag sang kabuhi. **64** Pero may ara sa inyo nga tiyempo." **9** Pagkahambal niya sini sa ila nagpabilin wala nagatuó sa akon." (Nagsiling siya sini tungod siya sa Galilea. **10** Pagkahalin sang mga utod ni kay nahibaluan na nya nga daan kon sin-o atong Jesus para magpamiesta, nagsunod man si Jesus sa mga indi magatuo kag kon sin-o ang magatraidor ila. Wala siya mag-upod sa kadam-an tungod kay sa iya.) **65** Kag nagsiling pa gid siya, "Amo ini ang indi nya gusto nga mahibaluan sang mga tawo nga kabangdanan kon ngaa nagsiling ako sa inyo nga didto siya. **11** Didto sa piesta, ginpangita siya sang wala sing may makapalit sa akon kon indi siya mga [lider sang mga] Judio. Nagsiling sila, "Diin bala pagtugutan sang Amay." **66** Halin sadto, madamo sa siya?" **12** Naghinuring-huring ang mga tawo parte mga sumulunod ni Jesus ang nagbiya sa iya kag wala sa iya. Ang iban nagsiling, "Maayo siya nga tawo." na magsagi upod. **67** Gani nagsiling si Jesus sa iya Pero may iban man nga nagsiling, "Indi ina matuod, dose [ka apostoles], "Ti, mabiya man bala kamo sa kay ginatunto lang nya ang mga tawo." **13** Pero akon?" **68** Nagsabat si Simon Pedro sa iya, "Gino, sekreto gid lang ang ila pag-estorya parte sa iya, sa kay sin-o pa bala kami makadto? Ikaw lang ang may mensahi nga makahatag sang kabuhi [nga wala sing katapusan]. (aiōnios g166) **69** Nagatuó kami sa imo tungod kay nahibaluan namon nga ikaw amo gid sa iya. **70** Nagsiling si diin bala nakakuha sang kaalam ang tawo nga ini? Jesus sa ila, "Indi bala ginpili ko kamo nga dose? Wala gani siya nakaeskewla." **16** Nagsiling si Jesus Pero ang isa sa inyo yawa!" **71** Ang ginatumod ni sa iya, "Ang mga ginatudlo ko sa inyo wala naghalin Jesus amo si Judas nga anak ni Simon Iscariote. Kay sa akon, kundi naghalin sa Amay nga nagpadala sang kabutut-on sang Dios, makahibalo kon ining akon ginatudlo halin sa Dios ukon akon-akon lang. **18** Ang tawo nga nagatudlo sa iya kaugalingon nga

kaalam nagapadungog sa iya lang kaugalingon. Pero Cristo, kay wala sing may makadaog sa iya sa mga ang nagapadungog sa nagpadala sa iya, amo ang milagro nga iya ginahimo.” 32 Nabatian sang mga mapatihan kag wala sing kalautan sa iya. 19 Indi Pariseo ang mga hinuring-huring sang mga tawo bala nga ginhataq sa inyo ni Moises ang Kasuguan? parte kay Jesus, gani sila kag ang mga manugdumala Pero wala gid sing bisan isa sa inyo nga nagatuman nga mga pari nagsugo sa mga guwardya sang templo sang Kasuguan, tungod kay kon nagatuman kamo, nga dakpon si Jesus. 33 Nagsiling si Jesus, “Malip- ngaa gusto ninyo ako nga patyon?” 20 Nagsiling ang ot na lang ang tion nga magpakig-upod ako sa mga tawo, “Ginagamhan ka siguro sang demonyo! inyo tungod kay magabalik na ako sa nagpadala sa Ngaa, sin-o bala ang gusto magpatay sa imo?” 21 akon. 34 Pangitaon ninyo ako, pero indi na ninyo ako Nagsiling si Jesus, “Natingala kamo tungod kay may makita, tungod kay indi kamo makakadto sa akon tawo ako nga gin-ayo sa Adlaw nga Inugpahuway. kaladtuan.” 35 Nagpinamangkutanay ang mga [lider 22 [Pero hunahuna bala ninyo]: gintudluan kamo sang mga] Judio, “Sa diin bala siya makadto nga ni Moises nga dapat tulion ninyo ang inyo mga indi ta siya makita? Ano, makadto bala siya sa mga kabataan. (Kon sa bagay ini wala nag-umpisa kay siyudad sang mga Griego (nga sa diin ang iban nga Moises kundi sa inyo mga katigulangan sang una mga Judio naglalapta) para magpanudlo sa mga pa gid). Gani ginatuli ninyo sila bisan Adlaw nga Griego? 36 Kay ngaa nagasiling siya nga ‘Pangitaon Inugpahuway. 23 Kon ginatuli gani ninyo ang bata ninyo ako, pero indi na ninyo ako makita, tungod sa Adlaw nga Inugpahuway para indi ninyo malapas kay indi kamo makakadto sa akon kaladtuan?” 37 ang Kasuguan ni Moises, ti ngaa bala nangakig Karon, nag-abot ang katapusang adlaw sang kamo sa akon tungod nga gin-ayo ko ang isa ka piesta. Amo ini ang pinakaimportantang adlaw tawo sa Adlaw nga Inugpahuway? 24 Indi kamo sang piesta. Sa sadto nga adlaw nagtindog si Jesus magsiling nga ang ginahimo sang tawo malain kon kag naghambal sing mabaskog, “Ang bisan sin-o wala kamo makausisa. Usisaa ninyo anay siya para nga ginauhaw magpalapit sa akon kag mag-inom. mahibaluan ninyo kon ano ang husto.” 25 May mga 38 Kay nagasiling ang Kasulatan nga ang bisan taga-Jerusalem nga nagsiling, “Indi bala amo ini ang sin-o nga magtuo sa akon, magailig halin sa iya tawo nga ginahingabot sang aton mga lider nga tagipusuon ang tubig nga nagahatag sang kabuhi.” patyon? 26 Pero ari siya naghambal sa mga tawo, 39 (Ang buot silingon ni Jesus sa tubig nga nagahatag kag ang aton mga lider wala man lang naghambal sang kabuhi amo ang Espiritu [Santo] nga madali kontra sa iya. Basi kon nahibaluan na gid man nila na lang ihatag sa mga tawo nga nagatuos sa iya. nga siya amo ang Cristo. 27 Pero nahibaluan ta gid Sadto nga tiyempo wala pa mahatag ang Espiritu kon diin naghalin ang tawo nga ini. Pero kon ang [Santo], tungod kay wala pa makabalik si Jesus sa Cristo na ang mag-abot wala sing may makahibalo langit.) 40 Madamo sa mga tawo ang nakabati sang kon diin siya maghalin.” 28 Gintuduhan dayon ni Jesus ginhambal ni Jesus, kag nagsiling ang iban, “Ini nga ang iya tingog didto sa templo. Nagsiling siya, “Ti tawo amo na gid ang Propeta [nga aton ginapaabot].” ano, nakilala na ninyo kon sin-o gid ako, kag kon diin 41 Nagsiling man ang iban, “Amo na ini ang Cristo!” ako naghalin? Sa matuod lang, wala ako nagkadto Pero nagsiling pa gid ang iban, “Indi, kay indi mahimo diri sa kalibutan suno sa akon kaugalingon nga gusto, nga ang Cristo magahalin sa Galilea. 42 Indi bala kundi ang matuod nga Dios amo ang nagpadala sa nagasiling ang Kasulatan nga ang Cristo magahalin akon. Wala ninyo siya makilala. 29 Pero ako ya, kilala sa kaliwat ni David, kag matawo sa Betlehem, ang ko siya, tungod kay didto ako naghalin sa iya, kag baryo nga ginhalian ni David?” 43 Gani lain-lain siya mismo ang nagpadala sa akon.” 30 Tungod sa ang pagpati sang mga tawo parte kay Jesus. 44 sining ginhambal ni Jesus, dakpon na siya kuntani Ang iban didto gusto magdakop sa iya, pero wala sang mga lider sang mga Judio. Pero wala sing may gid sing may nagpangisog sa pagdakop sa iya. 45 nagdakop sa iya, kay wala pa mag-abot ang iya tion. Karon, nagbalik ang mga guwardya sang templo sa 31 Sa pihak sina, madamo pa gid sa mga tawo ang mga manugdumala nga mga pari kag mga Pariseo nagtuos sa iya. Nagsiling sila, “Siya na gid siguro ang nga nagsugo sa ila para dakpon si Jesus. Pag-abot

sang mga guwardya, nagsiling dayon ang nagsugo tigulang, hasta nga si Jesus na lang ang nabilin kag sa ila, "Ngaa wala ninyo siya pagdakpa kag dal-on ang babayi nga nagatindog pa didto. **10** Nagtindog si diri?" **46** Nagsiling ang mga guwardya, "Karon pa Jesus kag nagsiling sa babayi, "Ti diin na sila? Wala gid lang kami nakabati sang tawo nga nagahambal gid sing may nagsentensya sa imo?" **11** Nagsiling pareho sadto." **47** Nagsiling ang mga Pariseo, "Ang ang babayi, "Wala gid, sir." Nagsiling si Jesus sa iya, buot ninyo silingon pati kamo natunto man niya? **48** "Ako wala man nagasentensya sa imo. Magpuli ka May nakita bala kamo nga mga Pariseo kag mga na, pero indi ka na magpakasala liwat." **12** Nagsiling manugdumala nga nagatuuo sa iya? **49** Wala gid! Ang liwat si Jesus sa mga tawo, "Ako ang suga sang [mga] mga tawo lang gid nga wala kahibalo sang Kasuguan tawo sa] kalibutan. Ang nagasunod sa akon, indi na [ni Moises] ang nagatuuo sa iya. Pakamalauton gid magakabuhi sa kadulom, kundi masanagan siya sang sila sang Dios." **50** Ang isa sini sa ila nga mga suga nga nagahatag sang kabuhi." **13** Pagkabati Pariseo amo si Nicodemus. Amo ini siya ang tawo sadto sang mga Pariseo, nagsiling sila, "Ikaw man nga nagpakigkita anay kay Jesus. **51** Nagsiling siya lang ang nagasugid parte sa imo kaugalingon, gani sa iya mga kaupod, "Indi bala nga kontra sa aton indi ka mapatihan." **14** Nagsiling si Jesus sa ila, "Bisan kasuguan ang pagsentensya sa tawo nga wala ta pa tuod nga nagasugid ako parte sa akon kaugalingon, nabatian sa iya mismo kon ano ang iya ginhimo?" **52** ang akon ginasugid matuod, tungod kay nahibaluan Nagsiling sila kay Nicodemus, "Ano, daw sa taga- ko kon diin ako naghalin kag kon diin ako makadto. Galilea ka man. Usisaa bala [ang Kasulatan] kag Pero kamo wala kahibalo kon diin ako naghalin kag makita mo nga wala gid sing propeta sang Dios kon diin ako makadto. **15** Ang inyo pagsentensya indi nga maghalin sa Galilea." **53** Pagkatapos sadto masaligan tungod kay ina suno gid lang sa hunahuna nagpalauli sila tanan.

8 Nagkadto si Jesus sa Bukid sang mga Olibo.

Sang kaagahan, nagbalik siya liwat sa templo. Madamo nga tawo ang nagtilipon didto sa iya. Gani nagpungko siya kag nagpanudlo sa ila. **3** Karon, ang mga manunudlo sang Kasuguan kag ang mga Pariseo nagdala didto kay Jesus sang isa ka babayi nga nadakpan nga nagapanginlalaki, kag ginpatindog nila siya sa atubangan sang tanan nga tawo. **4** Nagsiling sila dayon kay Jesus, "Manunudlo, nadakpan ang ini nga babayi sa akto mismo nga nagapanginlalaki. **5** Suno sa Kasuguan ni Moises, ang pareho sini nga klase sang babayi dapat batuhon hasta mapatay. Ti, ano sa imo?" **6** Amo ato ang ila pamangkot tungod kay ginhilawan lang nila si Jesus, para kon magsala siya sa iya sabat may iakusar sila kontra sa iya. Pero ang ginhimo ni Jesus, nagduko siya kag nagsulat sa duta paagi sa iya tudlo. **7** Pero tungod kay sige gihapon ang ila pamangkot sa iya, nagtindog si Jesus kag nagsiling sa ila, "Kon sin-o sa inyo ang wala sing sala amo ang mag-una haboy sa iya sing bato." **8** Pagkatapos niya hambal sadto, nagpungko siya kag nagduko, kag nagsulat liwat sa duta. **9** Pagkabati sadto sang mga manunudlo sang Kasuguan kag sang mga Pariseo, isa-isa sila nga naghalin umpisa sa mga

sang tawo. Pero ako wala nagasentensya kay bisan sin-o. **16** Kag kon magsentensya gid man ako, ang akon sentensya husto, tungod kay indi lang ako ang magasentensya kundi [duha kami], ako kag ang Amay nga nagpadala sa akon. **17** Indi bala nasulat sa inyo Kasuguan nga kon magsinanto ang sugid sang duha ka tawo, ang ila sugid matuod? **18** Ako nagapamatuod parte sa akon kaugalingon kag ang Amay nga nagpadala sa akon nagapamatuod man parte sa akon." **19** Nagsiling ang mga Pariseo sa iya, "Ti, sa diin bala ang imo amay?" Nagsiling si Jesus, "Wala kamo makakilala sa akon ukon sa akon Amay. Kon nakilala kuntani ninyo ako, makilala man ninyo ang akon Amay." **20** Ini tanan ginhambil ni Jesus sang nagatudlo siya sa templo, malapit sa ginabutangan sang kuwarta. Pero wala sing may nagdakop sa iya, kag wala pa mag-abot ang iya tion. **21** Nagsiling liwat si Jesus sa mga lider sang mga Judio, "Malakat ako, kag pangitaon ninyo ako, pero magakalamatay lang kamo nga nagapadayon sa pagpakasala. Kag indi kamo makakadto sa akon kaladtuan." **22** Gani nagpinamangkutanay sila, "Ano bala ang buot niya silingon nga kita kuno indi makakadto sa iya kaladtuan? Ano, mahikog bala siya?" **23** Nagsiling si Jesus sa ila, "Kamo kalibutanon, pero ako langitnon. Kamo iya sang

kalibutan, pero ako ya indi. 24 Amo ina nga nagsiling si Abraham." Nagsiling si Jesus, "Kon matuod nga ako sa inyo nga magakalamatay lang kamo nga mga kaliwat kamo ni Abraham, kuntani ginahimo wala mapatawad ang inyo mga sala. Kay kon indi ninyo ang [maayo pareho sang] iya mga ginhimo. 40 kamo magtuo nga ako amo ang Cristo, sigurado gid Pero ang inyo ginahimo, ginatinguahan ninyo nga nga magakalamatay lang kamo nga nagapadayon patyon ako, bisan nagsugid man lang ako sa inyo sa pagpaketasa." 25 Nagsiling sila, "Ngaa, sin-o ka sang kamatuoran nga akon nabatian halin sa Dios. gid bala?" Nagsiling si Jesus, "Indi bala ginsugiran Si Abraham wala gid nakahimo pareho sining inyo ko na kamo halin pa sang una kon sin-o gid ako? ginahimo. 41 Ang inyo ginahimo pareho man sa 26 Madamo ang akon inugsentensya kontra sa inyo ginahimo sang inyo amay." Nagsiling sila, "Indi kami mga ginahimo. Sa pagkamatuod, ang mga butang mga anak sa guwa. Ang Dios amo ang amon Amay." nga akon ginasugid sa mga tawo amo lang ang mga 42 Nagsiling si Jesus sa ila, "Kon matuod nga ang butang nga ginapahambal sa akon sang nagpadala Dios amo ang inyo Amay, kuntani palanggaon ninyo sa akon. Kag ang tanan nga iya ginasugid matuod." ako, kay ako naghalin sa Dios. Wala ako nagkadto 27 Wala sila makaintiendi nga naghambal siya sa ila diri sa kalibutan sa akon lang luyag, kundi siya amo parte sa Amay. 28 Gani nagsiling si Jesus sa ila, ang nagpadala sa akon. 43 Indi ninyo maintiendihan "Kon ibayaw na ninyo [ako nga] Anak sang Tawo, ang akon mga ginahambal tungod kay indi kamo mahibaluan na ninyo nga ako gali amo [ang Cristo]. makaagwanta sa pagpamati sang akon pulong. 44 Sa sina nga tion mahibaluan man ninyo nga ang Ang yawa amo ang inyo amay kag kon ano ang tanan nga akon ginahimo kag ginasugid wala sing gusto sang inyo amay amo man ang inyo gusto nga iban kundi ang mga butang nga ginapahimo kag himuong. Manugpatay siya sang tawo halin pa sang ginapasugid sa akon sang Amay. 29 Ang nagpadala una. Wala sing pulos para sa iya ang kamatuoran sa akon nagaupod permi sa akon kag wala niya gid tungod kay wala gid sing kamatuoran sa iya. Batasan ako ginapabay-an, tungod kay kon ano ang iya gusto niya ang magbutig, tungod kay butigon siya kag siya amo man ang akon ginahimo." 30 Pagkabati sang amo ang ginahalinan sang tanan nga kabutigan. 45 mga tawo sa sining mga ginahambal ni Jesus, madamo Pero ako, ang kamatuoran amo ang akon ginasugid sa ila ang nagtuo sa iya. 31 Karon, nagsiling si Jesus sa inyo, kag amo ina nga indi kamo magpati sa sa mga Judio nga nagtuo sa iya, "Kon padayon kamo akon. 46 Sin-o bala sa inyo ang makapamatuod nga nga nagatuman sa akon mga ginatudlo, matuod gid nakahimo ako sang sala? [Wala gid!] Ti ngaa indi nga kamo akon mga sumulunod. 32 Mahibaluan kamo magpati sa akon kon nagaugid ako sang ninyo ang kamatuoran kag ang kamatuoran amo kamatuoran? 47 Ang mga tawo nga iya sang Dios ang magahilway sa inyo." 33 Nagsiling sila sa iya, nagapati sa pulong sang Dios. Pero tungod kay kamo "Mga kaliwat kami ni Abraham, kag wala pa gid indi iya sang Dios, amo ina nga indi kamo magpati sing may nakaulipon sa amon. Ngaa nagsiling ka sa akon." 48 Nagsabat kay Jesus ang mga [lider nga mahilway kami?"] 34 Nagsiling si Jesus, "Sa sang mga] Judio, "Matuod gali ang amon ginasiling pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga ang bisan nga ikaw isa ka Samariahanon, kag ginagamhan sin-o nga nagapakasala, ulipon sang sala. 35 Ang sang demonyo." 49 Nagsiling si Jesus, "Wala ako isa ka ulipon umalagi lang sa panimalay, pero ang ginagamhan sang demonyo. Ginapadungan ko lang anak ya permanente. (aiōn g165) 36 Gani kon ang ang akon Amay, pero kamo, ginapakahuy-an ninyo Anak [sang Dios] amo ang magahilway sa inyo, ako. 50 Wala ako nagahandom sang kadungganan mahilway gid kamo. 37 Nahibaluan ko nga mga para sa akon kaugalingon. Ang Amay amo ang kaliwat kamo ni Abraham, pero ginatinguahan ninyo nagahandom [nga padunganako sang mga tawo], nga patyon ako tungod kay indi kamo magbaton sang kag siya ang makahukom [kon matuod ang akon akon mga ginatudlo. 38 Ginasugid ko sa inyo ang ginasugid]. 51 Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo mga butang nga akon nakita sa Amay; pero kamo, nga ang mga nagatuman sang akon mga pagpanudlo ginahimo ninyo ang inyo nabatian sa inyo amay." indi na mapatay hasta san-o." (aiōn g165) 52 Nagsiling 39 Nagsiling sila kay Jesus, "Ang amon amay amo sa iya ang mga [lider sang mga] Judio, "Sigurado

na gid kami nga ginagamhan ka sang demonyo. Bisan si Abraham napatay, kag ang mga propeta nagkalamatay man. Pero nagasiling ka nga ang nagatuman sang imo mga pagpanudlo indi na gid mapatay hasta san-o. (aiōn g165) 53 Ano, mas maayo ka pa bala kay Abraham? Napatay gani siya. Kag ang mga propeta nagkalamatay man. Ngaa, sin-o ka gid haw?" 54 Nagsiling si Jesus sa ila, "Kon ako lang ang akon阿玛伊莫 gid ang nagapadungog sa akon. Siya amo ang inyo ginasiling nga inyo Dios. 55 Ugaling wala ninyo siya makilala. Pero ako ya, kilala ko siya. Karon, kon magsiling nga wala ako makakilala sa iya, magaguwa makakita ka na subong?" 11 Nagsiling siya, "Ang tawo Pero may iban nga nagsiling, "Indi ina siya! Kundi pareho lang sila sing hitsura." Gani ang tawo mismo ini sing pulos. Pero ang akon Amay amo gid ang nagsiling, "Ako gid ang tawo nga inyo ginasiling." 10 Gani ginpamangkot nila siya, "Paano bala nga makakita ka na subong?" 12 Ginpamangkot nila siya kon kilala ko gid siya kag ginatuman ko ang iya pulong. palaligusan sa Siloam kag magpanghilam-os. Gani 56 Nalipay gid ang inyo amay nga si Abraham nga makakita niya ang akon tion. Kag nakita niya gani kag os, nakakita na ako." 13 Ginpamangkot nila siya kon nalipay gid siya." 57 Nagsiling ang mga [lider sang diin na ang tawo nga nag-ayo sa iya. Nagsiling siya, mga] Judio sa iya, "Ti, paano ang imo pagkakita kay "Ambot, wala ako kahibalo." 14 Adlaw sadto nga Inugpahuway sang pagmiksa sa inyo nga sang wala pa matawo si Abraham, aran na ako nga daan." 59 Tungod sa sining ginhambal ni Jesus nagpulot sila sing bato para habuyon siya. Pero nagpanago si Jesus kag naghulin sa templo.

9 Samtang nagalakat sila ni Jesus, may nakita sila nga tawo nga bulag halin pa sang iya pagkatawo. 2 Karon ginpamangkot si Jesus sang iya mga sumulunod, "Manunudlo, kay sin-o bala sala nga natawo siya nga bulag? Iya bala sala ukon sala sang iya mga ginikanan?" 3 Nagsabat si Jesus, "Indi tungod sang iya sala ukon sang sala sang iya mga ginikanan, kundi nabulag siya para makita sang mga tawo ang gahom sang Dios [paagi sa pag-ayo] sa iya. 4 Dapat himuong ta ang ginapahimo sang [Dios nga] nagpadala sa akon samtang adlaw pa. Kay magaabit ang gab-i nga indi ta na mahimo ang iya ginapahimo. 5 Samtang ari pa ako sa kalibutan ako ang suga nga nagahatag sang kasanag sa mga tawo." 6 Pagkahambal niya sadto nagdupla siya dayon sa duta. Ginmiksa niya ang dupla sa duta kag ginlamhit niya ini sa mga mata sang bulag. 7 Nagsiling siya dayon sa bulag, "Kadto ka sa palaligusan sa Siloam kag magpanghilam-os didto." (Ang buot silingon sang

Siloam "Ginpadala.") Gani nagkadto ang bulag sa Siloam kag nagpanghilam-os. Pagkatapos nagbalik siya dayon nga nakakita na. 8 Nagsiling ang iya mga kasilingan kag ang mga tawo nga nakakita anay sa iya nga nagapakilimos, "Indi bala nga ang Pero may iban nga nagsiling, "Indi ina siya! Kundi pareho lang sila sing hitsura." Gani ang tawo mismo nagsiling, "Ako gid ang tawo nga inyo ginasiling." 10 Gani ginpamangkot nila siya, "Paano bala nga makakita ka na subong?" 11 Nagsiling siya, "Ang tawo Pero may iban nga nagsiling, "Indi ina siya! Kundi pareho lang sila sing hitsura." Gani ang tawo mismo ini sa akon mga mata nagsiling, "Ako gid ang tawo nga inyo ginasiling." 12 Ginpamangkot nila siya kon nalipay gid siya." 13 Gindala nila dayon sa Abraham nga wala pa gani 50 ang imo edad?" 14 Adlaw sadto nga Inugpahuway sang pagmiksa ni Jesus sang duta kag sang pag-ayo niya sa mata na ako nga daan." 15 Gani ginpamangkot man siya sang mga Pariseo kon paano nga makakita na siya. Kag ginsugiran niya sila, "Ginlamhit ni Jesus sing lunang ang akon mga mata kag pagkatapos nagpanghilam-os ako, kag subong makakita na ako." 16 May mga Pariseo nga nagsiling, "Ang tawo nga naghimo sini indi halin sa Dios, tungod kay wala siya nagatuman sang kasuguan parte sa Adlaw nga Inugpahuway." Pero nagsiling ang iban, "Kon siya tawo nga makasasala indi siya makahimo sang mga milagro nga pareho sini." Gani nagbinahin-bahin sila. 17 Nagpamangkot pa gid liwat ang mga Pariseo sa tawo nga sadto anay bulag, "Siling mo gin-ayo ka niya, ti karon, ano ang masiling mo parte sa iya?" Nagsiling siya, "Kon sa akon lang, isa siya ka propeta." 18 Pero indi magpati ang mga [lider sang mga] Judio nga bulag siya anay kag subong makakita na, gani ginpatawag nila ang iya mga ginikanan. 19 Pagkatapos ginpamangkot nila sila, "Inyo bala anak ini? Matuod gid man bala nga natawo siya nga bulag? Ngaa makakita na siya subong?" 20 Nagsabat ang iya mga ginikanan, "Kilala namon nga siya amon anak kag matuod nga natawo siya nga bulag. 21 Pero

kon paano nga makakita na siya kag kon sin-o ang tawo nga sadto anay bulag. Gani gin pangita niya nag-ayo sang iya mga mata, ina ang wala namon ang tawo. Pagkakita niya sa iya gin pamangkot niya mahibalui. Pamangkuta ninyo siya kay may buot siya, "Nagatuo ka bala sa Anak sang Tawo?" 36 naman na siya kag sarang makasabat para sa iya Nagsabat siya, "Sir, sugiri man ako kon sin-o siya para kaugalingon." 22 Amo sadto ang sabat sang iya mga makatuo ako sa iya!" 37 Nagsiling si Jesus, "Nakita ginikanan tungod kay nahadlok sila sa mga [lider] mo na siya, kay siya mismo ang nagapakighambal sa mga] Judio. Kay ang ini nga mga [lider] nagsugtanay imo subong." 38 Nagsiling dayon ang tawo, "Gino, na nga daan nga ang bisaan sin-o nga magkilala nagatuo ako sa imo!" Kag nagluhod siya dayon kay Jesus nga siya amo ang Cristo indi na nila kag nagsimba kay Jesus. 39 Nagsiling si Jesus, pagpasudlon sa ila simbahan. 23 Amo gani nga ang "Nagkadto ako diri sa kalibutan para hukman ang iya mga ginikanan nagsiling, "Pamangkuta ninyo siya mga tawo. Ang mga [nagakilala nga sila] bulag [sa kay may buot naman na siya." 24 Gani gintawag nila kamatuoran] ayuhon ko para makakita sila. Kag ang liwat ang tawo nga sadto anay bulag kag ginsilingan, mga [nagasiling nga sila kuno] indi bulag, magaguwa "Padunggi ang Dios [paagi sa pagsugid sang matuod nga [sila amo ang] bulag." 40 Karon, may mga parte sadto nga tawo]. Kon sa amon lang, nahibaluan Pariseo didto nga malapit sa iya nga nakabati sang namon nga siya makasasala." 25 Nagsabat ang tawo, iya ginhambal. Kag nagpamangkot sila, "Ang buot "Wala ako kahibalo kon makasasala siya ukon indi. mo silingon pati kami mga bulag man?" 41 Ginsabat Basta nahibaluan ko nga sang una bulag ako pero sila ni Jesus, "Kon [ginabaton ninyo nga] bulag kamo subong makakita na." 26 Nagpamangkot naman sila, [sa kamatuoran], wala kamo kuntani sing sala. Pero "Ano bala ang iya ginhimo sa imo? Paano niya gin- tungod kay nagasiling kamo nga indi kamo bulag, ayo ang imo mga mata?" 27 Nagsabat siya, "Indi [ini nagakahulugan lang nga] may sala pa gihapon bala nga ginsugiran ko na kamo? Pero indi kamo kamo."

magpati. Ti ngaa nagapamangkot pa kamo liwat? Ano, gusto man bala ninyo nga mangin iya mga sumulunod?" 28 Gani nangakig sila kag ginbuyayaw nila siya kag ginsilingan, "Ikaw iya nga sumulunod, pero kami mga sumulunod ni Moises. 29 Nahibaluan namon nga nagpakighambal ang Dios kay Moises sang una, pero kon parte sa tawo nga ina, wala gani kami kahibalo kon diin siya naghalin!" 30 Nagsabat dayon ang tawo, "Katingalahan! Siya ang nag-ayo sa akon, pagkatapos nagasiling kamo nga wala kamo kahibalo kon sa diin siya naghalin. 31 Nahibaluan ta nga wala nagasabat ang Dios sa mga makasasala. Pero ginasabat niya ang mga tawo nga nagatahod sa iya kag nagatuman sang iya kabubut-on. 32 Halin sang una wala pa gid kita makabati nga may tawo nga nag-ayo sang mata sang isa ka tawo nga bulag halin sang iya pagkatawo. (aión g165) 33 Kon indi siya naghalin sa Dios, indi siya kuntani makahimo sing pareho sini." 34 Nagsabat ang mga lider sang mga Judio, "Natawo ka kag nagdako sa sala, kag karon tudluan mo pa kami?" Kag ginsilingan nila siya nga indi na siya pagtugutan nga magsulod [sa ila mga simbahan]. 35 Karon, nabalitaan ni Jesus nga indi na nila pagpasudlon [sa ila mga simbahan] ang

10 "Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga kon ang tawo nagasulod sa toril sang mga karnero pero wala nagaagi sa puwertahan kundi nagataklas sa kudal, ina nga tawo kawatan kag tulisan. 2 Pero ang tawo nga nagasulod paagi sa puwertahan amo ang manugbantay sang mga karnero. 3 Ginapasulod siya sang bantay sa puwertahan kag ang iya tingog kilala sang mga karnero. Ginatawag niya ang iya mga karnero sa ila mga ngalan, kag ginadala niya dayon sila pagwuwa. 4 Kon makaguwa na sila, nagauna siya sa ila kag ang iya mga karnero nagasunod sa iya tungod kay kilala nila ang iya tingog. 5 Indi magsunod ang mga karnero sa tawo nga indi nila kilala, kundi magapalagyo gani sila tungod kay wala sila nakakilala sang iya tingog." 6 Ginsugid sa ila ni Jesus ini nga paanggid, pero wala gid sila nakaintiendi kon ano ang buot silingon sini. 7 Gani nagsiling liwat si Jesus, "Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga ako amo ang puwertahan sang mga karnero. 8 May mga nauna sa akon nga [mga manunudlo nga ang ila kahalimbawa pareho sa] mga kawatan kag mga tulisan. Pero ang akon mga karnero wala nagpati sa ila. 9 Ako amo ang puwertahan. Ang nagasulod paagi sa akon

maluwas. Pareho siya sa karnero nga nagakulang ginatawag nga Balkon ni Solomon. 24 Nagtilipon ang kag nagaguwa, kag makakita siya sing halalbon. 10 mga Judio sa iya kag nagsiling sila, "Ngaa ginatago-Ang katuyuan sang kawatan amo ang pagpangawat, tago mo pa sa amon kon sin-o gid ikaw? Sugiri kami ang pagpatay kag ang pagpangguba. Pero ako ya sing deretso kon ikaw amo ang Cristo." 25 Nagsiling nagkadro diri sa kalibutan para mahatagan ko ang si Jesus sa ila, "Ginsugiran ko na kamo kon sin-o mga tawo sing kabuhi kag ini wala sing kulang. gid ako pero indi kamo magpati sa akon. Ang mga 11 "Ako amo ang maayo nga manugbantay sang milagro nga ginahimo ko sa awtoridad nga halin sa mga karnero. Ang maayo nga manugbantay desidido akon Amay nagapamatud man kon sin-o gid ako. nga maghatag sang iya kabuhi para sa iya mga 26 Pero indi kamo magpati sa akon tungod kay indi karnero. 12 Indi siya pareho sa tawo nga ginasuhulan kamo kaupod sa akon mga karnero. 27 Ang akon lang nga magbantay. Kay ang tawo nga ginasuhulan mga karnero nagapamatid sa akon. Kilala ko sila kag lang nagapalagyo kon makita na niya nga nagaabot nagaunod sila sa akon. 28 Ginahatagan ko sila sang ang wolf kag bayaan lang niya ang mga karnero. kabuhi nga wala sing katapusinan, kag indi gid sila Gani nagalalapta ang mga karnero kag ang iban sa mawala. Wala gid sing may makaagaw sa ila sa akon ila tukbon. 13 Ang sinuhulan nagapalagyo, tungod kamot. (aiōn q165, aiōnios q166) 29 Ginhatac sila sa akon kay sinuhulan man lang siya kag baliwala lang sa sang akon Amay nga gamhanan sa tanan, kag wala iya kon ano ang matabo sa mga karnero. 14 Pero gid sing may makaagaw sa ila sa kamot sang Amay. ako amo ang maayo nga manugbantay sang mga 30 Ako kag ang Amay isa lang." 31 [Pagkabati sadto karnero. Kon paano ang pagkakilala sa akon sang sang] mga Judio nagpulot liwat sila sang mga bato Amay kag ang akon pagkakilala sa iya, pareho man para batuhon siya. 32 Pero nagsiling si Jesus sa sina ang akon pagkakilala sa akon mga karnero kag ila, "Madamo ang ginhimo ko nga maayo nga inyo ang ila pagkakilala sa akon. Kag ihatag ko ang akon mismo nakita. Kag ginpalimo ini sa akon sang Amay. kabuhi para sa ila. 16 May iban pa man ako nga Sa diin bala sa sining akon mga ginpalimo ang mga karnero nga wala diri sa inyo grupo [nga mga nangin kabangdanan nga inyo ako batuhon?" 33 Judio]. Dapat pasudlon ko man sila. Magapamati Ginsabat siya sang mga Judio, "Indi kami magbato man sila sa akon, kag ang tanan nga nagapamatid sa imo tungod sang imo maayo nga mga hinimuan, sa akon mangin isa lang ka grupo nga may isa ka kundi batuhon ka namon tungod sa imo pag-insulto manugbantay. 17 "Ginapalangga ako sang Amay [sa Dios]! Kay ikaw tawo man lang, pero nagasiling tungod kay ginahatagan ko ang akon kabuhi [para sa ka nga ikaw Dios]." 34 Nagsiling si Jesus sa ila, "Indi ila], kag pagkatapos mabuhi man ako liwat. 18 Wala bala nasulat sa inyo Kasuguan nga nagsiling ang sing may makapatay sa akon kon indi ko ini pag- Dios nga kamo mga dios? 35 Kag nahibaluan ta nga itugot. Pero kabubut-on ko nga ginahatagan ang akon matuod permi ang ginasiling sang Kasulatan. Gani kabuhi. May awtoridad ako sa paghatag sini, kag kon nagsiling ang Dios nga mga dios ang mga tawo may awtoridad man ako sa pagbawi sini. Amo ini nga ginahatagan sang iya mensahi, ti ngaa nagasiling ang ginasiling sang Amay sa akon." 19 Tungod sa kamo nga gin-insulto ko [siya] tungod kay nagsiling ginhambal nga ato ni Jesus nagbinahin-bahin liwat ako nga ako Anak sang Dios? Ang Amay mismo ang ang mga Judio. 20 Madamo sa ila ang nagsiling, "Ang nagpili kag nagpadala sa akon diri sa kalibutan. 37 tawo nga ini ginagamhan sang demonyo kag buang- Kon wala ako nagahimo sang ginapahimo sang Amay buang. Ngaa nagasagi kamo pamati sa iya?" 21 Pero sa akon, indi dapat nga magpati kamo sa akon. 38 nagsiling ang iban, "Ang tawo nga ginagamhan sang Pero kon ginahimo ko ang ginapahimo sang Amay sa demonyo indi makatudlo sing pareho sini. Kag isa pa, akon, bisan indi ninyo gusto nga magpati sa akon paano makapaayo ang isa ka tawo sang bulag kon [mga ginasiling], dapat patihan ninyo ang akon mga ginagamhan siya sang demonyo?" 22 Karon, nag-abot hinimuan, para mahibaluan gid ninyo nga ang Amay ang tiyempo sa pagsaulog sa Jerusalem sang Pista ari sa akon kag ako ara sa iya." 39 Gintinguahan nila sang Pagdedikar sang Templo. Tigtulugnaw sadto, liwat nga dakpon si Jesus, pero nakalikaw siya sa ila. 23 kag nagalakat-lakat si Jesus didto sa templo sa 40 Nagtabok liwat si Jesus sa [Suba sang] Jordan

kag nagkadro sa lugar nga sa diin nagpangbautiso ginatawag nga si Kapid nagsiling sa iya mga kaupod, si Juan. Kag didto siya dayon nagtiner. 41 Madamo “Ti, maupod na lang kita bisan kon patyon kita upod nga tawo ang nagpalapit sa iya kag nagsiling, “Wala sa iya.” 17 Sang pag-abot ni Jesus [sa Betania], matuod nakahimo sing mga milagro si Juan, pero nabalitaan niya nga apat na ka adlaw sa lulubngan si ang tanan nga iya ginhambal parte sa sini nga tawo Lazarus. 18 Ang Betania mga tatlo lang ka kilometro halin sa Jerusalem. 19 Gani madamo nga Judio [nga taga-Jerusalem] ang nagkadro didto sa paglipay kay Marta kag kay Maria sa pagkapatay sang ila utod. 20 Pagkabati ni Marta nga nagapadulong si Jesus, naggwu siya sa pagsugata sa iya, pero si Maria nagpabilin sa balay. 21 Pag-abot ni Marta kay Jesus, nagsiling siya, “Ginoo, kon diri ka lang, wala kuntani napatay ang akon utod. 22 Pero nahibaluan ko nga bisan subong magahatag ang Dios sa imo sang bisan ano nga imo pangayon sa iya.” 23 Nagsiling si Jesus sa iya, “Mabanhaw ang imo utod.” 24 Nagsabat si Marta, “Nahibaluan ko nga mabanhaw siya sa katapusan nga adlaw kon banhawon na ang mga patay.” 25 Nagsiling si Jesus sa iya, “Ako ang nagabanhaw sang mga patay, kag ako man ang nagahatag sang kabuhi. Ang nagatuvo sa akon, bisan mapatay pa siya, mabuhi siya liwat. 26 Ang bisan sin-o nga nagakabuhi kag nagatuvo sa akon indi na mapatay hasta san-o. Ti, nagapati ka bala sini?” (aión g165) 27 Nagsabat si Marta, “Huo, Ginoo! Nagapati gid ako nga ikaw amo ang Cristo, ang Anak sang Dios nga [amon ginahulat nga] magaabot diri sa kalibutan.” 28 Pagkahambal sadto ni Marta, nagbalik siya sa ila balay kag gintawag niya ang iya utod nga si Maria kag ginhitukan, “Ari na ang Manunudlo kag ginapatawag ka niya.” 29 Pagkabati sadto ni Maria, nagtindog siya kag nagdali-dali guwa kag nagkadro didto kay Jesus. 30 (Wala pa makasulod si Jesus sa banwa sang Betania. Didto pa lang siya sa lugar nga sa diin ginsugata siya ni Marta.) 31 Pagkakita sang mga Judio, nga kaupod ni Maria sa balay nga nagaunong sa iya, nga nagtindog siya kag magdali-dali guwa, ginsunod nila siya kay abi nila makadro siya sa lulubngan para didto maghibi. 32 Pag-abot ni Maria didto kay Jesus, nagluhod siya kag nagsiling, “Ginoo, kon diri ka lang, wala kuntani napatay ang akon utod.” 33 Pagkakita ni Jesus nga nagahibi si Maria kag pati ang iya mga kaupod nga mga Judio, natandog gid ang iya tagipusuon. 34 Nagpamangkot siya dayon sa ila, “Sa diin ninyo siya ginlubong?” Nagsabat sila, “Dali Ginoo, itudlo namon sa imo.” 35

11 May isa ka tawo nga nagamasakit nga ang iya ngalan si Lazarus. Nagaestar siya sa Betania, ang baryo nga ginaestaran man sang iya mga utod nga si Maria kag si Marta. 2 Si Maria nga ini amo ang nagbubo sang pahamot sa til sang Ginoo kag iya dayon ginpahiran sang iya buhok. Ang iya utod nga si Lazarus nagamasakit. 3 Gani nagpadala ang mag-utod nga babayi sang balita kay Jesus nga ang iya pinalangga nga amigo nagamasakit. 4 Pagkabati ni Jesus nga si Lazarus nagamasakit, nagsiling siya, “Ini nga masakit indi magaresulta sang kamatayon. Ang katuyuan nga nagamasakit siya kay para mapadungan ang Dios tungod sa iya gahom kag para ako nga Anak sang Dios mapadungan man.” 5 Palangga ni Jesus si Marta, si Maria kag si Lazarus. 6 Pero ginpaligad pa niya ang duha ka adlaw pagkatapos nga iya nabalitaan nga si Lazarus nagamasakit. 7 Dayon, nagsiling siya sa iya mga sumulunod, “Dali kamo, mabalik na kita sa Judea.” 8 Nagsabat ang iya mga sumulunod, “Manunudlo, indi bala nga pila pa lang ka adlaw nga batuhon ka kuntani didto sang mga Judio? Kag karon mabalik ka pa didto?” 9 Nagsiling si Jesus, “Indi bala nga may dose ka oras kon adlaw? Gani kon maglakat ang tawo kon adlaw indi siya makasandad, tungod kay masanag pa. 10 Pero kon maglakat siya kon gab-i makasandad siya kay madulom.” 11 Pagkatapos nagsiling pa gid si Jesus, “Ang aton amigo nga si Lazarus nagakatulog. Pero kadtuwan ko siya kag pukawon.” 12 Nagsabat ang iya mga sumulunod, “Ginoo, kon nagakatulog siya, magaayo pa siya.” 13 Abi nila nagakatulog lang matuod si Lazarus, pero ang buot silingon ni Jesus nga patay na si Lazarus. 14 Gani ginsilingan sila ni Jesus sing maathag, “Patay na si Lazarus. 15 Pero nagapasalamat ako nga wala ako didto kay para ini sa inyo kaayuhan, [tungod kay may himuong ako] para magdugang pa gid ang inyo pagtuvo [sa akon]. Dali, kadtuwan ta siya.” 16 Karon, si Tomas nga

Naghibi si Jesus. 36 Gani nagsiling ang mga Judio, pangulo nga pari sadto nga tuig, naghambal ang "Kita ninyo kon daw ano ang iya pagpalangga kay Dios paagi sa iya nga kinahanglan nga mapatay si Lazarus!" 37 Pero nagsiling ang iban, "Indi bala nga Jesus para sa mga Judio. 52 Kag indi lang para sa gin-ayo niya ang mga mata sang bulag? Ti ngaaa sina nga katawhan, kundi para man sa tanan nga wala niya mapunggi ang kamatayon ni Lazarus?" anak sang Dios nga naglalapta sa iban nga mga 38 Natandog liwat ang tagipusuon ni Jesus. Kag lugar, para matipon sila kag mangin isa sila tanan. 53 nagkadto siya dayon didto sa ginlubngan kay Lazarus. Halin sadto nga adlaw nagplano ang mga lider sang Isa ini ka kuweba nga natakpan sang isa ka bato. mga Judio nga patyon si Jesus. 54 Gani wala na 39 [Pag-abot nila didto,] nagsiling si Jesus, "Kuhaa nagsagad pakita si Jesus sa mga [banwa sang mga] ninyo ang bato." Pero nagsiling si Marta nga utod Judio, kundi nagkadto siya sa lugar nga malapit sa sang napatay, "Gino, mabaho na siya subong, kay kamingawan, sa isa ka banwa nga ginatawag Efraim. apat na ka adlaw nga siya ginlubong!" 40 Nagsiling si Didto siya nagtiner kaupod sang iya mga sumulunod. Jesus sa iya, "Indi bala nga nagsiling ako sa imo nga 55 Karon, malapit na lang ang piesta sang mga Judio kon magtuo ka, makita mo ang gahom sang Dios?" nga ginatawag Piesta sang Paglabay sang Anghel. 41 Gani ginkuha nila ang bato. Nagtangla si Jesus sa Gani madamo nga tawo ang nagpa-Jerusalem para langit kag nagsiling, "Amay, nagapasalamat ako sa sa indi pa mag-abot ang piesta makapakatinlo sila imo tungod kay ginpamatian mo ako. 42 Nahibaluan sang ila kaugalingon [suno sa pagsulundan sang ko nga permi mo ako ginapamatian, pero nagasiling ila relihiyon]. 56 Gin pangita nila si Jesus, pero wala ako sing pareho sini para sa mga tawo nga diri nila makita. Gani samtang nagatindog sila didto sa subong sa akon palibot, para magpati sila nga ikaw templo, nagpinamangkutanay sila, "Ano bala sa banta amo ang nagpadala sa akon." 43 Pagkatapos niya ninyo? Indi gid siya siguro magpamesta, di bala?" 57 hambahal sini, nagsinggit siya, "Lazarus, guwa ka!" 44 Sadto gali nga tion nagsugo na nga daan ang mga Kag naggiwa matuod ang patay nga ang iya kamot manugdumala nga mga pari kag ang mga Pariseo kag til may nagasambod pa nga mga tela nga linen, nga ang bisan sin-o nga makahibalo kon diin si Jesus kag ang iya guya naputos man sang panyo. Nagsiling dapat magsugid sa ila para madakop nila siya. si Jesus sa ila, "Hubari ninyo siya kag palakta." 45 Madamo sa mga Judio nga nagbisita sa ila ni Maria ang nagtuo kay Jesus pagkakita nila sa iya ginhimo. 46 Pero ang iban sa ila nagkadto sa mga Pariseo kag nagsugid sang ginhimo ni Jesus. 47 Gani gintawag sang mga Pariseo kag sang mga manugdumala nga mga pari ang tanan nga miyembro sang Korte sang mga Judio. Kag sang nagatilipon na sila, nagsiling sila, "Ano bala ang aton himuong? Madamo nga milagro ang ginhimo sang sini nga tawo. 48 Kon pabay-an ta lang siya, ang tanan magatuo na sa iya [nga siya amo ang hari sang Israel]. Kag kon amo ini ang matabo, sulungan kita sang mga Romanhon kag gub-on nila ang aton templo kag ang aton bilog nga nasyon!" 49 Pero ang isa sa mga kaupod nila nga si Caifas, nga pangulo nga pari sadto nga tuig, nagsiling, "Wala gid kami sing nahibaluan! 50 Wala bala ninyo mahunahunai nga mas maayo pa nga isa lang ka tawo ang mapatay para sa aton nasyon kaysa ang bilog nga nasyon ang madula?" 51 Wala niya ato ginhambal nga iya-iya lang, kundi bilang

12 Karon, sang anom na lang ka adlaw bag-o mag-abot ang piesta, nagkadto si Jesus sa Betania, sa lugar ni Lazarus nga iya ginbanhaw. 2 Nagpreparar sila sing panyapon para kay Jesus. Si Lazarus isa sa mga kaupod ni Jesus nga nagakaon sa lamisa. Si Marta amo ang nagaserbi. 3 Si Maria iya nagkuha sing mga tunga sa litro nga malahalon nga pahamot. Puro ini [nga pahamot nga halin sa tanom] nga nardo. Ginbubo niya ini sa tilil ni Jesus. Pagkatapos ginpahiran niya sang iya buhok. Kag napuno ang bilog nga balay sang kahamot sang sadto nga pahamot. 4 Pero ang isa sa mga sumulunod ni Jesus nga si Judas Iscariote, nga amo ang magatráidor sa iya, nagsiling, 5 "Ang bili sang sina nga pahamot mga isa gid ka tuig nga suweldo sang isa ka tawo. Ngaa wala ina pag-ibaligya kag ang bili ipanghatag sa mga imol?" 6 Ginsiling niya ini, indi tungod kay naluoy siya sa mga imol, kundi tungod kay kawatan siya. Siya amo ang nagauyat sang ila kuwarta kag permi niya ini ginakuhaan. 7 Pero nagsiling si Jesus, "Pabay-i lang siya! Ipatago lang sa iya ang nabilin [nga

pahamot] para itigana sa akon lubong. 8 Ang mga ang akon gahom. 24 Sa pagkamatuod, ginasugid ko imol permi ninyo makaupod, pero ako indi ninyo permi sa inyo nga kon ang isa ka binhi indi pag-ilubong sa makaupod." 9 Madamo nga Judio ang nakabalita nga duta kag mapatay, ina magapabilin gid lang nga isa didto si Jesus sa Betania, gani nagkadto sila didto. ka binhi. Pero kon [ilubong kag] mapatay, [magatubo Nagkadto sila indi lang tungod kay Jesus, kundi gusto ini kag] magapamunga sing madamo. 25 Ang tawo man nila nga makita si Lazarus nga iya ginbanhaw. nga sobra ang iya paghiguma sa iya kabuhi madula 10 Gani ginplano sang mga manugdumala nga mga niya ini, pero ang tawo nga wala nagakanugon sang pari nga patyon man si Lazarus, 11 kay tungod iya kabuhi sa sini nga kalibutan [tungod sa akon] sa iya, madamo na nga mga Judio ang nagbiya makaangkon sang kabuhi nga wala sing katapsusan. sa ila kag nagtuo kay Jesus. 12 Sang sunod nga (aiōnios g166) 26 Ang bisan sin-o nga gusto mag-alagad adlaw, nabalitaan sang madamo nga tawo nga nag- sa akon kinahanglan magsunod sa akon, para kon alabot sa pagpamiesta nga si Jesus nagapakadto diin ako didto man ang akon suluguon. Ang tawo nga na sa Jerusalem. 13 Gani nagkuha sila sang mga nagaalagad sa akon padungan sang akon Amay." dahon sang palma kag ginsugata nila si Jesus nga 27 [Nagsiling pa si Jesus,] "Karon nagalibog ang akon nagasinggit, "Dayawon ta ang Dios!" "Ginapakamaayo hunahuna. Ano bala ang akon isiling? Ano, masiling sang Ginoo ang iya pinadala!" "Ginapakamaayo niya bala ako sa Amay nga luwason na lang niya ako sa ang Hari sang Israel!" 14 Nakakita si Jesus sang sini nga tion? Pero amo ini ang katuyuan sang akon isa ka bataon pa nga donkey kag amo ato ang pagkadto diri, nga mag-antos sang mga kasakit sa iya ginsakyan. Sa iya ginhimo nga ato natuman sini nga tion." 28 [Nagsiling dayon si Jesus sa Amay], ang Kasulatan nga nagasiling, 15 "Kamo nga mga "Amay, ipakita ang imo gahom sa mga tawo." May pumuluyo sang Zion, indi kamo magkahadlok. Pamatni naghambal dayon halin sa langit, "Ginpakita ko na kamo! Nagaabot na ang inyo hari, nga nagasakay [paagi sa imo], kag ipakita ko pa liwat." 29 Ang mga sa bataon nga donkey." 16 Sadto nga tiyempo, ang tawo nga nagtalambong didto nakabati sang tingog. mga sumulunod ni Jesus wala pa makaintendi kon Nagsiling sila, "Nagapangdagubol!" Pero nagsiling ang ano ang kahulugan sang mga nagakalatabo nga iban, "Nagapakighambal sa iya ang anghel!" 30 Pero ato. Pero pagkatapos nga si Jesus nakabalik na nagsiling si Jesus sa ila, "Ginpabati ato sang Dios sa langit, amo pa lang nila napinsaran nga ang indi para sa akon kundi para sa inyo. 31 Halin subong ginhimo sang sadto nga mga tawo amo gid gali ang sentensyanan na niya ang [mga tawo sang] kalibutan. nakasulat sa Kasulatan. 17 Madamo nga tawo ang Kag mapierdi na niya [si Satanas nga amo] ang nakakita sang pagtawag kag pagbanhaw ni Jesus nagagahom sa sini nga kalibutan. 32 Kag kon ibaway kay Lazarus halin sa iya lulubngan. Kag ini nga na gani ako halin sa duta, papalapiton ko ang tanan mga tawo nagpamalita sa natabo. 18 Gani madamo nga tawo sa akon." 33 (Sa iya paghambal sadto, nga tawo ang nagsugata kay Jesus, tungod kay ginsugid niya kon ano nga klase sang kamatayon nabalitaan nila ato nga milagro nga iya ginhimo. 19 ang iya pagaantuson.) 34 Nagsabat ang mga tawo Gani naghambalanay ang mga Pariseo, "Ti tan-awa sa iya," Suno sa amon Kasuguan magakabuhi ang ninyo, nagsunod na sa iya ang tanan nga tawo. Cristo hasta san-o. Gani ngaa bala nagasiling ka nga Wala na gid kita sing may mahimo!" 20 May mga ang Anak sang Tawo kinahanglan nga mapatay? Sin-Griego man nga nag-alabot [sa Jerusalem] para o gid ina nga Anak sang Tawo ang imo ginasiling?" magpamiesta kag magsimba sa Dios. 21 Nagkadto (aiōn g165) 35 Nagsiling si Jesus sa ila, "Madali na lang sila kay Felipe nga taga-Betsaida nga sakop sang madula ang suga sa tunga ninyo. Gani magkabuhi Galilea. Nagpangabay ang mga Griego, "Sir, gusto kamo sa sini nga suga samtang diri pa, kay basi namon kuntani nga magpakigkita kay Jesus." 22 bala kon maabtan kamo sang kadulom. Tungod kay Ginsugiran ni Felipe si Andres kag duha sila ang ang nagalakat sa kadulom indi makahibalo kon diin nagkadto kay Jesus para sugiran siya. 23 Nagsiling siya nagapadulong. 36 Gani magtuo kamo sa [akon dayon si Jesus sa ila, "Karon nag-abot na ang tion nga amo ang] suga samtang diri pa [ako] sa inyo, nga padungan [ako nga] Anak sang Tawo, makita na para masanagan ang inyo hunahuna." Pagkatapos

niya hambal sadto naglakat siya kag nagpanago sa daan ni Jesus nga nag-abot na ang tion nga mahalin ila. 37 Bisan nakita na gid nila ang madamo nga na siya sa sini nga kalibutan kag mabalik sa Amay. milagro nga gin panghimo ni Jesus, wala pa gihapon Palangga gid niya ang iya mga sumulunod diri sa sila nagtuo sa iya. 38 Gani natuman ang ginsiling kalibutan, kag hasta sa katapusan gin pakita niya ang ni Propeta Isaias, "Ginoo, sin-o bala ang nagpati sa iya pagpalangga. 2 [Sang gab-i na], nagpanyapon si amon mensahi? Sin-o bala sa mga gin pakitaan mo Jesus kag ang iya mga sumulunod. Karon, napasulod sang imo gahom ang nagtuo?" 39 Ginhambal pa ni na nga daan sang yawa sa hunahuna ni Judas nga Isaias nga indi sila magtuo tungod nga: 40 "Ginbulag anak ni Simon Iscariote ang handom nga traiduran sila sang Dios para indi sila makakita, kag gintakpan niya si Jesus. 3 Nahibaluan ni Jesus nga ang niya ang ila mga hunahuna para indi sila makaintiendi, tanan [nga gahom] ginhata tag na sang Amay sa iya. kay basi pa kon magbalik sila sa Dios kag ayuhon Nahibaluan man niya nga sa Dios siya naghelin kag niya sila." 41 Ginhambal ato ni Isaias tungod kay sa Dios man siya mabalik. 4 Samtang sa lamisa pa nakita niya ang gahom ni Jesus kag nagsugid siya ang iya mga sumulunod, nagtindog siya kag nag-uba parte sa iya. 42 Pero bisan amo sina, madamo nga sang iya pangguwa nga bayo. Pagkatapos nagkuha lider [sang mga Judio] ang nagtuo kay Jesus. Pero siya sang tuwalya kag gin wagkos niya ini sa iya wala lang sila nagpabutay sang ila pagtuo tungod hawak. 5 Ginbubuan dayon niya sang tubig ang kay nahadlok sila nga indi na sila pagpasudlon sang labador kag gin panghugasan niya ang mga til sang mga Pariseo sa mga simbahan sang mga Judio. 43 iya mga sumulunod. Ang kada mahugasan niya nga Kay ginpasulabi nila ang pagdayaw sang mga tawo til, ginapahiran dayon niya sang tuwalya nga iya sang sa pagdayaw sang Dios. 44 Naghambal sing gin wagkos sa iya hawak. 6 Pag-abot niya kay Simon mabaskog si Jesus, "Kon ang tawo magtuo sa akon, Pedro, nagsiling si Simon sa iya, "Ginoo, hugasan indi lang siya nagtuo sa akon kundi nagtuo man mo bala ang akon mga til?" 7 Ginsabat siya ni siya sa nagpadala sa akon. 45 Ang nakakita sa akon Jesus, "Karon indi mo pa maintiendi han kon ano ang nakakita man sa nagpadala sa akon. 46 Nagkadro kahulugan sining akon ginahimo, pero maintiendi han ako diri sa kalibutan sa pagpasanag sa hunahuna mo man ini sa ulihi." 8 Nagsiling si Pedro, "Indi sang mga tawo, para ang bisan sin-o nga magatuo sa matabo hasta san-o nga ikaw ang maghugas sang akon indi magapabilin sa kadulom. 47 Kon may ara akon mga til." Pero nagsiling si Jesus sa iya, "Ti kon nga nakabati sang akon mga pagpanudlo pero wala indi ka magpahugas sang imo mga til sa akon, indi nagatuman, indi ako ang magasentensya sa iya [nga ka na akon kaupod]." (aiōn g165) 9 Gani nagsiling si silutan]. Kay wala ako nagkadro diri sa kalibutan para Simon Pedro, "[Ti kon amo sina] Ginoo, indi lang ang sentensyan ang mga tawo kundi para luwason. akon mga til ang imo hugasan, kundi pati man ang 48 May ara nga magasentensya sa mga tawo nga akon mga kamot kag ang akon ulo." 10 Pero nagsiling naga sikway sa akon kag wala nagabaton sa akon si Jesus, "Ang nakapaligo, limpyo na ang iya bilog mga pagpanudlo; ang mga pulong nga akon gintudlo nga lawas, kag indi na kinahanglan nga hugasan amo ang magasentensya sa ila sa katapusan nga pa luwas lamang sa iya mga til. Limpyo na kamo, adlaw! 49 Kay ang akon mga pagpanudlo indi halin pero indi tanan kamo." 11 (Nagsiling siya nga indi sa akon kundi halin sa Amay nga nagpadala sa limpyo ang tanan tungod kay nahibaluan niya kon akon. Siya amo ang nagsugo sa akon kon ano ang sin-o ang magatraidor sa iya.) 12 Sang nahugasan akon itudlo. 50 Kag nahibaluan ko nga ang iya mga na ni Jesus ang ila mga til, ginsuksok niya liwat pagpanudlo, nga iya ginsiling sa akon nga ipanudlo, ang iya pangguwa nga bayo kag nagbalik sa lamisa. nagahatag sang kabuhi nga wala sing katapusan. Nagpamangkot dayon siya sa ila, "Ti, naintiendi han Gani ginasugid ko sa inyo ang tanan nga ginapasugid bala ninyo kon ano ang kahulugan sang akon gin himo sang Amay." (aiōnios g166)

13 Sa wala pa mag-abot ang adlaw sang Piesta sang Paglabay sang Anghel, nahibaluan na nga

dapat man nga maghinugasay kamo sang inyo mga na, kag paagi sa akon ang Dios padungan man. 32 tiil. 15 Ginhimo ko ini bilang halimbawa para sundon Kag kon paagi sa akon dayawon ang Dios, ipakita ninyo. Gani himuong man ninyo sa isa kag isa ining man niya nga ako dalayawon man. Kag ini himuong akon ginhimo sa inyo. 16 Sa pagkamatuod, ginasugid niya dayon." 33 [Nagsiling pa gid si Jesus], "Kamo ko sa inyo nga wala sing ulipon nga labaw pa sa iya nga ginakabig ko nga akon mga anak, indi na ako amo, kag wala sing sinugo nga labaw pa sa nagsugo makapakig-upod sa inyo sing madugay. Magapangita sa iya. 17 Karon nga nahibaluan na ninyo ini nga kamo sa akon, pero pareho sang akon ginsiling mga butang, bulahan kamo kon inyo ini himuong. 18 sa mga [lider sang mga] Judio, ginasiling ko man "Wala ako nagasiling nga bulahan kamo tanan, kay sa inyo subong nga indi kamo makakadto sa akon kilala ko ang akon mga ginpili. Pero kinahanglanan kaladtuun. 34 Gani karon ginahatag ko sa inyo ang nga matuman ang ginasiling sang Kasulatan nga isa ka bag-o nga sugo: maghigugmaanay kamo. Kon 'ang tawo nga nagasalo sa akon sa pagkaon amo paano ang akon paghigugma sa inyo dapat pareho pa ang nagtraidor sa akon.' 19 Ginasugid ko na ini man sina ang inyo paghigugma sa isa kag isa. 35 nga daan sa inyo samtang wala pa matabo, para Kon nagahigugmaanay kamo, ina mahibaluan sang kon matabo na magapati kamo nga ako amo gid tanan nga kamo akon mga sumulunod." 36 Karon, man ang Cristo. 20 Sa pagkamatuod, ginasugid ginpamangkot siya ni Simon Pedro, "Ginoo, sa diin ka ko sa inyo nga ang nagabaton sa mga tawo nga bala makadto?" Nagsabat si Jesus, "Indi ka subong akon ginapadala nagabaton man sa akon, kag ang makaupod sa akon kon diin ako makadto, pero sa ulihi nagabaton sa akon nagabaton man sa nagpadala sa magasunod ka man didto." 37 Pero nagpamangkot akon." 21 Pagkahambal sadto ni Jesus, nagkasubo si Pedro, "Ginoo, ngaa indi ako makaupod sa imo gid siya. Siling niya, "Sa pagkamatuod, ang isa sa subong? Kay desidido man ako nga maghatag sang inyo magatraidor sa akon." 22 Gani nagtinulukay ang akon kabuhi para sa imo." 38 Ginsabat siya ni Jesus, iya mga sumulunod nga nagalibog ang ila ulo kon sin- "Ano, desidido ka gid bala nga maghatag sang imo o sa ila ang iya ginatumod. 23 Karon, ang isa sa mga kabuhi para sa akon? Sa pagkamatuod, sa wala pa sumulunod nga palangga gid ni Jesus nagapungko makapamalo ang manok, ipanginwala mo ako sing didto sa iya tupad. 24 Gani ginsinyasan siya ni Simon tatlo ka beses."

Pedro nga pamangkuton si Jesus kon sin-o ang iya ginatumod. 25 Gani nagpalapit pa gid siya kay Jesus kag nagpamangkot kon sin-o ang magatraidor sa iya. 26 Nagsabat si Jesus, "Itusmog ko ang tinapay nga ini, kag kon sin-o ang akon hatagan, siya amo ang magatraidor sa akon." Dayon gintusmog niya ang tinapay kag ginhatag kay Judas nga anak ni Simon Iscariote. 27 Pagkabaton ni Judas sadto nga tinapay, nagsulod si Satanas sa iya. Nagsiling dayon si Jesus sa iya, "Sige, himua na sa gilayon ang imo himuong." 28 (Didto sa mga nagapanyapon, wala gid sing may nakaintendi kon ngaa naghambal si Jesus sadto kay Judas. 29 Ang hunahuna sang iban nga mga sumulunod nga ginsugo lang siya ni Jesus nga magbakal sang ila mga kinahanglanon para sa fiesta, ukon maghatag sing limos sa mga imol, kay si Judas amo ang nagayut sang ila kuwarta.) 30 Sang nakaon na ni Judas ang tinapay nagguwa siya dayon. Gab-i na sadto. 31 Sang nakahalin na si Judas, nagsiling si Jesus, "Karon, [ako nga] Anak sang Tawo padungan

14 [Nagsiling si Jesus sa ila,] "Indi kamo magsagi palibog. Magsalig kamo sa Dios kag magsalig man kamo sa akon. 2 Didto sa balay sang akon Amay may madamo nga kuwarto. Magauna ako didto para magpreparar sang lugar para sa inyo. Indi ako magsiling sini sa inyo kon indi ini matuod. 3 Kon didto na ako kag nakapreparar na sang lugar para sa inyo, mabalik ako para kuhaon ko kamo, para kon diin ako didto man kamo. 4 Kag nahibaluan ninyo ang dalan pakadto sa lugar nga akon pagakadtuan." 5 Nagsiling si Tomas sa iya, "Ginoo, wala kami kahibalo kon diin ka makadto, gani paano namon mahibaluan ang dalan?" 6 Nagsabat si Jesus sa iya, "Ako amo ang dalan, ang kamatuoran, kag ang kabuhi. Wala sing may makakadto sa Amay kon indi paagi sa akon. 7 Kon kilala ninyo ako, kilala na man ninyo ang akon Amay. Kag halin gani subong kilala na ninyo siya kag nakita na." 8 Nagsiling si Felipe sa iya, "Ginoo, ipakita sa amon ang Amay kag tama na

ina para sa amon.” 9 Nagsabat si Jesus, “Dugay akon magatuman sang akon mga pulong; higugmaon na ang aton pag-inupdanay, Felipe, pero wala pa siya sang akon Amay, kag kami magapuyo sa iya gid gali ikaw makakilala sa akon? Ang nakakita sa mismo. 24 [Pero] ang wala nagahigugma sa akon akon nakakita man sa Amay. Ngaa nagasiling ka pa wala nagatuman sang akon mga pulong. Ini nga nga ipakita ko sa inyo ang Amay? 10 Ano, wala bala mga pulong nga inyo ginapamatian indi halin sa ikaw nagapati nga ako ara sa Amay kag ang Amay akon, kundi halin sa Amay nga nagpadala sa akon. ari sa akon? Ang mga pulong nga akon ginhambahal 25 “Ini nga mga butang ginasugid ko nga daan sa sa inyo indi ina halin sa akon. Ang Amay nga ari inyo samtang kaupod pa ninyo ako. 26 Pero [kon sa akon amo ang nagahimo sang mga butang nga makahalin na gani ako,] ang Manugbulig nga amo akon ginahimo. 11 Magpati kamo sa akon nga ako ang Espiritu Santo amo ang ipadala sang Amay ara sa Amay kag ang Amay ari sa akon. Kon indi nga magbulos sa akon. Siya ang magatudlo sa inyo ninyo gusto magpati sa akon ginasugid, patihi na sang tanan nga butang, kag magapadumdom siya sa lang ninyo ako tungod sa akon mga hinimuan. 12 Sa inyo sang tanan nga akon ginsiling sa inyo. 27 “Indi pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga ang nagatuuo kamo magpalibog kag indi man kamo magkahadlok, sa akon magahimo man sang mga butang nga akon tungod kay ang kalinong ginabilin ko sa inyo. Ang ginahimo kag mas sobra pa gid ang iya himuong, akon kalinong mismo ginahatag ko sa inyo; indi ini tungod kay mabalik na ako sa Amay. 13 Buhaton pareho sang kalinong nga ginahatag sang kalibutan. ko ang bisaano nga inyo pangayon sa akon, 28 Nabatian ninyo ang akon ginsiling sa inyo nga para mapadungan ang Amay paagi sa Anak. Bisan mahalin ako pero mabalik man ako sa inyo. Kon ano ang inyo pangayon sa akon ngalan himuong ko ginahigugma ninyo ako, kuntani nagakalipay kamo ina. 15 “Kon ginahigugma ninyo ako, tumanon ninyo nga makakadto ako sa Amay nga mas gamhanan ang akon mga sugo. 16 Kag pangabayon ko ang pa sang sa akon. 29 Ginasugid ko nga daan ini sa inyo samtang wala pa matabo, para kon matabo na magabaskog pa gid ang inyo pagtuo sa akon. 30 Indi na ako makapadugay sa paghambal sa inyo, tungod kay nagaabot na [si Satanas nga amo] ang nagagahom sa sini nga kalibutan. Sa matuod, wala siya sing gahom sa akon. 31 Pero para mahibaluan sang tanan nga tawo nga ginahigugma ko ang Amay, ginasunod ko ang tanan nga iya ginapahimo sa akon. Dali na. Malakat na kita.”

nga wala sing upod; mabalik man ako sa inyo. 19 Madali na lang ako madula sa panan-aw sang [mga tawo diri sa] kalibutan, pero kamo makakita sa akon. Kag tungod kay ako nagakabuhi, kamo magakabuhi man. 20 Pag-abot sina nga adlaw mahibaluan gid ninyo nga ari ari sa akon Amay, kag kamo ari sa akon, kag ari ari man sa inyo. 21 “Ang tawo nga nagabaton kag nagatuman sang akon mga sugo amo ang nagahigugma sa akon. Kag ang nagahigugma sa akon higugmaon man sang akon Amay. Higugmaon ko man siya kag ipakilala ko sa iya kon sin-o gid ako.” 22 Karon ginpamangkot siya ni Judas (indi ini si Judas Iscariote), “Ginoo, ngaa sa amon ka lang mapakilala kon sin-o ka gid? Ngaa indi ka magpakilala sa tanan?” 23 Nagsabat si Jesus sa iya, “Ang nagahigugma sa

15 [Nagsiling pa si Jesus,] “Ako amo ang matuod nga puno sang ubas, kag ang akon Amay amo ang manug-atipan. 2 Ang akon mga sanga nga wala nagapamunga ginapang-utod niya, kag ang kada sanga nga nagapamunga ginalimpyuhan niya para magpamunga pa gid sing madamo. 3 Kamo nalimpyuhan na paagi sa pulong nga akon ginsiling sa inyo. 4 Magpabilin kamo sa akon, kag magapabilin man ako sa inyo. Pareho nga ang sanga indi makapamunga sa iya lang kaugalingon, luwas kon magpabilin ini sa sanga, amo man kamo sina, indi kamo makapamunga kon indi kamo magpabilin sa akon. 5 “Ako amo ang puno sang ubas, kag kamo ang akon mga sanga. Ang tawo nga nagapabilin

sa akon kag nagapabilin man ako sa iya, siya amo inyo nga wala sing ulipon nga labaw pa sa iya amo. ang magapamunga sing madamo, kay kon wala Gani kon ako ginhingabot nila, kamo hingabuton ako sa inyo wala gid kamo sing may mahimo. 6 man nila. (Kag kon tumanon nila ang akon pulong, Ang tawo nga nagabulag sa akon ihaboy, pareho sa tumanon man nila ang inyo pulong.) 21 Ini tanan mga sanga nga ginahaboy kag nagakalaya, dayon himuong nila sa inyo tungod kay nagatuo kamo sa ginatipon kag ginahaboy sa kalayo para masunog. 7 akon, kag wala sila makakilala sa nagpadala sa akon. Kon nagapabilin kamo sa akon kag kon ginatipigan 22 Kon wala ako nagkadto [diri sa kalibutan] kag ninyo sa inyo mga tagipusuon ang akon mga pulong, nagtudlo sa ila, wala kuntani sila sing salabton, pero makapangayo kamo sa akon bisañ ano nga inyo karon indi na gid sila makabalibad sa ila mga sala. 23 gusto, kag ini mabaton ninyo. 8 Kon padayon kamo Ang nagadumot sa akon, nagadumot man sa akon nga nagapamunga sing madamo, ang akon Amay Amay. 24 Kon wala ako naghimo sang mga milagro dayawon sang mga tawo, kag sa sini nga paagi sa tunga nila, nga wala sing bisañ sin-o nga tawo mahibaluan nga kamo akon mga sumulunod. 9 Kon nga nakahimo, wala kuntani sila sing salabton. Pero ano ang paghigugma sang Amay sa akon pareho bisañ nakita na gid nila ang akon mga hinimuan, man sina ang akon paghigugma sa inyo. Pabilin kamo nagadumot pa gihapon sila sa akon kag sa akon sa akon gugma. 10 Kon ginatuman ninyo ang akon Amay. 25 Sa ila ginahimo nga ini natuman ang nasulat mga sugo, padayon ang akon paghigugma sa inyo. sa ila Kasuguan nga nagsiling, 'Gindumtan nila ako Pareho man ini sa akon nga nagatuman sang mga nga wala sing kabangdanan.'" 26 [Nagsiling dayon sugo sang akon Amay, gani padayon man ang iya si Jesus sa ila,] "Ipadala ko sa inyo ang Espiritu paghigugma sa akon. 11 "Ginasugid ko ini sa inyo [Santo] nga halin sa Amay. Siya amo ang ginatawag para malipay man kamo pareho sa akon, kag mangin nga Manugbulig kag siya man ang manugtudlo sang bug-os gid ang inyo kalipay. 12 Amo ini ang akon kamatuoran. Kag kon mag-abot na siya isugid niya sugo: maghigugmaanay kamo pareho sang akon kon sin-o gid ako. 27 Kag dapat magsugid man kamo paghigugma sa inyo. 13 Kon may tawo nga desidido [parte sa akon] tungod kay kaupod ko kamo halin pa nga maghatag sang iya kabuhi para sa iya mga sang una.

abyan, ina nga paghigugma indi na gid malabawan. 14 Mga abyan ko kamo kon ginatuman niyo ang akon mga sugo. 15 Indi ko na kamo pagtawgon nga mga ulipon, kay ang ulipon wala kahibalo kon ano ang ginahimo sang iya amo. Kundi ginatawag ko na kamo subong nga akon mga abyan, kay kon ano ang akon nabatian halin sa akon Amay amo man ang akon ginasugid sa inyo. 16 Indi kamo ang nagpili sa akon kundi ako ang nagpili sa inyo. Ginpili ko kamo para maglakat kag magpamunga sing mga bunga nga nagapadayon; para ang bisañ ano nga inyo pangayon sa Amay sa akon ngalan ihatag niya sa inyo. 17 Gani amo ini ang akon sugo sa inyo: maghigugmaanay kamo. 18 "Kon ginadumtan kamo sang [mga tawo sang] kalibutan, [indi kamo dapat matingala tungod kay] nahibaluan ninyo nga ako amo ang una nila nga ginadumtan. 19 Kon kaupod kamo sang [mga tawo sang] kalibutan, higugmaon kamo nila. Pero ginadumtan nila kamo tungod kay indi nila kamo kaupod kundi ginpili ko kamo halin sa ila. 20 Dumdumon ninyo ang akon ginhambal sa

16 "Ginasugid ko nga daan sa inyo ini nga mga butang agod [bisañ ano pa ang matabo sa ulihi] indi madula ang inyo pagtuo sa akon. 2 Indi na nila kamo pagpasudlon sa ila mga simbahan, kag magaabit ang tion nga ang bisañ sin-o nga magpatay sa inyo magahunahuna nga nagaalagad siya sa Dios. 3 Himuong nila ini sa inyo tungod kay wala sila makakilala sa Amay ukon sa akon. 4 Pero ginasugid ko ini sa inyo para kon mag-abot na ang tion nga himuong nila [ini sa inyo], madumduman ninyo nga ginpaandaman ko na kamo nga daan. "Ini nga mga butang wala ko ginsugid sa inyo sang una kay kaupod pa ninyo ako. 5 Pero karon mabalik na ako sa nagpadala sa akon kag wala gid sing may nagapamangkot bisañ isa sa inyo kon diin ako makadto. 6 Karon nga ginsugiran ko na kamo, nagkasubo gid kamo. 7 Pero sa pagkamatudon, mas maayo para sa inyo nga maghalin ako diri, kay kon indi ako maghalin, ang Manugbulig indi mag-abot sa inyo. Pero kon maghalin ako, ipadala ko siya diri sa inyo. 8 Kag kon mag-abot na siya diri

sa kalibutan ipakita niya sa mga tawo nga sila mga nga natawo na ang iya bata diri sa kalibutan. 22 makasasala kag ako amo ang matarong. Kag ipakita Kamo pareho man sina. Karon nagakasubo kamo, man niya nga ang Dios magasentensya sa ila. 9 pero magapakita pa ako liwat sa inyo kag magaawas Ipakita niya sa mga tawo nga sila mga makasasala, gid ang inyo kalipay. Kag wala gid sing bisan sin-o tungod kay wala sila nagtuo sa akon. 10 Ipakita niya nga makakuha sang sina nga kalipay. 23 "Kag kon nga ako ang matarong, tungod kay makadto ako sa mag-abot na gani ina nga adlaw indi na kinahanglan Amay kag indi na kamo makakita sa akon. 11 Ipakita nga magpamangkot pa kamo sang bisan ano sa man niya sa ila nga ang Dios magasentensya sa ila, akon. Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga kay nasentensyahan na [si Satanas nga amo] ang ang Amay magahatag sa inyo sang bisan ano nga nagagahom sa sini nga kalibutan. 12 "May madamo inyo pangayuong [sa iya] sa akon ngalan. 24 Hasta pa kuntani ako nga inugsugid sa inyo, ugaling indi subong wala pa kamo makapangayo sang bisan ano pa kamo makaintiendi sini. 13 Pero kon mag-abot sa akon ngalan. Pangayo kamo para makabaton na ang Espiritu [Santo nga amo ang manugtudlo] kamo, kag para mangin bug-os ang inyo kalipay. 25 sang kamatuoran, tudluan niya kamo sang tanan nga "Ginasugid ko ini nga mga butang sa inyo paagi sa kamatuoran. Ang mga butang nga iya itudlo sa inyo mga paanggid. Pero magaabot ang tion nga indi na indi halin sa iya, kundi kon ano ang iya nabatian ako maggamt sang mga paanggid, kundi ideretso amo ina ang iya isugid sa inyo. Isugid man niya sa ko na nga isugid sa inyo ang parte sa Amay. 26 inyo kon ano ang magakalatabo sa palaabuton. 14 Kon mag-abot na ina nga adlaw, kamo mismo ang Padunggan niya ako tungod kay ipaintiendi niya sa magapangayo sa Amay sa akon ngalan. Indi na inyo ang akon mga ginpanudlo kag ginpanghimo. 15 kinahanglan nga ako pa ang magapangayo sa Amay Kay kon ano ang ginapanudlo sang Amay amo man para sa inyo. 27 Kay ang Amay mismo nagahigugma ang sa akon. Amo ina nga nagsiling ako nga ang sa inyo tungod kay nagahigugma kamo sa akon, akon mga ginpanudlo ipaintiendi niya sa inyo. 16 kag nagapati nga ako halin sa Dios. 28 Halinako "Indi na lang madugay kag indi na ninyo ako makita. sa Amay kag nagkadto ako diri sa kalibutan. Pero Pero sa indi man madugay makita naman ninyo ako karon magahalin na ako sa sini nga kalibutan kag liwat." 17 Nagpinamangkutanay ang iban sa iya mga magabalki sa Amay." 29 Nagsiling dayon ang iya mga sumulunod, "Ano bala ang buot niya silingon nga sumulunod, "Karon maathag na ang imo ginahambal sa indi na lang madugay indi na naton siya makita, kay wala ka na nagagamit sang mga paanggid. 30 kag sa indi man madugay makita naman naton siya Karon sigurado na kami nga nahibaluan mo ang liwat? Kag nagsiling pa siya nga ini matabo tungod tanan nga butang, kay bisan gani nga wala kami kay mabalik na siya sa Amay. 18 Ano bala ang nagpamangkot sa imo nahibaluan mo na nga daan iya buot silingon sa 'indi na lang madugay'? Indi ang amon mga ginahunahuna. Gani nagapati kami ta maintiendihan kon ano ang iya buot silingon." nga ikaw halin gid man sa Dios." 31 Nagsabat si 19 Nahibaluan ni Jesus nga gusto kuntani nila nga Jesus sa ila, "Ti, nagatuo na kamo subong [sa akon]? magpamangkot sa iya, gani nagsiling siya sa ila, 32 Pero magaabot ang tion kag nag-abot na gani "Nagsiling ako nga sa indi na lang madugay indi na subong nga magabululag kamo kag magapalauli, kag ninyo ako makita, pero sa indi man madugay makita bayaan ninyo ako nga nagaisahanon lang. Pero bisan naman ninyo ako liwat. Indi bala nga amo ini kuntani bayaan ninyo ako may kaupod gihapon ako tungod ang inyo gusto nga ipamangkot sa akon? 20 Sa kay kaupod ko ang Amay. 33 Ginasugid ko ini nga pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga ang [mga] mga butang sa inyo para may kalinong kamo tungod tawo sang] kalibutan magakalipay gid [sa matabo sa sa inyo pagtuo sa akon. Paantuson kamo sang [mga akon], pero kamo magahibi sa kasubo. Pero ang inyo tawo sang] kalibutan, pero indi kamo magkahadlok mga kasubo madula kag mabayluhan sang kalipay. tungod kay gindaog ko na sila."

21 Pareho sa babayi nga nagapasakit tungod kay mabata na siya. Pero kon matawo na gani ang bata, malimtan na niya ang kasakit tungod sang iya kalipay

17 Pagkahambal sadto ni Jesus, nagtangla siya sa langit kag nagsiling, "Amay, nag-abot na ang

tion. Padunggi ang imo Anak para padungan ka man sang imo Anak. 2 Kay ginhatakan mo ako sing awtoridad nga maggahom sa tanan nga tawo, para mahatagan ko sang kabuhi nga wala sing katapusan ang tanan nga tawo nga imo ginhatakan sa akon. (aiōnios g166) 3 Kag amo ini ang kabuhi nga wala sing katapusan: nga ang mga tawo magkilala sa imo nga amo lamang ang matuod nga Dios kag magkilala man sa akon nga imo pinadala nga hari. (aiōnios g166) 4 Ginpudungan ko ikaw diri sa kalibutan tungod kay natapos ko na ang imo ginpanhimo sa akon. 5 Gani karon Amay, padunggi ako dira sa imo presensya. Ihatag sa akon ang dungog nga akon man anay sang dira pa ako sa imo sa wala mo pa matuga ang kalibutan. 6 “Ginpakilala ko ikaw sa mga tawo ngang imo ginpili sa kalibutan kag ginhatakan sa akon. Imo sila anay kag ginhatakan mo sila sa akon, kag gintuman nila ang imo mga sugo. 7 Karon nahibaluan na nila nga ang tanan nga imo ginhatakan sa akon sa imo naghulin. 8 Kon ano ang imo gintudlo sa akon amo man ang akon gintudlo sa ilang ginhatakan sa akon, tungod kay ini sila imo. 9 “Nagapangamuyo ako para sa ilang ginhatakan sa akon, tawo para sila tanan mangin isa pareho nga ikaw kag sila paagi sa imo gahom. 10 Sang imo pagpalangga sa akon. 11 Karon mabalik na ako sa imo kag indi na ako magtiner sa sini nga kalibutan. Pero sila mabilin pa sila paagi sa imo gahom nga ginhatakan sa akon, tungod kay palangga mo ako bisan sa wala pa diri sa kalibutan. O balaan nga Amay, paagi sa imo tawo para sila tanan mangin isa pareho nga ikaw kag sila paagi sa imo gahom nga ginhatakan sa akon. 12 Sang kaupod pa nila ako ginbantayan ko sila paagi sa imo gahom nga ginhatakan sa akon. 13 Karon mabalik na ako dira sa imo. Ini nga mga butang ginasugid ko na nga daan [sa ilang] samtgang diri pa ako sa kalibutan para malipay gid sila pareho sa akon. 14 Gintudlo ko sa ilang imo ginpatudlo sa akon. Gindumtan sila sang [mga tawo sang] kalibutan. Kay indi na sila iya sang kalibutan, pareho man sa akon nga indi iya sang kalibutan. 15 Wala ako nagapangabay nga kuhaon mo na sila diri sa kalibutan, kundi nga apinan mo sila kontra kay Satanas. 16 Indi sila iya sang kalibutan, pareho man sa akon nga indi iya sang kalibutan. 17 Iseparan sila para mangin imo paagi sa kamatuoran; ang imo pulong amo ang kamatuoran. 18 Ginpadala mo ako diri sa kalibutan, gani ginapadala ko man sila [nga magpanudlo sa mga tawo diri] sa kalibutan. 19 Tungod sa ila ginahalad ko sa imo ang akon kaugalingon, para mangin imo man sila paagi sa kamatuoran. 20 “Indi lang ang ini nga mga tawo nga nagatuo sa akon ang akon ginapangamuyuan, kundi pati man ang mga tawo nga magatuo sa akon sa ulihi paagi sa mga pagpanudlo sang mga nagatuo sa akon. 21 Ginapangamuyo ko sa imo nga sila tanan mangin isa, pareho man sa aton nga isa lang. Kag amo ang nagpadala sa akon. 22 Ginhatakan ko sila imo naghulin. 23 Ako ara sa ilang kag ikaw ari sa sa imo ako naghulin. Kag nagapati sila nga ikaw akon, para mangin isa gid sila, kag sa sini nga paagi ang nagpadala sa akon. 24 “Amay, gusto ko Ang tanan nga tawo nga akon, imo, kag ang tanan tawo sang] kalibutan, kundi para sa mga tawo nga nila nga ginapalangga mo ang mga tumuluo pareho imo ginhatakan sa akon, tungod kay ini sila imo. 25 Matarong nga Amay, ang gahom nga imo ginhatakan sa akon bantayi ini nga mga tawo para sila tanan mangin isa pareho nga ikaw kag sila paagi sa imo gahom nga ginhatakan sa akon. 26 Ginpakilala ko ikaw sa ilang kag ipakilala Ginbantayan ko sila, kag wala gid sing may nadula ko pa gid ikaw para ang imo paghigugma sa akon sa ilang luwas lang sa tawo nga madula gid man para matuman ang Kasulatan. 13 Karon mabalik na ako mangin ara man sa ilang kag para ako man mangin ara sa ilang.”

dira sa imo. Ini nga mga butang ginasugid ko na nga daan [sa ilang] samtgang diri pa ako sa kalibutan para malipay gid sila pareho sa akon. 14 Gintudlo ko sa ilang imo ginpatudlo sa akon. Gindumtan sila sang [mga tawo sang] kalibutan. Kay indi na sila iya sang kalibutan, pareho man sa akon nga indi iya sang kalibutan. 15 Wala ako nagapangabay nga

18 Pagkatapos pangamuyo ni Jesus, naglakat siya dayon kaupod sang iya mga sumulunod kag nagtabok sila sa Kidron nga ililigan sang tubig. Didto sila nagkadro sa lugar nga sa diin may talamnan [sang mga kahoy nga olibo]. 2 Kabisado na nga daan ni Judas nga traitor ang ini nga lugar, kay

permisidto nagatilipon si Jesus kag ang iya mga si Pedro. 17 Nagsiling ang babayi kay Pedro, "Indi sumulunod. 3 Gani nagkadto didto si Judas nga bala nga ikawisa man sa mga sumulunod sang sina may dala nga [Romanhon nga] mga soldado pati nga tawo?" Nagsabat si Pedro, "Indi ah!" 18 Matugnaw mga guwardya sa templo nga ginsugo sang mga sadto, gani nagdabok sang kalayo ang mga ulipon manugdumala nga mga pari kag sang mga Pariseo. kag ang mga guwardya kag nagtindog sila sa palibot May dala sila nga mga sulo kag mga parol, kag mga sang dabok para magpainit-init. Nagtindog man didto armas. 4 Nahibaluan ni Jesus ang tanan nga matabo si Pedro kag nagsapainit-init. 19 Karon, ginpamangkot sa iya, gani ginsugata niya sila kag ginpamangkot, si Jesus sang pangulo nga pari parte sa iya mga "Sin-o bala ang inyo ginapangita?" 5 Nagsabat sila, sumulunod kag sa iya ginapanudlo. 20 Nagsabat si "Si Jesus nga taga-Nazaret." Nagsiling si Jesus sa Jesus, "Indi sa sekreto ang akon ginatudlo sa mga ila, "Ako si Jesus." Si Judas nga traidor didto man tawo. Kay nagpanudlo ako mismo sa mga simbahan nagatindog kaupod sang mga tawo nga nagapangita kag sa templo nga sa diin nagatilipon ang tanan nga kay Jesus. 6 Pagsiling ni Jesus nga siya amo ang Judio. Wala ako sing may gintudlo sa sekreto. 21 ila ginapangita, nag-isol sila kag nagkalatumba sa Ti ngaa ako ang inyo ginapamangkot? Pamangkuta duta. 7 Ginpamangkot liwat sila ni Jesus kon sin-o ninyo ang mga tawo nga nakabati sa akon, kay gid ang ila ginapangita. Nagsiling sila liwat, "Si Jesus nahibaluan nila kon ano ang akon gintudlo sa ila." 22 nga taga-Nazaret." 8 Nagsiling si Jesus sa ila, "Indi Pagkahambal sadto ni Jesus, gintampa siya sang bala nga ginsilingan ko na kamo nga ako? Gani kon isa sa mga guwardya nga nagatindog malapit sa iya. ako gid man ang inyo ginapangita, pabay-i lang ninyo Kag siling niya, "Amo bala ina ang panabat mo sa nga maghalin ining akon mga kaupod." 9 (Ginhambal pangulo nga pari?) 23 Nagsiling si Jesus sa iya, "Kon niya ini para matuman ang iya ginsiling sa Amay, ang sabat ko malain, magsiling ka kon diin sadto ang "Wala gid sing may nadula bisan isa sa imo ginhatag malain. Pero kon husto ang akon ginsiling, ti ngaa sa akon.") 10 Karon, si Simon Pedro may dala nga gintampa mo ako?" 24 Karon, si Jesus nga nagapos espada. Gin-gabot niya ini kag ginlabo ang ulipon pa ginpadala dayon ni Anas kay Caifas nga pangulo sang pangulo nga pari, kag nautod ang iya tuo nga nga pari. 25 Samtang nagatindog pa si Simon Pedro dulungan. Ang ngalan sang ulipon amo si Malcus. nga nagapainit-init [malapit sa kalayo], ginpamangkot 11 Nagsiling si Jesus kay Pedro, "Ibalik sa tagob ang siya sang mga tawo, "Indi bala nga ikawisa man sa imo espada. Nagahunahuna ka bala nga indi ko pag- mga sumulunod sang sina nga tawo?" Nagpanginwala antuson ang mga ginapaantos sang Amay sa akon?" liwat si Pedro kag nagsiling, "Indi ah!" 26 Karon, 12 Gindakop si Jesus sang [Romanhon nga] mga ang isa didto sa mga ulipon sang pangulo nga pari soldado nga ginpangunahan sang ila kapitan, kag paryente sang tawo nga ang iya dulungan gintigbas kaupod man sang mga guwardya nga mga Judio. ni Pedro. Nagsiling siya, "Indi bala nga ikaw atong Gin-gapos nila siya. 13 kag gindala anay kay Anas nakita ko nga kaupod niya didto sa talamanan [sang nga ugangan ni Caifas. Si Caifas nga ini amo ang mga kahoy nga olibo?]" 27 Pero nagpanginwala liwat pangulo nga pari sadto nga tuig. 14 Siya man ang si Pedro. Kag dayon nagpamalo ang manok. 28 Halin nagsiling sa [kapareho niya nga mga lider sang] mga kay Caifas gindala nila si Jesus didto sa palasyo sang Judio nga mas maayo nga isa lang ka tawo ang Gobernador. Kaagahan na sadto. Wala nagsulod mapatay para sa ila nasyon. 15 Si Simon Pedro kag ang mga Judio sa palasyo tungod kay suno sa ila ang isa pa ka sumulunod nagsunod man didto kay mga pagsulundan, nga kon magsulod sila sa balay Jesus. Ini nga sumulunod kilala sang pangulo nga sang indi Judio, indi na sila pagtugutan nga magkaon pari, gani nakasulod siya sa ugsaran sang pangulo sang panyapon nga para sa Piesta sang Paglabay nga pari kaupod ni Jesus. 16 Pero si Pedro nabilin sang Anghel. 29 Gani si [Gobernador] Pilato amo ang didto sa guwa sa may puwertahan. Karon, ato nga naggwuwa didto sa ila kag nagpamangkot kon ano ang sumulunod nga kilala sang pangulo nga pari nagbalik ila akusasyon kontra kay Jesus. 30 Nagsabat sila, didto sa guwa kag ginhambalan niya ang babayi nga "Kon wala siya sing may nahimo nga malain wala nagabantay didto sa puwertahan, kag ginpasulod niya namon siya kuntani gindala diri sa imo." 31 Nagsiling

si Pilato sa ila, "Dal-a ninyo siya kag kami ang nagsiling, "Tan-awa, kay paguwaon ko siya diri liwat maghukom sa iya suno sa inyo kasuguan." Nagsabat sa inyo para ipakita sa inyo nga wala gid ako sing ang mga Judio, "Pero wala kami ginatugutan nga may nakita nga sala sa iya." 5 Gani naggwu si Jesus magsentensa sing kamatayon sa tawo." 32 (Natabo nga may korokorona nga tunukon kag may kapa nga ini para matuman ang ginsiling ni Jesus kon ano nga granate. Nagsiling dayon si Pilato sa ila, "Tan-awa klase sang kamatayon ang iya pagaagyan.) 33 Gani ninyo siya!" 6 Pagkakita sa iya sang manugdumala nagsulod liwat si Pilato sa palasyo kag gintawag si nga mga pari kag sang mga guwardya, nagsinggit Jesus kag ginpamangkot, "Ikaw bala ang hari sang sila, "Ilansang siya sa krus! Ilansang siya sa krus!" mga Judio?" 34 Nagsabat si Jesus, "Imo gid bala Nagsiling si Pilato sa ila, "Bahala kami, kuhaa ninyo ina nga pamangkot, ukon ginsugiran ka lang sang siya kag kami ang maglansang sa iya sa krus, kay iban parte sa akon?" 35 Nagsiling si Pilato, "Ano para sa akon wala gid ako sing may nakita nga sala ang dumdom mo sa akon, Judio? Ang imo mga sa iya." 7 Nagsabat ang mga Judio, "May kasuguan kasimanwa kag ang ila manugdumala nga mga pari kami, kag suno sa amon kasuguan, ini nga tawo dapat amo ang nagdala sa imo diri sa akon. Ano gid bala nga patyon, kay nagasiling siya nga Anak kuno siya ang nahimo mo?" 36 Ginsabat siya ni Jesus, "Ang sang Dios." 8 Pagkabati sadto ni Pilato, hinadlukan akon ginharian wala diri sa sining kalibutan. Kon pa gid siya tapat. 9 Gani gindala niya liwat si Jesus ang akon ginharian diri sa sining kalibutan, kuntani sa sulod sang palasyo kag ginpamangkot kon taga-nagpakig-away ang akon mga alagad para indi ako diin gid siya. Pero wala nagsabat si Jesus. 10 Gani madakop sang mga Judio. Pero sa pagkamatuod, nagsiling si Pilato sa iya, "Ngaa indi ka magsabat ang akon ginharian wala diri sa sining kalibutan." sa akon? Wala ka bala kahibalo nga may awtoridad 37 Gani nagsiling si Pilato sa iya, "Kon amo, hari ako sa paghilway sa imo ukon sa pagpalansang gali ikaw!" Ginsabat siya ni Jesus, "Husto ang imo sa imo sa krus?" 11 Ginsabat siya ni Jesus, "Wala ginsiling nga hari ako. Kag ang kabangdanan nga ka gid sing may mahimo sa akon kon wala ka nagkadto ako diri sa kalibutan kag nagpakatawo, paghatagi sang Dios sang awtoridad. Gani mas dako para isugid ko sa mga tawo ang kamatuoran. Kag pa ang sala sang tawo nga nagtugyan sa akon diri ang tanan nga gusto makahibalo sang kamatuoran sa imo." 12 Pagkabati sadto ni Pilato nagpangita pa nagapamati sa akon." 38 Nagpamangkot dayon si gid siya sing paagi nga mabuy-an si Jesus. Ugaling Pilato, "Ti ano bala ang kamatuoran?" Pagkahambal nagsinggit ang mga Judio, "Kon buy-an mo siya, sadto ni Pilato, naggwu siya liwat didto sa mga Judio indi ka abyan sang Emperador. Kay ang bisan sin-kag nagsiling sa ila, "Wala ako sing may nakita nga o nga nagapakahari kaaway sang Emperador." 13 sala sa sini nga tawo. 39 Indi bala nga kinabatasan Pagkabati sadto ni Pilato, gindala niya si Jesus sa ninyo nga kada Piesta sang Paglabay sang Anghel guwa kag nagpungko siya sa hukmanan, didto sa lugar nga ginatawag, "Ang Plataporma nga Bato," akon buy-an? Gani gusto bala ninyo nga buy-an ko (kon sa Hebreo [nga linguahe], "Gabbata"). 14 Mga ang hari sang mga Judio?" 40 Nagsabat ang mga alas dose gid sadto sang udto kag bisperas sang tawo nga nagasinggit, "Indi siya, kundi si Barabas!" Piesta sang Paglabay sang Anghel. Nagsiling si Pilato sa mga Judio, "Ari na ang inyo hari." 15 Nagsinggit sila dayon, "Patya siya! Patya siya! Ilansang siya sa krus!" Gani nagpamangkot si Pilato sa ila, "Gusto bala ninyo nga ipalansang ko sa krus ang inyo hari?" Nagsabat ang manugdumala nga mga pari, "Wala na kami sing iban pa nga hari kundi ang Emperador lang!" 16 Gani gintugyan ni Pilato sa ila si Jesus para ilansang sa krus. Gani gindala si Jesus sang mga soldado 17 kag naggwu sila sa siyudad. Ginpasas-an nila kay Jesus ang iya krus pakadto sa lugar nga ginatawag,

19 Gani ginpakuha ni Pilato si Jesus kag ginpalatigo niya siya. 2 Pagkatapos naghimo dayon ang mga soldado sing korokorona nga tunukon kag ginbutang sa ulo ni Jesus. Ginpasusukan man nila siya sing kapa nga granate, 3 kag isa-isa sila nga nagpalapit sa iya nga nagasiling, "Mabuhay ang Hari sang mga Judio." Kag gintampa nila siya dayon. 4 Naggwu liwat si Pilato didto sa mga tawo kag

"Lugar sang Bagol," (kon sa Hebreo ginatawag nga mga Judio nga ang mga bangkay sang mga tawo nga "Golgota"). **18** Didto nila siya ginlansang sa krus. ginlansang sa krus magpabilin didto sa krus tungod May duha man ka tawo nga ila gindungan lansang kay ang sunod nga adlaw, Adlaw nga Inugpahuway. sa iya; ang isa sa wala kag ang isa sa tuo, kag si Kag importante gid ini nga adlaw para sa mga Judio, Jesus sa tunga nila. **19** Nagpasulat si Pilato sang kay natuon sa piesta. Gani ginpangabay nila kay isa ka karatula kag ginpubutang niya ini sa krus [ni Pilato nga kon mahimo pamalion ang mga batiis sang Jesus]. Amo ini ang nakasulat: si jesus nga taga- mga tawo nga ginlansang sa krus [para madali sila nazaret, ang hari sang mga judio. **20** Nasulat ini sa magkalamatay], kag para mapanguha dayon ang [mga linguahe nga] Hebreo, Latin kag Griego, kag ila mga bangkay. **22** Gani nagkadto didto ang mga madamo nga Judio ang nakabasa sini, tungod kay soldado kag ginpamali nila ang mga batiis sang duha ang lugar nga ginlansangan kay Jesus malapit lang ka tawo nga ginlansang kaupod ni Jesus. **23** Pero sa siyudad. **21** Nagsiling ang manugdumala nga mga pag-abot nila kay Jesus, nakita nila nga patay na pari sang mga Judio kay Pilato, "Kuntani indi 'Ang siya, gani wala na lang nila pagbalia ang iya mga Hari sang mga Judio' ang imo ginpasulat, kundi 'Ini batiis. **24** Pero ang ginhimo sang isa sa mga soldado, nga tawo nagasiling nga siya kuno amo ang Hari ginbuno niya ang kilid ni Jesus sing bangkaw, kag sang mga Judio." **22** Nagsabat si Pilato, "Kon ano sa gilayon nag-ilig ang dugo kag tubig. **25** Matuod ang akon ginpasulat indi na ninyo pagliwaton." **23** ini nga mga hitabo tungod kay nakita ko mismo. Sang nalansang na sang mga soldado si Jesus sa Gani nahibaluan ko nga ang akon ginsulat nga ini krus, ginkuha nila ang iya bayo kag ginpartida sa matuod, kag ginsulat ko ini para magtuo man kamo. apat ka parte, kada soldado isa ka parte. Ginkuha **26** Ini natabo para matuman ang nasulat sa Kasulatan man nila ang iya pangkulod nga bayo nga hinabol nga nagasiling, "Wala gid sing bisan isa ka tul-an nga wala sing tinahian. **24** Nagsiling ang mga soldado nga mabali sa iya." **27** Kag may nasulat pa gid sa sa isa kag isa, "Indi ta lang ini pagpartidahan, kundi Kasulatan nga nagasiling, "Tan-awon nila ang tawo gabot-gabutan ta kon sin-o ang makakuha sini." Ini nga ila ginbuno." **28** Pagkatapos sadto, nagkadto si natabo para matuman ang ginasing sang Kasulatan: Jose nga taga-Arimatea kay Pilato kag naggangabay "Ginpartida nila ang akon mga bayo kag gin-gabot- nga kon mahimo tugutan siya nga kuhaon niya ang gabutan nila ang akon pangkulod nga bayo." Kag bangkay ni Jesus didto sa krus. (Si Jose nga ini amo gani ang ginhimo sang mga soldado. **25** Didto isa sa mga sumulunod ni Jesus, pero sa sekreto malapit sa krus ni Jesus nagatindog ang iya iloy, ang lang kay nahadlok siya sa mga [lider sang mga] utod sang iya iloy, si Maria nga asawa ni Clopas, kag Judio.) Gintugutan siya ni Pilato, gani ginkuha niya si Maria nga taga-Magdala. **26** Pagkakita ni Jesus sa ang bangkay ni Jesus. **29** Nag-upod man sa iya si iya iloy kag sa iya pinalangga nga sumulunod nga Nicodemus. (Si Nicodemus nga ini nagkadto anay nagatindog didto, nagsiling siya sa iya iloy, "Babai, kay Jesus isa sadto ka gab-i.) May dala siya nga kabiga siya nga imo anak." **27** Nagsiling man siya pahamot nga ginniksla nga mira kag aloe, nga mga dayon sa iya sumulunod, "Kabiga siya nga imo iloy." **45** ka kilo. **20** Ginkuha nila ang bangkay ni Jesus kag Kag halin sadto, ang iloy ni Jesus didto na nag-estar ila ini ginsamburan sang mga tela nga linen upod sa balay sang ato nga sumulunod. **28** Nahibaluan ni sang mga pahamot. Kay amo ini ang kinabatasan Jesus nga tapos na ang tanan, kag para matuman sang mga Judio kon maglubong sang patay. **41** ang Kasulatan nagsiling siya, "Ginauhaw ako." **29** May Didto sa lugar nga sa diin ginlansang si Jesus may isa didto ka suludlan nga puno sang maaslom nga katamnan, kag didto may isa ka bag-o nga lulubngan bino. Gani gintusmog nila ang espongha sa bino kag nga gin-guhab sa banglid nga wala pa gid malubngi. gintakod dayon nila sa [punta sang] sanga sang isopo **42** Kag tungod nga preparasyon sadto sang mga kag ginduhol sa baba ni Jesus. **30** Sang masupsop Judio [para sa Adlaw nga Inugpahuway,] kag tungod niya ang bino, nagsiling siya dayon, "Tapos na!" kay malapit man lang ato nga lulubngan, didto na Dayon nagduko siya kag nabugto ang iya ginhawa. lang nila ginlubong si Jesus.

31 Bisperas sadto sang piesta. Kag indi gusto sang

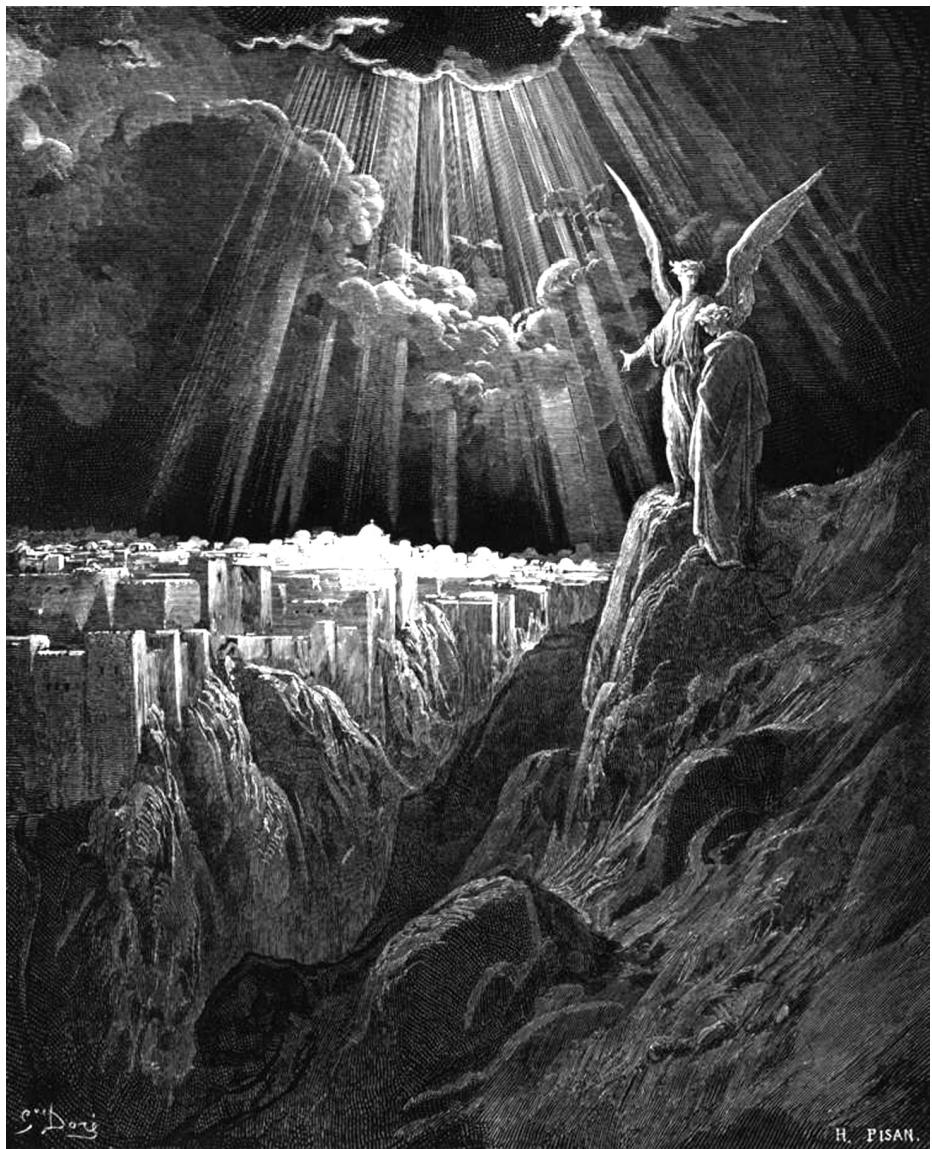
20 Aga pa gid sang adlaw nga Domingo, nagkadto sa Hebreo [nga lingguahen], "Raboni!" (Kon sa aton si Maria nga taga-Magdala didto sa lulubngan. pa, "Manunudlo.") 17 Nagsiling si Jesus sa iya, "Indi Pag-abot niya didto, nakita niya nga ang takop nga ka mag-uyat sa akon, kay wala pa ako makasaka bato wala na didto sa puwertahan sang lulubngan. 2 pabalik sa Amay. Ang imo himuong, kadtuan mo ang Gani nagdalagan siya pakadto kay Simon Pedro kag akon mga utod kag sugiran mo sila nga masaka na sa sumulunod nga palangga ni Jesus. [Pag-abot niya ako pabalik sa akon Amay kag inyo man Amay, sa sa ila,] nagsiling siya, "Ginkuha nila ang Ginoo sa akon Dios kag inyo man Dios." 18 Gani ginkadtuwan lulubngan, kag wala kami kahibalo kon diin nila siya ni Maria nga taga-Magdala ang mga sumulunod [ni ginbutang!] 3 Gani nagkadto si Pedro kag ato nga Jesus] kag ginsugiran niya dayon sila nga nakita sumulunod didto sa lulubngan. 4 Nagdalagan sila niya ang Ginoo. Kag ginsugid man niya sa ila ang nga duha, pero mas madasig ang isa sang sa kay ginbilin ni Jesus. 19 Sang sirom na sadto nga adlaw Pedro. Gani una siya nga nakaabot sa lulubngan. nga Domingo, nagtilipon sa isa ka balay ang mga 5 Pag-abot niya didto nagduko siya kag naglingling sumulunod. Kag tungod sa kahadlok sa mga [lider kag nakita niya ang mga tela nga linen [nga ginputos sang mga] Judio gin pangtrangkan nila ang mga kay Jesus], pero wala siya nagsulod. 6 Dugay-dugay puwertahan sang balay nga ila ginatipunan. Nag-abot nag-abot man si Simon Pedro, pero nagderetso dayon si Jesus kag nagtindog didto sa tunga nila kag siya sulod sa lulubngan. Nakita niya ang mga tela nagsiling, "Kabay pa nga ang kalinong ara sa inyo." 7 kag ang panyo nga ginputos sa ulo ni Jesus. 20 Pagkatapos niya hambal sini, ginpakita niya sa ila Nakabaruron ang panyo sa isa ka lugar nga separar ang [mga pilas sa] iya mga kamot kag sa iya kilid. sa mga tela. 8 Nagsulod man dayon ang sumulunod Kag nalipay gid ang mga sumulunod sang makita nga una nag-abot, kag nakita man niya [ang mga nila ang Ginoo. 21 Kag nagsiling liwat si Jesus sa ila, butang sa sulod]. Bisan wala pa sila makaintiendi "Kabay pa nga ang kalinong ara sa inyo. Kon paano sang ginasiling sang Kasulatan nga kinahanglan nga ang Amay nagpadala sa akon, ako magapadala mabanhaw si Jesus, nagpati siya sa sadto nga oras man sa inyo." 22 Kag ginhuypan niya dayon sila [nga nabanhaw si Jesus]. 10 Kag nagpuli dayon ang kag nagsiling, "Batuna ninyo ang Espiritu Santo. 23 duha ka sumulunod. 11 Karon, si Maria nagatindog pa Kon patawaron ninyo ang mga sala ni bisan sin-o, didto sa guwa sang lulubngan nga nagahibi. Samtang ina ginpatawad na [sang Dios]. Pero kon indi ninyo nagahibi siya, nagduko siya kag naglingling sa sulod pagpatawaron, ina wala ginpatawad [sang Dios]." 24 sang lulubngan. 12 Nakita niya nga may duha ka Si Tomas nga ginatawag nga si Kapid, nga isa man anghel didto sa sulod nga nagabayo sing puti. Didto sa dose [ka apostoles], wala didto sang pag-abot sila nagapungko sa ginbutangan sang bangkay ni ni Jesus. 25 Gani ginsugiran siya sang iya kaupod Jesus. Ang isa sa may ulohan dampi kag ang isa sa mga sumulunod nga nakita nila ang Ginoo. Pero may tilan dampi. 13 Ginpamangkot sang mga anghel nagsiling si Tomas sa ila, "Kon indi ko makita ang agi si Maria, "Ngaa nagahibi ka?" Nagsabat si Maria, sang mga lansang sa iya mga kamot, kag kon indi ko "Tungod kay may nagkuha sang bangkay sang akon matandog ang iya mga pilas, pati na ang [pilas sa] iya Ginoo kag wala ako kahibalo kon diin nila ginbutang!" kilid, indi gid ako magpati." 26 Pagkaligad sang isa ka 14 Pagkahambal niya sadto nagbalikid siya dayon semana, nagtilipon liwat ang mga sumulunod ni Jesus kag nakita niya si Jesus nga nagatindog, pero wala sa balay nga ila ginatipunan, kag kaupod na nila si niya nakilala nga si Jesus gali ato. 15 Nagpamangkot Tomas. Gintrangkan nila ang mga puwertahan sang si Jesus sa iya, "Ngaa nagahibi ka? Sin-o bala ang balay, pero nagsulod liwat si Jesus kag nagtindog imo ginapangita?" Ang hunahuna ni Maria nga si didto sa ila tunga. Nagsiling siya sa ila, "Kabay pa Jesus amo ang manug-atipan sang mga tanom didto. nga ang kalinong ara sa inyo." 27 Dayon nagsiling Gani nagsiling siya sa iya, "Kon ikaw ang nagkuha sa siya kay Tomas, "Tomas, dali, tan-awa ang akon mga iya, abi sugiri ako kon diin mo siya ginbutang, kay kamot. Tanduga [ang mga pilas], pati na ang [pilas kuhaon ko siya]." 16 Nagsiling si Jesus sa iya, "Maria!" sa] akon kilid. Indi ka na magpangduhaduha, kundi Nag-atubang si Maria kay Jesus, kag naghambal magtuo ka na." 28 Nagsiling si Tomas kay Jesus,

"Ginoo ko kag Dios ko!" 29 Nagsiling dayon si Jesus ang pukot. 12 Nagsiling si Jesus sa ila, "Dali kamo sa iya, "Ti nagatuo ka na subong kay nakita mo na kag magpamahaw." Wala gid sing bisaan isa sa iya ako? Pero bulahan ang mga tawo nga nagatuo sa mga sumulunod nga nangisog sa pagpamangkot kon akon bisaan wala nila ako makita." 30 Madamo pa sin-o gid siya, kay nahibaluan nila nga siya amo ang gid nga mga milagro ang gin panghimo ni Jesus nga Ginoo. 13 Ginkuha dayon ni Jesus ang tinapay kag nakita mismo sang iya mga sumulunod nga wala gin panghatag sa ila. Amo man ang iya ginhimo sa masulat sa sini nga libro. 31 Pero ang mga nasulat isda. 14 Ikatlo na ini ka beses nga nagpakita si Jesus diri ginsulat para magtuo kamo nga si Jesus amo ang sa [iya] mga sumulunod halin sang iya pagkabanhaw. Cristo, ang Anak sang Dios. Kag kon magtuo kamo 15 Pagkatapos nila pamahaw, nagsiling si Jesus kay sa iya may kabuhi kamo [nga wala sing katapusan].

21 Pagkaligad sang pila ka adlaw, nagpakita liwat

si Jesus sa iya mga sumulunod didto sa higad sang Dagat sang Tiberias. Amo ini ang natabo: 2 Nagatilipon sila ni Simon Pedro, si Tomas nga ginatawag nga si Kapid, si Natanael nga taga-Cana nga sakop sang Galilea, ang mga anak ni Zebedee, kag may duha pa gid ka sumulunod ni Jesus. 3 Karon, nagsiling si Simon Pedro sa iya mga kaupod, "Mangisda ako." Nagsiling man sila, "Maupod kami sa imo." Gani nagsakay sila sa sakayan kag nagpalawod. Pero sa sadto nga gab-i wala gid sila sing may nakuha. 4 Sang manugbutlak na ang adlaw, nagtindog si Jesus sa baybayon. Pero wala kahibalo ang mga sumulunod nga si Jesus gali ato. 5 Nagsiling si Jesus sa ila, "Mga abyan, may nakuha bala kamo?" Nagsabat sila, "Wala gid." 6 Nagsiling siya sa ila, "Ihulog ninyo ang inyo pukot sa tuo dampi sang sakayan, kag may makuha kamo." Gani ginbulog nila didto ang ila pukot. Pagbatak nila indi na sila kadaog tungod sa kadamuon sang isda nga ila nakuha. 7 Nagsiling kay Pedro ang sumulunod nga palangga ni Jesus, "Ang Ginoo gali ato!" Pagkabati sini ni Simon Pedro, ginsusok niya ang iya bayo nga iya gin-uba kag naglukso sa tubig [kag naglangoy pakadto kay Jesus]. 8 Ang iban nga mga sumulunod nga didto sa sakayan nagpahigad nga nagabutong sang pukot nga puno sang mga isda, kay ang ila kalayuon sa baybayon mga 50 lang ka dupa. 9 Sang nakatakas na sila, may nakita sila nga nagatumpok nga baga nga may ginasugba nga isda kag may tinapay man. 10 Nagsiling dayon si Jesus sa ila, "Dala kamo diri sang pila ka isda nga inyo nakuha." 11 Gani nagsaka si Simon Pedro sa sakayan kag ginbutong niya pahigad ang pukot nga puno sang dalagko nga mga isda nga bali 153 ka bilog. Pero bisan pa sa kadamo sang ila nakuha, wala gid magisi ang pukot. 12 Nagsiling si Jesus sa ila, "Dali kamo sa iya, "Ti nagatuo ka na subong kay nakita mo na kag magpamahaw." Wala gid sing bisaan isa sa iya ako? Pero bulahan ang mga tawo nga nagatuo sa mga sumulunod nga nangisog sa pagpamangkot kon akon bisaan wala nila ako makita." 30 Madamo pa sin-o gid siya, kay nahibaluan nila nga siya amo ang gid nga mga milagro ang gin panghimo ni Jesus nga Ginoo. 13 Ginkuha dayon ni Jesus ang tinapay kag nakita mismo sang iya mga sumulunod nga wala gin panghatag sa ila. Amo man ang iya ginhimo sa masulat sa sini nga libro. 31 Pero ang mga nasulat isda. 14 Ikatlo na ini ka beses nga nagpakita si Jesus diri ginsulat para magtuo kamo nga si Jesus amo ang sa [iya] mga sumulunod halin sang iya pagkabanhaw. Cristo, ang Anak sang Dios. Kag kon magtuo kamo 15 Pagkatapos nila pamahaw, nagsiling si Jesus kay Simon Pedro, "Simon nga anak ni Juan, ginahigugma mo bala ako labaw pa sa imo mga kaupod nga ini?" Nagsabat si Pedro, "Huo, Ginoo, nahibaluan mo nga ginahigugma ko ikaw." Nagsiling si Jesus sa iya, "Atipana ang akon mga karnero." 16 Nagsiling liwat si Jesus sa iya, "Simon nga anak ni Juan, ginahigugma mo bala ako?" Nagsabat siya liwat, "Huo, Ginoo, nahibaluan mo nga ginahigugma ko ikaw." Nagsiling si Jesus sa iya, "Atipana ang akon mga karnero." 17 Sa ikatlo ka beses nagsiling si Jesus, "Simon nga anak ni Juan, ano, ginahigugma mo bala ako?" Naglain buot ni Pedro tungod kay katatlo na ka beses nga gin pamangkot siya ni Jesus kon ginahigugma bala niya siya. Gani nagsiling si Pedro sa iya, "Ginoo, nahibaluan mo ang tanan, kag nahibaluan mo nga ginahigugma ko ikaw." Nagsiling si Jesus sa iya, "Atipana ang akon mga karnero. 18 Sa pagkamatuod, sang bataon ka pa, ikaw mismo ang nagasukos sang imo paha kag nagakadto sa kon diin ang imo gusto. Pero kon tigulang ka na gani, padupahan ka lang kag iban na ang magapasukos sang paha sa imo, kag dal-on ka dayon sa lugar nga indi mo gusto kadtuan." 19 (Ginhambal ini ni Jesus para ipahibalo sa ila kon ano nga klase sang kamatayon ang maagyan ni Pedro, kag paagi sadto nga kamatayon madayaw niya ang Dios.) Dayon nagsiling si Jesus kay Pedro, "Sunod ka sa akon." 20 Pagbalikid ni Pedro nakita niya nga nagasunod sa ila ang palangga nga sumulunod ni Jesus. (Siya amo ang malapit gid kay Jesus sang nagapanyapon sila, kag amo ang nagpamangkot sa Ginoo kon sin-o ang magatraidor sa iya.) 21 Pagkakita ni Pedro sa iya, nagsiling siya kay Jesus, "Ti paano siya ya Ginoo?" 22 Nagsiling si Jesus sa iya, "Kon gusto ko abi nga indi siya mapatay hasta sa akon pagbalik [diri sa kalibutan], ti, ano ang labot mo? Basta ikaw ya magsunod sa akon." 23 Gani naglapnag ang balita

sa mga kauturan nga ang ato nga sumulunod indi mapatay. Pero wala nagsiling si Jesus nga indi siya mapatay, kundi ang iya ginsiling, "Kon gusto ko abi nga indi siya mapatay hasta sa akon pagbalik, ti, ano ang labot mo?" **24** Siya amo ang sumulunod nga nagapamatuod nga matuod ang nasulat diri, kag siya mismo ang nagsulat sini. Kag nahibaluan ta nga ang iya ginasugid matuod. **25** Madamo pa gid ang mga ginpanghimo ni Jesus nga kon isa-isahon sulat, siguro indi mag-igo sa bilog nga kalibutan ang tanan nga libro nga sulatan.

Kag nakita ko ang Balaan nga Siyudad, ang bag-o nga Jerusalem, nga ginapaidalom sang Dios halin sa langit. Ang ini nga siyudad preparado na gid, pareho sa kalaslon nga babayi nga nakatrahe na sa pagsugata sa iya pamanahon. Pagkatapos may nabatian ako nga mabaskog nga tingog halin sa trono nga nagasiling, "Karon, ang puluy-an sang Dios ara na sa mga tawo!

Magapuyo siya upod sa ila, kag sila mangin iya na nga katawhan.

Ang Dios mismo mangin ila kaupod kag ila Dios."

Pahayag 21:2-3

Pahayag

19 Pagkatapos sadto, nabatian ko ang daw sa madamo gid nga mga tawo sa langit nga nagahambal sing mabaskog. Nagasiling sila, "Dayawon ta ang Ginoo! Dayawon ta ang aton Dios nga makagagahom sa tanan, kay siya ang nagluwas sa aton! **2** Husto kag matarong ang iya paghukom! Ginsentensyahan niya ang bantog nga babayi nga nagabaligya sang iya lawas, kay gindagtaan niya ang [mga tawo sa] kalibutan sa iya imoralidad. Ginsilutan siya sang Dios tungod kay ginpamatay niya ang mga suluguon sang Dios." **3** Nagsiling sila liwat, "Dayawon ta ang Ginoo! Ang aso sang ato nga siyudad magatub-ok hasta san-o!" (aiōn g165) **4** Kag ang 24 ka manugdumala kag ang apat ka buhi nga mga tinuga nagluhod kag nagsimba sa Dios nga napungko sa trono. Siling nila, "Amen! Dayawon ta ang Ginoo!" **5** Dayon may tingog ako nga nabatian halin sa trono nga nagasiling, "Dayawa ninyo ang aton Dios, tanan kamo nga nagaalagad kag nagatahod sa iya, bantog man ukon indi!" **6** Pagkatapos sadto, nabatian ko ang daw sa madamo gid nga mga tawo nga nagahambal, nga daw pareho sa daganas sang busay, kag daw pareho man sa mabaskog nga mga daguob. Nagasiling sila, "Dayawon ta ang Ginoo! Kay ang Ginoo nga aton Dios nga makagagahom sa tanan nagahari na. **7** Maghinugyaw kita kag magkinalipay, kag dayawon ta siya. Kay nag-abot na ang tion sang kasal sang Karnero. Ang iya nobya preparado na. **8** Ginpabayuan siya sing matinlo nga linen nga nagababdak." (Ang bayo nga linen nagkahulungan sang matarong nga mga binuhatan sang mga katawhan sang Dios.) **9** Nagsiling dayon ang anghel sa akon, "Isulat ini: Bulahan ang mga tawo nga gin-agda sa punsyon sang kasal sang Karnero." Nagsiling pa gid siya, "Matuod ini nga mga pulong sang Dios." **10** Nagluhod ako dayon sa atubangan sang anghel sa pagsimba sa iya. Pero nagsiling siya sa akon, "Indi ina paghimua sa akon. Ang Dios lang gid ang imo simbahon. Suluguon man lang ako [sang Dios] nga pareho sa imo kag sa imo mga kauturan nga nagasugid sang kamatuoran parte kay Jesus."

(Kay ang kamatuoran parte kay Jesus amo man ang ginhambil kag ginsulat sang mga propeta.) **11** Nakita ko dayon nga nag-abri ang langit, kag didto

may kabayo nga puti. Ang nagasakay sa kabayo ginatawag Masaligan kag Matuod. Matarong ang iya paghukom kag pagpakig-away. **12** Ang iya mga mata daw sa kalayo nga nagadabadaba, kag may madamo nga korona sa iya ulo. May ngalan nga nakasulat [sa iya], ugaling wala gid sing may nakahibalo [kon ano ang kahulugan sini] kundi siya gid lang. **13** Nagasukos siya sang bayo nga gintusmog sa dugo. Ginatawag siya nga "Pulong sang Dios." **14** May nagasunod sa iya nga mga soldado nga halin sa langit, nga nagasakay man sa puti nga mga kabayo, kag ang ila bayo linen nga matinlo kag maputi. **15** Nagaguwa sa iya baba ang matalom nga espada nga amo ang iya gamiton sa pagpierdi sa mga nasyon. Dumalahan niya sila, kag wala gid sing may makakontra sa iya pagdumala. Ipakita gid niya ang puwerte nga kaakig sang makagagahom nga Dios sa ila. **16** May nakasulat sa iya bayo kag sa iya paa nga, hari nga labaw sa tanan nga hari kag ginoo nga labaw sa tanan nga ginoo! **17** Pagkatapos sadto, nakita ko ang isa ka anghel nga nagatindog sa adlaw. Nagsinggit siya sa tanan nga pispis nga nagalupad sa kahanganin, "Dali kamo kag magtipon para sa dako nga punsyon sang Dios! **18** [Dali kamo] kag kauna ninyo ang unod sang mga hari, mga heneral, mga soldado, mga manugkabayo, pati ang unod sang ila mga kabayo. Kauna ninyo ang unod sang tanan nga tawo, ulipon ukon indi ulipon, bantog ukon indi!" **19** Pagkatapos nakita ko ang sapat kag ang mga hari sa kalibutan kag ang ila mga soldado nga nagtilipon sa pagpakig-away sa nagasakay sa [puti nga] kabayo kag sa iya mga soldado [nga halin sa langit]. **20** Nadakpan ang sapat. Nadakpan man ang indi matuod nga propeta, nga amo ang naghimo sang mga milagro sa iya pag-alagad sa sapat. Paagi sa mga milagro, ginpatatalang niya ang mga tawo nga may marka sang sapat kag nagasimba sa rebulto sini. Sila nga duha ginhaboy nga buhi sa dagat nga kalayo nga nagadabadaba sing asupre. (Limnē Pyr g3041 g4442) **21** Ang ila mga soldado ginpamatay sang espada nga nagaguwa sa baba sang nagasakay sa [puti nga] kabayo. Kag nagpagusto kaon ang mga pispis sang ila unod.

20 Pagkatapos sadto, may nakita ako liwat nga anghel nga nagapanaog halin sa langit. May

ginauyatan siya nga yabi para sa madalom gid nga buho, kag may dako man siya nga kadena. (Abyssos g12) 2 Gindakop niya dayon ang dragon, nga wala sing iban kundi ang man-og sang una, nga amo ang yawa ukon si Satanas. Kag gin-gapos niya siya sa sulod sang 1,000 ka tuig. 3 Ginhulog siya sang anghel sa madalom gid nga buho kag ginkandaduhan dayon, kag ginmarkahan pa niya ang tabon para wala sing may makabukas sini. [Ginpriso siya] para indi na niya mapatalang ang mga tawo sa nagkalain-lain nga nasyon sa sulod sang 1,000 ka tuig. Pagkatapos sang 1,000 ka tuig, kinahanglan nga buy-an siya sa malip-ot lang nga tion. (Abyssos g12) 4 Dayon may nakita ako nga mga trono. Ang mga nagapungko sa mga trono ginhataagan sing awtoridad sa paghukom. Kag nakita ko man ang mga kalag sang mga tawo nga gin pang-utdan sang ulo tungod sang ila pagsugid sang ginpanudlo ni Jesus kag sang pulong sang Dios. Ini sila wala nagsimba sa sapat ukon sa iya rebulto. Wala man sila nagpamarka sang marka sang sapat sa ila agtang ukon sa ila mga kamot. Gin pangbanhaw sila, kag ginpadumala kaupod ni Cristo sa sulod sang 1,000 ka tuig. 5 Amo ini ang una nga pagkabanhaw. (Ang iban nga nagkalamatay wala pagbanhawa samtang wala pa matapos ang 1,000 ka tuig.) 6 Bulahan ining mga katawhan sang Dios nga malakip sa una nga pagkabanhaw. Ang ikaduha nga kamatayon indi makaano sa ila. Mangin mga pari sila sang Dios kag ni Cristo. Kag magahari sila kaupod ni Cristo sa sulod sang 1,000 ka tuig. 7 Pagkatapos sang 1,000 ka tuig, buy-an si Satanas halin sa iya prisohan. 8 Magaguwa siya para patalangon ang mga nasyon sa bilog nga kalibutan, nga kon tawgon Gog kag Magog. Tipunon sila ni Satanas para magpakig-away [sa mga katawhan sang Dios]. Ang iya matipon nga mga tawo mangin pareho sang balas sa baybayon [nga indi maisip]. 9 Akuparon nila ang bilog nga kalibutan. Libutan nila ang kampo sang mga katawhan sang Dios, nga amo ang siyudad nga palangga sang Dios. Pero paulanan sila sang Dios sang kalayo nga halin sa langit kag magkalamatay sila tanan. 10 Kag ang yawa nga nagpatalang sa ila, ihaboy sa dagat nga kalayo nga [nagadabada sing] asupre, nga sa diin didto man ginhaboy ang sapat kag ang indi matuod nga propeta. Didto sila sakiton adlaw-gab-i hasta san-o. (aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442) 11 Pagkatapos

may nakita ako nga dako nga trono nga maputi, kag may nagapungko didto. Ang langit kag ang duta gindula niya kag indi na sila makita liwat. 12 Nakita ko man ang mga nagkalamatay, bantog man ukon indi, nga nagatilindog sa atubangan sang trono. Gin pang-abrihan dayon ang mga libro, pati ang libro sang kabuhi. Ginhukman ang mga patay suno sa ila mga binuhatan nga nakasulat didto sa mga libro. 13 Bisan sa dagat sila nagkalamatay ukon sa duta, nagguluwa ang ila mga kalag halin sa lugar sang mga patay. Kag sila tanan ginhukman suno sa ila mga binuhatan. (Hadēs g86) 14 Pagkatapos, ang kamatayon mismo kag ang lugar sang mga patay ginhaboy sa dagat nga kalayo. Kag ang bisan sin-o nga ang iya ngalan wala masulat sa libro sang kabuhi ginhaboy sa dagat nga kalayo. Amo ini ang ginatawag nga ikaduha nga kamatayon. (Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442)

21 Pagkatapos sadto, nakita ko ang bag-o nga langit kag ang bag-o nga duta, tungod kay ang daan nga langit kag ang daan nga duta nadula, pati ang dagat nadula man. 2 Kag nakita ko ang Balaan nga Siyudad, ang bag-o nga Jerusalem, nga ginapa idalom sang Dios halin sa langit. Ang ini nga siyudad preparado na gid, pareho sa kalaslon nga babayi nga nakatrahe na sa pagsugata sa iya pamanahon. 3 Pagkatapos may nabatian ako nga mabaskog nga tingog halin sa trono nga nagasingil, "Karon, ang puluy-an sang Dios ara na sa mga tawo! Magapuyo siya upod sa ila, kag sila mangin iya na nga katawhan. Ang Dios mismo mangin ila kaupod kag ila Dios. 4 Pahiran niya ang ila mga luha. Wala na sing kamatayon, kasubo, paghibi ukon kasakit tungod kay ang daan nga mga butang nakaligad na." 5 Dayon nagsiling ang nagapungko sa trono, "Karon, ginabag-o ko na ang tanan nga butang!" Kag nagsiling siya sa akon, "Isulat ini nga mga pulong tungod kay matuod ini kag masaligan." 6 Kag nagsiling pa gid siya, "Natuman na [ang tanan]! Ako ang Alpha kag ang Omega, [nga ang buot silingon,] ang ginsuguran kag ang katapusan [sang tanan]. Kon may ginauhaw, paimnon ko siya nga wala sing bayad sa tuburan nga nagahatag sang kabuhi. 7 Ang mga mandadaog himuong ko nga akon mga anak kag ako mangin ila Dios. 8 Pero [makahaladlok ang dangatan sang] mga tawo nga nahadlok magsunod sa akon,

mga wala nagatuo sa akon, mga nagahimo sang malaw-ay nga mga butang, mga manugpatay, mga nagahimo sang imoral nga pagpakigrelasyon, mga manugbabaylan, mga nagasimba sa mga dios-dios, kag ang tanan nga butigon. Ang lugar nga para sa ila amo ang dagat nga nagadababada sang kalayo nga may asupre. Amo ina ang ginatawag nga ikaduha

(Limnē Pyr g3041 g4442) 9 Karon,

nagpalapit sa akon ang isa sa pito ka anghel nga pito ka katupusan nga mga kahalitan. Kag nagsiling siya, "Dali, ipakita ko sa imo ang babayi nga kalaalon sa Karnero." 10 Dayon gin-gamhan ako sang Espiritu [Santo] kag gindala sang anghel sa putokputokan sang mataas gid nga bukid. Kag ginpakita niya dayon sa akon ang Balaan nga Siyudad nga kon tawgon Jerusalem, nga ginapaidalom sang Dios halin sa langit. 11 Masilaw ini tan-awon tungod sang gahom sang Dios, kag nagaidlak pareho sa malahalon nga bato, nga pareho sa [bato nga] haspe, nga daw kristal katin-aw. 12 Napalibutan ang siyudad sang mataas kag mapag-on nga pader, nga may dose ka puwertahan, kag sa kada puwertahan may isa kilid sang pader: tatto sa east, tatto sa north, tatto sa south, kag tatto sa west. 14 Ang pader sang siyudad

ginpatindog sa dose ka pundasyon nga ginsulatan sang mga ngalan sang dose ka apostoles sang Karnero. 15 Ang anghel nga naghambal sa akon may dala nga inugtakos nga bulawan para takson ang siyudad pati ang iya mga puwertahan kag ang iya pader. 16 Kuwadrado gid ang siyudad; pareho ang iya kalabaon kag ang iya kasangkaron. Gintakos sang anghel ang siyudad, kag ang kalabaon sini bali 2,400 ka kilometro kag ang iya kasangkaron kag ang iya kataason pareho man sang iya kalabaon. 17 Gintakos man sang anghel ang pader, kag bali 64 ka metros ang iya kataason. (Ang gin-gamit sang anghel nga inugtakos amo man ang ordinaryo nga inugtakos nga ginagamit ta nga mga tawo.) 18 Ang pader [bato nga] haspe, kag ang siyudad mismo puro bulawan kag matin-aw nga daw sa kristal. 19 Ang mga bato nga pundasyon sang pader nadekorahan sang tanan nga klase sang malahalon nga mga bato.

Ang premiro nga pundasyon [bato nga] haspe, ang ikaduha sapiro, ang ikatatto kalsedonia, ang ikaapat esmeralda, 20 ang ikalima sardonika, ang ikaanon kornalina, ang ikapito krisolito, ang ikawalo berilo, ang ikasiyam topasio, ang ikanapulo krisopraso, ang ikaonse hasinto, kag ang ikadose ametist. 21 Ang dose ka puwertahan perlas, kay ang kada puwertahan nga kamatayon." (Limnē Pyr g3041 g4442) 9 Karon, ginhimo halin sa isa ka dako nga perlas. Ang karsada sang siyudad puro bulawan kag matin-aw nga daw sa kristal. 22 Wala ako sing may nakita nga templo sa siyudad tungod kay ang iya templo amo ang siya, "Ginoong Dios mismo nga makagagahom kag ang sa Karnero. 23 Indi man kinahanglan ang adlaw kag ang bulan sa sini nga siyudad, tungod kay ang gahom sang Dios nagasilak didto, kag ang Karnero amo hari sa bilog nga kalibutan sang ila manggad didto. 25 Permi abri ang mga puwertahan sang siyudad; pero indi makasulod didto ang bisan ano nga indi na gid pagsiradhan kay wala sing gab-i didto. 26 Pagadal-on sa siyudad ang mga matahom kag malahalon nga mga butang sang mga nasyon. 27 Pero indi makasulod didto ang bisan ano nga indi na gid pagsiradhan kay wala sing gab-i didto. 28 Matinlo sa panulok sang Dios, ang bisan sin-o nga nagahimo sing makahuluya nga mga buhat, kag ang sang Israel. 29 Ang iya dahon ginagamit nga bulong para sa tanan nga tawo. 30 Wala na sing bisan ano nga ginpakamalaot sang Dios nga makita [sa sadto nga siyudad]. Didto ang trono sang Dios kag sang Karnero, kag ang iya mga ulipon magasimba sa iya. 4 Makita na nila ang iya hitsura, kag ang iya ngalan isulat sa ila agtang. 5 Wala na sing gab-i didto, gani indi na kinahanglan ang mga suga ukon ang sanag sang adlaw, kay ang Ginoong Dios amo na ang ila

22 Ginpakita man sa akon sang anghel ang suba nga ang iya tubig nagahatag sang kabuhi.

Nagaigpat-igpat ini nga daw sa kristal, kag nagahalin sa trono sang Dios kag sang Karnero, 2 kag nagailig sa tunga sang karsada sang siyudad. Sa pihak kag pihak nga higad sang suba may kahoy nga nagahatag sang kabuhi kag nagapamunga sing dose ka beses sa sulod sang isa ka tuig, kaisa kada bulan. Kag ang iya dahon ginagamit nga bulong para sa tanan nga tawo. 3 Wala na sing bisan ano nga ginpakamalaot sang Dios nga makita [sa sadto nga siyudad]. Didto ang trono sang Dios kag sang Karnero, kag ang iya mga ulipon magasimba sa iya. 4 Makita na nila ang iya hitsura, kag ang iya ngalan isulat sa ila agtang. 5 Wala na sing gab-i didto, gani indi na kinahanglan ang mga suga ukon ang sanag sang adlaw, kay ang Ginoong Dios amo na ang ila

suga. Kag magadumala sila bilang mga hari hasta nagapalamati magsiling man, "Dali!" Ang bisan sin-o san-o. (aiōn g165) 6 Nagsiling dayon ang anghel sa nga ginauhaw kag gusto mag-inom magpalapit kag akon, "Ini nga mga pulong matuod kag masaligan. magbaton sang tubig nga nagahatag sang kabuhi. Ini Ang Ginoong Dios nga nagapahayag sa [iya] mga wala sing bayad. 18 Ako, [si Juan,] nagapaandam gid propeta amo ang nagpadala sang iya anghel sa sa kada isa nga nagapamatni sa mga ginasiling sang pagpakita sa iya mga ulipon kon ano ang madali sini nga libro. Ang bisan sin-o nga magdugang sa na lang nga magakalatabo." 7 [Nagsiling si Jesus, mga ginasiling diri, idugang man sang Dios sa iya silot] "Madali na lang ako mag-abot! Bulahan ang mga ang mga kahalitan nga nakasulat sa sini nga libro. 19 tawo nga nagatuman sa mga ginasiling sang Dios Kag ang magbuhin sa mga ginasiling sang sini nga sa sini nga libro." 8 Ako, si Juan, nakabati mismo libro, kuhaon sang Dios ang iya parte sa ginsambit diri kag nakakita sinning mga butang [nga akon ginsulat nga bunga sang kahoy nga nagahatag sang kabuhi. diri]. Pagkatapos ko nga makita kag mabatian ini nga Kag indi siya pagpasudlon sa Balaan nga Siyudad mga butang, nagluhod ako sa pagsimba sa anghel nga nasambit man sa sini nga libro. 20 Si Jesus amo nga nagpakita sa akon sang sini nga mga butang. ang nagapamatuo sa tanan nga nakasulat diri. Siling 9 Pero nagsiling siya sa akon, "Indi ka magsimba niya, "Matuod gid nga madali na lang ako magbalik." sa akon. Ulipon man ako [sang Dios] nga pareho [Nagsiling man ako,] "Kabay pa. Ginoong Jesus, sa imo kag sa imo kapareho nga mga propeta, kag magbalik ka na." 21 Kabay pa nga tanan kamo nga sang tanan nga nagatuman sa mga ginasiling sa mga katawhan sang Dios pakamaayuhon ni Ginoong sini nga libro. Ang Dios ang imo simbahon!" 10 Kag Jesus.

nagsiling pa gid siya sa akon, "Indi pagtagua ang mga ginapropesiya sa sini nga libro, tungod kay madali na lang ini tanan magakalatabo. 11 Ang mga malain magahimo pa gid sang malain, kag ang mga mahigko sing hunahuna magapadayon pa gid sa ila mahigko nga mga hunahuna. Pero ang mga tawo nga matarong kag matinlo [ang ila kabuhi] magapadayon gihapon sa paghimo sang maayo." 12 [Nagsiling si Jesus,] "Pamati kamo, indi na lang madugay kag magabalik na ako! Kag dal-on ko ang balos nga para sa kada isa suno sa iya mga binuhatan. 13 Ako ang Alpha kag ang Omega, [nga ang buot silingon,] ang nahauna kag ang haulihi, ukon ang ginsuguran kag ang katapusan [sang tanan]. 14 "Bulahan ang mga nagatinlo sang ila mga bayo tungod kay tugutan sila nga magsulod sa mga puwertahan sang siyudad kag magkaon sang bunga sang kahoy nga nagahatag sang kabuhi. 15 Pero mabilin sa guwa ang mga malain nga mga tawo: ang mga manugbabaylan, ang mga nagahimo sang immoral nga pagpakigrelasyon, ang mga manugpatay, ang mga nagasimba sa mga dios-dios, kag ang tanan nga luyag magbinutig. 16 "Ako, si Jesus, nagsugo sa akon anghel para isugid sa imo ini nga mga butang para sa mga iglesia. Kaliwat ako ni David kag ako ang masanag nga bituon sa kaagahan." 17 Nagasiling ang Espiritu [Santo] kag ang babayi nga kalaslon, "Dali!" Kag ang tanan nga

66 Verses

Binisayâ at AionianBible.org

The Bible is a library of 66 books in the Protestant Canon written by 40 different men over a span of 1,500 years from 1435 BC to 65 AD with one consistent message. From the first page through the last, Jesus. Genesis promised our deliverer is coming, Jesus. Moses said our better prophet is coming, Jesus. Isaiah prophesied our Messiah will be a suffering servant, Jesus. John announced our Anointed One is here, Jesus. Jesus himself testified he is our Lord God, Yahweh. The gospels agree our conqueror of death has risen, Jesus. The Apostles witnessed our victor ascend to his throne in Heaven, Jesus. And Revelation promises Jesus' return for our final judgment. Are you ready? Read the Bible cover to cover at AionianBible.org and answer these questions. How did I get here? Why am I here? How do I determine right or wrong? How can I escape condemnation? What is my destiny? Begin with the primer verses below.

Genesis 9:8 Nagsiling pa gid ang Dios kay Noe kag sa iya mga anak, 9:9 "Amo ini ang akon kasugtanan sa inyo kag sa inyo mga kaliwat, kag sa tanan nga nagakabuhi sa kalibutan—ang tanan nga sapat nga nangin kaupod ninyo sa barko: Indi ko na gid paglaglagon liwat ang tanan nga nagakabuhi paagi sa grabe gid nga baha. Kag wala na gid sing baha nga pareho sini nga matabo pa sa paglaglag sang kalibutan. 9:12 Kag bilang tanda sang akon kasugtanan sa inyo kag sa tanan nga sapat, kag sa inyo mga kaliwat sa palaabuton, ibutang ko ang akon balangaw sa mga panganod.

Exodus 14:13 Nagsabat si Moïses sa mga tawo, "Indi kamo magkahadlok. Magpakabakod kamo kag makita ninyo ang pagluwas sang Ginoo sa inyo subong nga adlaw. Inang mga Egyptohanon nga nakita ninyo subong indi na gid ninyo makita liwat. 14:14 Ang Ginoo magapakig-away para sa inyo. Indi na kinahanglan ng magpakig-away pa kamo."

Leviticus 20:26 Magkabuhi kamo nga balaan kay ako, ang Ginoo, balaan. Ginseparar ko kamo sa iban nga mga katawhan nga mangin akon.

Numer 6:24 "Kabay pa nga pakamaayuhon kamo sang Ginoo. 6:25 Kabay pa nga ipakita sang Ginoo ang iya kaayo kag kaluoy sa inyo. 6:26 Kag kabay pa nga magmaalwan ang Ginoo sa inyo kag hatagan niya kamo sang maayo nga kahimtangan.'

Deuteronomio 18:18 Magapadala ako sa ila sang isa ka propeta nga pareho sa imo, nga kadugo nila. Ipahambal ko sa iya ang tanan nga gusto ko isiling sa ila. 18:19 Silutan ko ang bisan sin-o nga indi magpamati sa akon mga pulong nga ginahambal sang propeta sa akon ngalan.

Josue 1:7 Basta magpakabakod ka lang kag magpaksaisog gid. Sundon mo gid sing maayo ang tanan nga kasuguan nga ginhatac sa imo ni Moïses nga akon alagad. Indi mo gid ini pag-isikway, para magmadinalag-on ka sa tanan mo nga ginahimo. 1:8 Indi gid pagkalimti nga basahon ang Libro sang Kasuguan. Pamalandungan mo ina adlaw-gab-i, para mahibaluan mo kon paano mo matuman ang tanan nga nasulat dira. Sa sini nga paagi mangin mainuswagon kag madinalag-on ka. 1:9 Dumdumon mo ining akon bilin sa imo: 'Magpakabakod ka kag magpaksaisog. Indi ka magkahadlok ukon magkaluya, kay [ako,] ang Ginoo nga imo Dios, magaupod sa imo bisan diin ka makadto.'"

Hukom 2:7 Nag-alagad sila sa Ginoo samtang buhi pa si Josue. Kag bisan sang patay na si Josue, nagpadayon gihapon sila sa pag-alagad sa Ginoo samtang buhi pa ang mga manugdumala [sang Israel] nga nakakita sang tanan nga makatilingala nga ginhimo sang Ginoo para sa Israel.

Ruth 1:16 Pero nagsabat si Ruth, "Indi ako pagpilita sa pagbiya sa imo, kay bisan diin ka magkadto didto man ako makadto, kag bisan diin ka mag-estar didto man ako maestar. Ang imo mga kasimanwa mangin akon man nga kasimanwa, kag ang imo Dios mangin akon man nga Dios. **1:17** Kon diin ka mapatay, didto man ako mapatay kag didto man ilubong. Kabay pa nga silutan ako sang Ginoo sing puwerte gid kon magbulag ako sa imo, luwas lang kon mapatay na ako."

1 Samuel 16:7 Pero nagsiling ang Ginoo kay Samuel, "Indi pagbasihang iya hitsura ukon ang iya kataason. Ang matuod, wala ko siya ginpili. Kay ang akon pagtan-aw indi pareho sa pagtan-aw sang tawo. Ang tawo nagatan-aw lang sa hitsura, pero ako ya nagatan-aw sa tagipusuon."

2 Samuel 7:22 "Ginoong Dios, daw ano ka kagamhanan! Wala gid sing pareho sa imo kag wala na sing iban pa nga Dios magluwas sa imo. Wala kami sing may nabatian nga may dios nga pareho sa imo.

1 Hari 2:3 kag tumana ang mga ginapatuman sang Ginoo nga imo Dios. Magsunod ka sa iya mga pamaagi, kag tumana ang iya mga pagsulundan kag mga sugo nga nasulat sa Kasuguan ni Moises, para magmainuswagon ka sa tanan mo nga ginahimo, bisan diin ka magkadto.

2 Hari 22:19 Ginpatian ko ang imo pangamuyo, kay naghinulsol ka kag nagpaubos sang imo kaugalingon sa akon atubangan sang mabatian mo ang akon ginsiling kontra sa sini nga lugar kag sa mga pumuluyo sini, nga pakamalauton kag laglagon ini nga lugar. Gin-gisi mo pa gani ang imo bayo kag naghibi sa akon atubangan [sa paghinulsol]. Gani ako,] ang Ginoo, nagasiling nga

1 Cronica 29:17 O Dios ko, nahibaluan ko nga ginausisa mo ang amon tagipusuon kag nalipay ka kon makita mo nga matarong ini. [Amo ina nga] sinsero kag kinabut-on ang paghatag ko sang sini nga mga butang. Kag bisan ang imo katawhan nga ari diri subong nakita ko nga nagahatag man sing kinabut-on. Gani nalipay gid ako.

2 Cronica 7:14 kag kon ang akon katawhan nga akon gintawag magpaubos sang ila kaugalingon, magpangamuyo, magdangop sa akon, kag magbiya sa ila malain nga mga ginahimo, patian ko sila sa langit kag patawaron ang ila mga sala, kag dayon pakamaayuhon ko [liwat] ang ila duta.

Ezra 7:10 [Ginbuligan siya sang Dios] tungod kay nagdedikar siya sa pagtuon kag sa pagtuman sang Kasuguan sang Ginoo, kag sa pagtudlo sang mga pagsulundan kag mga sugo sini sa mga Israelinhon.

Nehemias 6:3 Gani nagpadala ako sang mga mensahero sa pagsiling sa ila nga, "Importante ang akon ginaobra subong, gani indi ako makakadto dira. Indi ko mahimo nga untatan ang pag-obra para lang magkadto dira."

Ester 4:14 Kay bisan maghipos-hipos ka lang sa sini nga tion, may iban nga magbulig kag magluwas sa mga Judio, pero ikaw ya kag ang imo mga paryente malaglag. Pero basi pa lang nahimo ka nga rayna para maluwas mo ang imo kapareho nga mga Judio."

Job 19:25 "Pero nahibaluan ko nga buhi ang akon manug-apin, kag sa ulihi magaabot siya sa duta [sa pag-apin sa akon].

Salmo 23:1 Ang kanta nga ginsulat ni David. Ikaw, Ginoo, amo ang akon manugbantay, gani indi ako pagkulangon. **23:2** [Daw pareho] ako [sa karnero nga] ginapapahuway mo sa palahalan nga bugana sang hilamon kag ginatuytuyan sa malinaw nga tubig. **23:3** Ginapabaskog mo ako. Ginatuytuyan mo ako sa husto nga dalan para mapadungan ka. **23:4** Bisan pa nga maglakat ako sa patag nga may katalagman sang kamatayon, indi ako mahadlok, tungod kay kaupod ko ikaw. Ang imo proteksyon kag pagtuytoy sa akon nagapalipay kag nagapabaskog sa akon. **23:5** Ginapreparahan mo ako sang punsyon samtang nagatulok ang akon mga kaaway. Ginbubuan mo sang lana ang akon ulo [sa pagpadungog sa akon].

Kag ginapagustuhan mo ako sang ilimnon. 23:6 Sigurado gid nga ang imo kaayo kag gugma sa akon magapadayon samtang nagakabuhi ako. Kag magapuyo ako sa imo nga balay, Ginoo, hasta san-o.

Hulubaton 3:5 Magsalig ka sa Ginoo sa bug-os mo nga tagipusuon, kag indi ka magsalig sa imo kaugalingon nga kaalam. 3:6 Dumduma ang Ginoo sa tanan mo nga ginahimo, kag tuytuyan niya ikaw sa husto nga dalaan.

Manugwali 3:10 Nakita ko ang mga buluhaton nga ginhatac sang Dios nga kabalak-an sang tawo. 3:11 Kag ini tahan gintalana sang Dios nga matabo sa husto nga tion. Ginhatacan niya kita sang handom nga mahibaluan ang palaabuton, pero indi gid naton matungkad ang iya mga ginhimo halin sang umpisa hasta sa katapusan.

Kanta 2:4 Gindala niya ako sa punsyon para makita sang tahan kon daw ano ang iya paghigugma sa akon.

Isaias 9:6 Matawo ang isa ka bata nga lalaki kag magahari siya sa amon. Pagatawgon siya, "Makatilingala nga Manuglaygay, Makagagahom nga Dios, Wala sing Katapusan nga Amay, kag Pangulo sang Kalinong!" 9:7 Wala sing katapusan ang pag-uswag sang iya pagdumala, kag permi lang ini may kalinong. Magapanubli siya sang ginharian ni David. Palig-unon niya ini kag pagaharian nga may hustisya kag pagkamatarong hasta san-o. Siguraduhon gid sang Ginoo nga Makagagahom nga matuman ini.

Jeremias 1:4 Nagsiling ang Ginoo sa akon, 1:5 "Sa wala ko pa ikaw maporma sa tiyan sang imo iloy ginpili ko na ikaw. Sa wala ka pa matawo, ginseparar ko na ikaw. Ginpili ko ikaw bilang isa ka propeta sa mga nasyon." 1:6 Nagsabat ako, "O Ginoong Dios, indi ako maayo maghambal; bataon pa ako." 1:7 Pero nagsiling ang Ginoo sa akon, "Indi ka maghambal nga bataon ka pa. Kinahanglan nga maglakat ka bisan diin ko ikaw ipadala, kag maghambal ka sang bisan ano nga ipahambal ko sa imo. 1:8 Indi ka magkahadlok sa mga tawo kay kaupod mo ako kag buligan ko ikaw. [Ako,] ang Ginoo, ang nagsiling sini." 1:9 Dayon gintandog sang Ginoo ang akon baba kag nagsiling, "Ginahatag ko sa imo subong ang akon mga pulong nga imo igahambal. 1:10 Ginpili ko ikaw subong nga adlaw sa paghambal nga may awtoridad sa mga nasyon kag mga ginharian. Hambalan mo sila nga ang iban sa ila malaglag gid, kag ang iban sa ila magabangon kag magatindog liwat."

Panalambiton 3:21 Pero nagabalik ang akon paglaom kon madumduaman ko nga 3:22 ang gugma kag kaluoy sang Ginoo wala sing katapusan. Amo ina nga wala kita malaglag sing bug-os. 3:23 Matutom gid ang Ginoo. Ginapakita niya ang iya kaluoy kada adlaw.

Ezekiel 36:26 Hatagan ko kamo sang bag-o nga tagipusuon kag bag-o nga espiritu. Ang matig-a ninyo nga tagipusuon mangin matinumanon na nga tagipusuon. 36:27 Hatagan ko man kamo sang akon Espiritu para masunod ninyo sing maayo ang akon mga sugo kag mga pagsulundan.

Daniel 3:16 Nagsabat sila nga tatlo, "Mahal nga Hari, wala kami sing may masiling parte sina. 3:17 Kon amo gid man ina ang matabo luwason kami sang Dios nga amon ginaalagaran sa sina nga nagadabadaba nga hurnohan. Luwason kami sang Dios sa imo mga kamot. 3:18 Pero kon indi gid man niya kami pagluwason, gusto namon nga mahibaluan mo nga indi gid kami mag-alagad sa imo mga dios ukon magsimba sa estatwa nga bulawan nga imo ginpatindog."

Hoseas 6:6 Kay indi ang [inyo mga] halad ang akon luyag kundi ang [inyo] gugma. Mas gusto ko pa nga kilalahon [ninyo] ako sang sa [maghalad kamo sang] mga halad nga ginasunog.

Joel 2:28 "Kag sa ulhi ihatag ko ang akon Espiritu sa tahan nga klase sang tawo. Ang inyo mga anak nga lalaki kag babayi magasugid sang akon mga mensahi. Ang inyo tigulang nga mga lalaki padamguhon [ko]. Ang inyo pamatan-on nga mga lalaki makakita sang mga palanan-awon. 2:29 Sa sina nga mga inadlaw, ihatag ko man ang akon Espiritu sa mga ulipon nga lalaki kag babayi. 2:30 Magapakita ako sang mga

makatilingala nga mga butang sa langit kag sa duta: [May makita nga] dugo, kalayo kag madamol nga aso. 2:31 Magadulom ang adlaw, kag ang bulan magapula pareho sang dugo. Ini matabo sa wala pa mag-abot ang makatilingala gid nga adlaw [sang paghukom] sang Ginoo." 2:32 Pero ang bisan sin-o nga magdangop sa Ginoo maluwas. Kay suno sa ginsiling sang Ginoo, may mabilin nga mga Israelinhon sa Bukid sang Zion, ang Jerusalem. Ini sila ginpili sang Ginoo nga maluwas.

Amos 5:24 Pero ipakita ninyo ang hustisa kag himua ninyo ang matarong; indi ninyo ini pag-untati pareho sang suba nga wala untat ang pag-ilig.

Obadias 1:15 "[Wala kuntani ninyo ginhimo ato sa Jerusalem] tungod kay malapit na lang ang tion nga magahukom ako sa tanan nga nasyon. Kag kon ano ang ginhimo ninyo sa iban, amo man ina ang pagahimuon sa inyo. Kon ano ang pagtratar ninyo sa iban, amo man ina ang ibalos sa inyo.

Jonas 2:6 Naglugdang ako hasta sa duta sang idalom sang dagat, daw pareho lang nga ginpriso ako sa kadadalman sang duta hasta san-o. Pero ginkhu mo ako sa sina nga kadadalman, O Ginoo nga akon Dios. 2:7 Sang daw mapatay na gid ako, nagpanawag ako sa imo, Ginoo. Kag ginpamatian mo ang akon pangamuyo diido sa imo balaan nga templo. 2:8 Ang mga tawo nga nagasimba sa mga dios-dios nga wala sing pulos nagasikway sang ila paghugugma [sa imo]. 2:9 Pero ako ya magahalad sa imo nga nagakanta sang pagpasalamat. Tumanon ko ang ginpromisa ko [nga maghalad sa imo]. [Ikaw,]Ginoo, ang nagaluwas!"

Micas 6:8 [Nagsabat si Micas,] "Gintudluan kita sang Ginoo kon ano ang maayo. Kag amo ini ang iya gusto nga ipatuman sa aton: Himuon ta kon ano ang matarong, pasulabihon ta ang pagkalooy sa iban, kag magsunod kita sa aton Dios nga may pagpaubos."

Nahum 1:2 Indi gid gusto sang Ginoong Dios nga may ginasisimba ang mga tawo nga iban. Akig siya sa iya mga kaaway kag ginabalusan niya sila. 1:3 Indi siya tuod dali mangakig, pero puwerte siya kagamhanan kag silutan gid niya ang nakasala. Kon mag-agii siya nagahagunos ang hangin kag nagabagyo. Ang mga panganod daw sa yab-ok nga nagatap-ok sa iya mga tiil.

Habakuk 3:17 Bisan indi magpamunga ang kahoy nga higera, ang ubas, ukon ang kahoy nga olibo, kag bisaan indi magpatubas ang duta, kag bisaan magkalapatay ang mga kasapatan sa toril, 3:18 magakalipay gihapon ako tungod kay ang Ginoong Dios amo ang nagaluwas sa akon. 3:19 Siya ang nagahatag sa akon sang kusog. Ginapabaskog niya ang akon mga tiil pareho sa tiil sang usa, para mataklad ko ang mataas nga mga lugar. Sa direktor sang mga manukanta: Gamita ang mga instrumento nga may kuwerdas.

Zefanias 3:17 [Kay] kaupod ninyo ang Ginoo nga inyo Dios. Pareho siya sa isa ka gamhanan nga soldado nga magaluwas sa inyo. Malipay gid siya sa inyo, kag paagi sa iya gugma bag-uhon niya ang inyo kabuhi. Magakanta siya kag magahugyaw sa kalipay tungod sa inyo,

Haggai 1:4 Mabatas bala ninyo nga mag-estar sa matahom nga mga balay samtang guba ang templo? 1:5 Hunahunaan bala ninyo ang mga nagakalatabo sa inyo. 1:6 Madamo ang inyo ginatanom, pero diutay lang ang inyo ginaani. May pagkaon kamo, pero indi bastante. May ilimnon kamo, pero kulang-kulang ini. May bayo kamo, pero indi tuman nga makakuha sang tugnaw. May ginabaton kamo nga suweldo, pero madali lang ini maubos. 1:7 Gani hunahunaan ninyo ang mga nagakalatabo sa inyo.

Zacarias 12:10 "Hatagan ko ang mga kaliwat ni David kag ang mga pumuluyo sang Jerusalem sang espiritu nga maluluy-on kag mapinangamuyon. Tan-awon nila ako nga ila ginbungo kag magahibi sila pareho sa ginikanan nga nagahibi sa pagkapatay sang ila bugtong nga anak ukon kamagulangan nga anak.

Malakias 4:2 Pero kamo ya nga nagatahad sa akon, maeksperiensyanh ninyo ang pagluwas ko sa inyo. Daw pareho ini sa pagbutlak sang adlaw nga ang iya silak nagahatag sang kaayuhan. Kag magalukso-lukso kamo sa kalipay pareho sang bataon nga mga baka nga ginpaguwa sa toril. 4:3 Sa pag-abot sang adlaw nga

himuon ko na ini nga mga butang, laglagon ninyo ang mga malain nga daw sa yab-ok lang nga tapak-tapakon ninyo. [Ako,] ang Ginoong Makagagahom, ang nagasiling sini.

Mateo 28:18 Nagpalapit si Jesus sa ilang kag nagsiling, "Ginhatag sa akon ang tanan nga gahom sa langit kag sa duta. 28:19 Gani kadtui ninyo ang tanan nga katawhan kag himuong ninyo sila nga akon mga sumulunod. Bautisohan ninyo sila sa ngalan sang Amay, sang Anak, kag sang Espiritu Santo. 28:20 Tuditui ninyo sila nga tumanon ang tanan nga akon ginsugo sa inyo. Dumdumon ninyo nga kaupod ninyo ako permi hasta sa katapusan sang sini nga panahon." (aiōn g165)

Marcos 1:14 Sang napriso si Juan [nga manugbautiso], nagkadto si Jesus sa Galilea kag nagwali sang Maayong Balita nga halin sa Dios. 1:15 Nagsiling siya, "Nag-abot na ang tion nga ginprosesya sang mga propeta sang una. Malapit na ang paghari sang Dios. Gani maghinulsol kamo sa inyo mga sala kag magtuo sa Maayong Balita." 1:16 [Isa sadto ka adlaw,] sang nagalakat si Jesus sa higad sang Dagat sang Galilea, nakita niya ang mag-utod nga si Simon kag si Andres nga nagaladlad sang pukot. Mga mangingisda sila. 1:17 Nagsiling si Jesus sa ilang, "Sunod kamo sa akon kag himuong ko kamo nga mga mangingisda sang mga tawo." 1:18 Sa gilayon ginbayaan nila ang ilang mga pukot kag nagsunod sa iya.

Lucas 4:18 "Ang Espiritu sang Ginoong Ari sa akon. Kay ginipili niya ako nga magwali sang maayong balita sa mga imol. Ginpadala niya ako sa pagsugid sa mga bihang nga hilway na sila, kag sa mga bulag nga makakita na sila. Ginpadala niya ako sa paghilway sa mga ginadaogdaog.

Juan 3:16 Kay ginahigugma gid sang Dios ang [mga tawo sa] kalibutan, amo gani nga ginhataag niya ang iya bugtong nga Anak, para ang bisan sin-o nga magtuo sa iya indi mawala kundi hatagan sang kabuhi nga wala sing katapusan. (aiōnios g166) 3:17 Kay ang Dios wala nagpadala sang iya Anak diri sa kalibutan para sentensyanang mga tawo [nga silutan], kundi ginpadala niya siya sa pagluwas sang mga tawo.

Binuhatan 1:7 Nagsabat si Jesus, "Wala kamo ginatuguti sang Amay nga mahibaluan ninyo kon san-o matabo ang mga butang nga iya gintalana. 1:8 Pero pag-abot sang Espiritu Santo sa inyo, hatagan niya kamo sing gahom. Dayon isugid ninyo ang mga butang parte sa akon, halin diri sa Jerusalem hasta sa bilog nga Judea kag Samaria, kag hasta sa pinakamalayo nga parte sang kalibutan."

Roma 11:32 Kay gintugutan sang Dios nga ang tanan nga tawo mangin ulipon sang ilang mga sala para ipakita niya sa tanan ang iya kaluoy. (eleēsē g165) 11:33 Makatilingala gid ang kaayo sang Dios! Indi ta matungkad ang iya kaalam kag ang iya nahibaluan! Sin-o bala ang makaintiendi sang iya desisyon kag sang iya mga pamaagi? 11:34 [Pareho sang ginasing sa Kasulatan,] "Sin-o bala ang nakahibalo sang hunahuna sang Ginoong? Sin-o bala ang makatudlo sa iya kon ano ang iya dapat himuong?" 11:35 "Wala kita sing may ihatag sa iya para may bayaran siya sa aton." 11:36 Kay ang tanan nga butang nagahalin sa Dios, kag ginhipimo ini paagi sa iya kag para sa iya. Dayawon siya hasta san-o! Amen. (aiōn g165)

1 Corinto 6:9 Indi bala nga ang tawo nga nagahimo sing malain indi masakop sa paghari sang Dios? Gani indi ninyo pagdayai ang inyo kaugalingon! Kay indi gid masakop sa paghari sang Dios ang mga nagahimo sang imoral nga pagpakigrelasyon, ang mga nagasimba sa mga dios-dios, ang mga nagapanginbabayi kag mga nagapanginlalaki, ang mga lalaki nga nagabaligya sang ilang lawas, ang mga lalaki nga nagauluasawa sa pareho nila nga lalaki, 6:10 ang mga kawatan, ang mga dalok-dalok, ang mga palahubog, ang mga nagahambal sang malain kontra sa ilang isigkatawo, kag ang mga tulisan. 6:11 Ang iban sa inyo pareho sini sang una. Pero natinluan na kamo sa inyo mga sala, ginpain na kamo sang Dios nga mangin iya, kag ginipakamatarong na kamo tungod kay Ginoong Jesu-Cristo kag tungod sa Espiritu sang aton Dios.

2 Corinto 5:17 Ang bisan sin-o nga ara kay Cristo bag-o na nga tawo. Wala na ang iya daan nga pagkatawo, kundi bag-o na siya. 5:18 Ang Dios amo ang naghimo sini. Ginpabalik niya kita sa iya paagi kay Cristo. Kag ginhataagan niya kami sing obra sa pagbalita nga ginapabalik na niya ang mga tawo sa iya. 5:19 Amo ini ang

amon ginabalita: nga ginapabalik na sang Dios ang mga tawo sa iya paagi kay Cristo. Wala na niya ginadumdon ang ila mga sala. Kag kami amo ang iya gintugyanan sa pagpalapnag sini nga balita. 5:20 Gani nagabalita kami bilang mga pinadala ni Cristo. Kag paagi sa amon, nagapangabay ang Dios sa inyo nga magbalik na kamo sa iya! 5:21 Si Cristo wala gid sing sala, pero siya amo ang ginsilutan sang Dios tungod sa aton mga sala, para kon ara kita kay Cristo, pakamatarungan kita sang Dios.

Galacia 1:6 Natingala gid ako nga kadali lang sa inyo magtalikod sa Dios nga nagtawag sa inyo paagi sa grasya ni Cristo kag magpati sa iban nga maayong balita. 1:7 [Ang matuod] wala na sang iban pa nga maayong balita. Pero nasambit ko ini tungod nga may mga tawo dira nga nagagamo sa inyo kay gusto nila nga tikuon ang Maayong Balita parte kay Cristo.

Efeso 2:1 Patay kamo sang una [sa panulok sang Dios] tungod sa inyo mga paglapas kag mga sala. 2:2 Ginsunod ninyo ang malain nga pagginawi sang [mga tawo sang] kalibutan. Sang una sakop kamo [ni Satanas nga amo] ang hari sang mga espiritu nga nagagahom diri sa kalibutan. Kag siya man ang espiritu nga nagagahom sa mga tawo nga wala nagatuman [sa Dios]. (aiōn g165) 2:3 Sang una pareho man kita sa ila; nagkabuhi kita suno gid lang sa gusto sang aton tawhanon nga kinaugali. Ang handom sang aton hunahuna kag sang aton lawas amo lang ang aton ginsunod. Kag sa sadto nga kahimtangan ta, kaupod man kuntani kita sa ila tanan nga dapat silutan. 2:4 Pero maluluy-on gid ang Dios, kag dako ang iya paghigugma sa aton. 2:5 Bisan patay kita [sa iya panulok] tungod sang aton mga sala, ginbuhi niya kita upod kay Cristo. (Gani paagi lang sa grasya [sang Dios] naluwas kita.) 2:6 Kag tungod sang aton pagpakig-isa kay Cristo Jesus ginbanhaw niya kita upod kay Cristo para maghari kita upod sa iya sa langitnon nga ginharian. 2:7 [Ginhimo niya ini] para mapakita niya sa tanan, sa palaabuton nga panahon, ang iya indi matupungan nga grasya kag kaayo sa aton nga iya ginhataq paagi kay Cristo Jesus. (aiōn g165) 2:8 Kay tungod sa grasya naluwas kamo paagi sa inyo pagtuo. Ini regalo sang Dios kag wala nabasi sa inyo mga binuhatan, gani wala gid sing may makapabugal. 2:10 Ginhimo kita sang Dios; kag sa aton pagpakig-isa kay Cristo Jesus ginhatagan niya kita sing bag-o nga kabuhi, para maghimo kita sing maayo nga mga buhat, nga iya na nga daan gin-aman nga aton pagahimuon.

Filipos 3:7 Sadto anay ini tanan nga butang ginkabig ko nga importante, pero subong ginakabig ko ini nga wala sing pulos tungod kay Cristo. 3:8 Indi lang ina, kundi ang tanan man nga mga butang ginakabig ko subong nga wala sing pulos kon ikomparar sa akon pagkilala kay Cristo Jesus nga akon Ginoo. Tungod sa iya ginsikway ko ang tanan, kag ginakabig ko ini nga daw pareho sang basura, para mangin akon si Cristo, 3:9 kag ako ara sa iya. Wala na ako nagasalig nga mangin matarong ako paagi sa akon kaugalingon nga paghimulat sa pagtuman sang Kasuguan, kundi matarong na ako [sa atubangan sang Dios] tungod sa iya ginhimo kag paagi sa akon pagtuo kay Cristo.

Colosas 1:15 Si Cristo amo gid ang kaanggid sang indi makita nga Dios, kag siya ang makagagahom sa tanan. 1:16 Kay paagi sa iya kag para sa iya ginhimo sang Dios ang tanan nga butang sa langit kag sa duta, indi lang ang makita kundi pati man ang indi makita, pareho sa bisan ano nga mga [espiritu nga] may awtoridad ukon may gahom, mga [espiritu nga] nagapangulo ukon nagahari. 1:17 Sa wala pa mahimo ang bisan ano nga butang si Cristo ara na, kag paagi sa iya, ang tanan nga butang nahamtang sa ila husto nga lugar. 1:18 Siya ang ulo sang iglesia nga amo ang iya lawas. Siya ang nauna, ang una nga nabanhaw sa pagpakilala nga siya amo gid ang pinakauna sa tanan. 1:19 Kay gusto sang Dios nga Amay nga ang iya pagka-Dios makita tanan kay Cristo. 1:20 Kag paagi kay Cristo mapabalik sang Dios ang iya maayo nga relasyon sa tanan nga iya ginhimo, sa langit kag diri sa duta. Ginhimo niya ini paagi sa dugo ni Cristo sa krus.

1 Tesalonica 4:1 Mga kauturan, gintudluan namon kamo kon paano magkabuhi suno sa luyag sang Dios, kag amo gani ang inyo ginhimo. Pero ginapangabay namon kamo, suno sa awtoridad nga ginhataq sa amon ni Ginoong Jesus, nga dugangan pa gid ninyo ang inyo ginhimo. 4:2 Kay nahibaluan na man ninyo

ang amon mga ginsugo sa inyo nga naghalin kay Ginoong Jesus. 4:3 Luyag sang Dios nga ang inyo kabuhi matinlo, gani likawi ninyo ang imoral nga pagpakigrelasyon. 4:4 Kamo nga mga lalaki, kon magpangasawa kamo, magpangasawa sa diosnon nga paagi nga wala sing may mahambal nga malain ang mga tawo. 4:5 Indi kamo magsunod sa inyo unudhon nga mga balatyagon pareho sa ginahimo sang mga tawo nga wala nagatuos sa Dios,

2 Tesalonica 3:6 Mga kauturan, sa ngalan ni Ginoong Jesu-Cristo, nagasugo kami sa inyo nga likawan ninyo ang aton mga kauturan nga matamad kag wala nagasunod sa mga tradisyon nga nabaton ninyo sa amon. 3:7 Nahibaluan ninyo nga dapat niyong sundon ang amon ginhimo. Wala kami nagtinamad sang ara pa kami dira sa inyo. 3:8 Wala kami nagbaton sang pagkaon halin sa inyo nga wala namon pagbayari. Adlaw-gab-i nagpanikasog kami sa pag-obra para wala sing may mabug-atan sa inyo sa pagsagod sa amon. 3:9 Ginhimo namon ini, indi tungod nga wala kami sing rason nga magpangayo sang bulig sa inyo para sa amon mga kinahanglanon, kundi gusto namon nga mangin halimbawa para sundon ninyo. 3:10 Sang kami kaupod pa ninyo dira, nagsiling kami sa inyo nga ang bisan sin-o nga indi mag-obra, indi pagpakaunon.

1 Timoteo 2:1 Karon, una sa tanan, nagapangabay ako sa inyo nga ipangamuyo ninyo ang tanan nga tawo. Dal-a ninyo sa Dios ang inyo mga pangabay para sa ila nga may pagpasalamat. 2:2 Ipangamuyo ninyo ang mga hari kag ang tanan nga may mataas nga posisyon sa gobyerno para magkabuhi kita nga malinong kag matawhay, nga may diosnon kag husto nga pagginawi. 2:3 Maayo ini nga himuong kag malipay ang Dios nga aton Manluluwas. 2:4 Kay gusto niya nga ang tanan nga tawo maluwas kag makahibalo sang kamatuoran. 2:5 Kay may isa lang ka Dios kag may isa lang ka manugpatunga sa Dios kag sa mga tawo. Ini wala sing iban kundi ang tawo nga si Cristo Jesus.

2 Timoteo 2:8 Dumduma ang Maayong Balita nga akon ginatudlo parte kay Jesu-Cristo nga nabanhaw, nga kaliwat ni David. 2:9 Tungod sa akon pagwali sang Maayong Balita nagaantos ako. Kag ginakadenahan pa ako pareho sang kriminal. Pero ang pulong sang Dios wala makadenahi. 2:10 Gani ginabatas ko ang tanan para sa mga pinili [sang Dios], para maluwas man sila paagi kay Cristo Jesus kag makaangkon sang maayo gid nga kabuhi nga wala sing katapuson. (*aiōnios g166*)

Tito 2:11 Kay ginpakita na sang Dios sa tanan nga klase sang mga tawo ang iya grasya nga nagahatag sang kaluwasan. 2:12 Kag ina nga grasya nagatudlo sa aton nga dapat isikway ta na ang pagkabuhi nga indi diosnon kag ang mga kalibutanon nga mga kailigbon. Dapat magkabuhi kita sa sini nga panahon nga nakahibalo magtibang-tibang kon diin ang husto ukon indi. Kag dapat matarong kag diosnon ang aton ginahimo (*aiōn g165*) 2:13 Samtang nagahulat kita sa malipayon nga adlaw nga aton ginalauman, nga amo ang makatilingala nga pag-abot ni Jesu-Cristo nga aton Manluluwas kag makagagahom nga Dios. 2:14 Gintugyan niya ang iya kaugalingon nga patyon para maluwas kita sa tanan ta nga kalautan, kag para mangin iya kita nga mga katawhan, nga matinlo kag gusto gid maghimo sing maayo.

Filemon 1:3 Kabay pa nga mabaton ninyo ang grasya kag kalinong halin sa Dios nga aton Amay kag kay Ginoong Jesu-Cristo. 1:4 Permi ako nagapasalamat sa Dios kada pangamuyo ko para sa imo, 1:5 tungod nakabati ako nga mabakod ang imo pagtuo kay Ginoong Jesus kag mahugmaon ka sa tanan nga katawhan sang Dios. 1:6 Nagapangamuyo ako nga kabay pa nga ang imo pagkamahinatagon, nga bunga sang imo pagtuo, magapadayon samtang nagadalom pa gid ang imo pag-intiendi parte sa tanan nga maayo nga mga butang nga nabaton ta tungod nga kita iya na ni Cristo. 1:7 [Pinalangga ko nga] utod, tungod sang imo pagpalangga sa mga katawhan sang Dios nagbakod sila, gani nalipay gid ako kag nagbakod man.

Hebreo 1:1 Sang una nga panahon, madamo gid nga beses nga naghambal ang Dios sa aton mga katigulangan sa nagkalain-lain nga paagi, paagi sa mga propeta. 1:2 Pero sa sining ulihi nga mga inadlaw, naghambal siya sa aton paagi sa iya Anak. Paagi sa iya, ginhimo sang Dios ang bilog nga kalibutan, kag siya man ang iya ginpili nga mangin tag-iya sang tanan nga butang. (*aiōn g165*) 1:3 Sa iya mismo makita ang

gahom sang Dios nga nagasilak, kag kon ano ang Dios amo man siya. Siya amo ang nagabuot sang tanan nga butang sa bilog nga kalibutan paagi sa iya makagagahom nga pulong. Pagkatapos nga nalimpyuhan niya kita sa aton mga sala, nagpungko siya sa tuo sang Makagagahom nga Dios didto sa langit.

Santiago 1:16 Gani mga hinigugma ko nga mga utod, indi pagpatalanga ang inyo kaugalingon. **1:17** Kay ang tanan nga maayo kag nagakabagay gid nga aton nabaton nagahalin sa [aton] Amay. Siya amo ang naghimo sang mga butang sa langit nga nagahatag kasanag. Kag bisan ini nga mga butang nagaliwat kag nagabaylo ang ila landong, ang Dios wala gid nagabaylo. **1:18** Suno sa iya kabubut-on, ginhimo niya kita nga iya mga anak paagi sa aton pagkilala sang kamatuoran, para mangin una kita sa tanan niya nga tinuga.

1 Pedro 3:18 Kay si Cristo gani ginpatay [bisan wala siya nakahimo sing malain]. Kag kaisa gid lang siya napatay para mapatawad ang aton mga sala. Siya nga wala sing sala ginpatay para sa aton nga mga makasasala para madala niya kita sa Dios. Ginpatay siya matuod sa iya lawasnon nga kahimtangan, pero ginbuhi siya sa espiritual nga kahimtangan.

2 Pedro 1:3 Ang gahom sang Dios ang naghatag sa aton sang tahan ta nga kinahanglanon sa pagkabuhi nga diosnon paagi sa aton pagkilala sa iya nga nagtawag sa aton. Gintawag niya kita paagi sa iya makatilingala nga gahom. **1:4** Kag paagi man sini, ginhatagan niya kita sang bilidhon gid nga mga promisa, agod paagi sa sini nga mga promisa maambit naton ang diosnon nga kinaugali kag malikawan ta ang mga kailigbon diri sa kalibutan nga makaguba sa aton.

1 Juan 2:1 Ginasulatan ko kamo nga akon mga anak, para indi kamo magpaketala. Pero kon may ara nga makasala, may napapikitluoy sa Amay para sa aton, kag siya amo si Jesu-Cristo nga amo ang matarong. **2:2** Ang iya kaugalingon mismo ang iya ginhalad bilang bayad para sa aton mga sala, kag indi lang para sa aton kundi para man sa mga sala sang mga tawo sa bilog nga kalibutan.

2 Juan 1:7 [Importante ini,] kay madamo na nga mga manugpatalang ang naglalapta sa kalibutan. Ini nga mga tawo wala nagkilala nga si Jesu-Cristo nagpakatawo. Amo ini ang mga tawo nga manugpatalang kag mga anti-Cristo.

3 Juan 1:4 Wala na sang makahatag kalipay sa akon nga sobra pa sang mabatian ko nga ang akon mga anak sa pagtuo nagakabuhi suno sa kamatuoran.

Judas 1:3 Mga hinigugma, gusto ko gid kuntani nga magsulat sa inyo parte sa kaluwasan nga aton nabaton, ugaling naghunahuna ako nga mas kinahanglan gid nga sulatan ko kamo para paisugon sa pagpamatok sa mga tawo nga buot magbaylo sang mga pagpanudlo parte sa aton pagtuo. Ini nga mga pagpanudlo ginhata tag sang Dios sa [aton nga] iya mga katawhan kag dapat indi gid pagbayluhan. **1:4** [Ginasulatan ko kamo sini] tungod nga may mga tawo nga sa sekreto nakaintra dira sa inyo. Indi sila diosnon kag ginabayluhan nila ang matuod nga mga pagpanudlo parte sa grasya sang aton Dios para makapagusto sila sa paghimo sang kalautan. Ginapanginwala nila si Jesu-Cristo nga amo lamang ang aton Agalon kag Ginoo. Nasulat na sang una pa nga ini sila magabaton sang silot.

Pahayag 3:19 Ang tahan nga akon ginapalangga ginasaway kag ginadisiplina ko. Gani maghinulsol kamo kag kay-uhon gid ninyo ang inyo batasan. **3:20** Nagatindog ako sa puwertahan kag nagapanuktok. Kon may makabati sang akon panawag kag padayunon niya ako sa iya balay, madayon ako, kag magaupod kami kaon. **3:21** Ang mga mandadaog papungkuon ko sa tupad sang akon trono. Pareho bala sa akon, mandadaog ako kag subong nagapungko ako sa tupad sang akon Amay sa iya trono. **3:22** "Kamo nga nagapamati, dapat intiendihon gid ninyo ang ginasiling sang Espiritu [Santo] sa mga iglesya."

Reader's Guide

Binisayâ at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, "*As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him.*" Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, "*And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned.*" So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, "*Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth.*" 2 Timothy 2:15. "*God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,*" 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Binisayâ at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aīdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hades g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

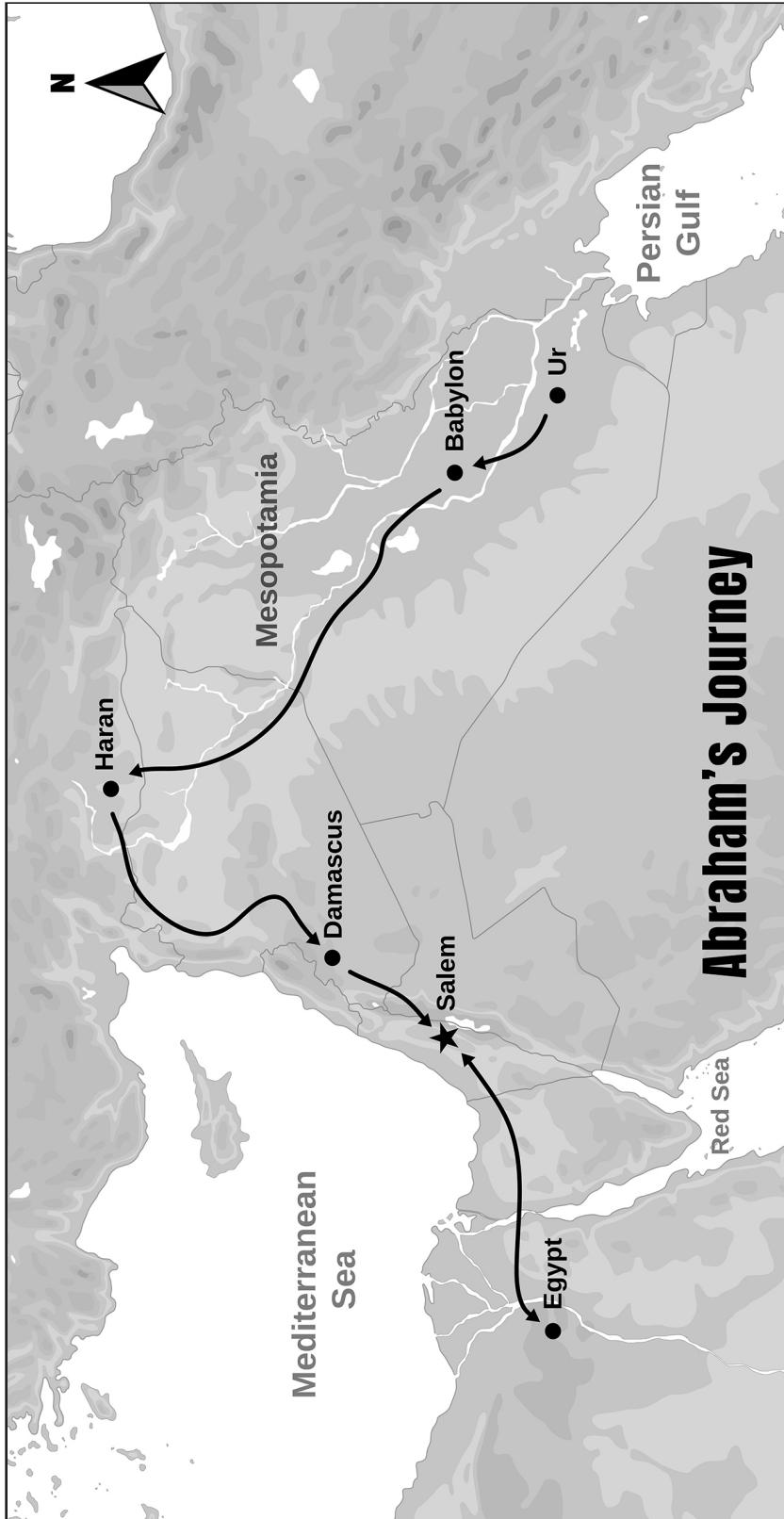
Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

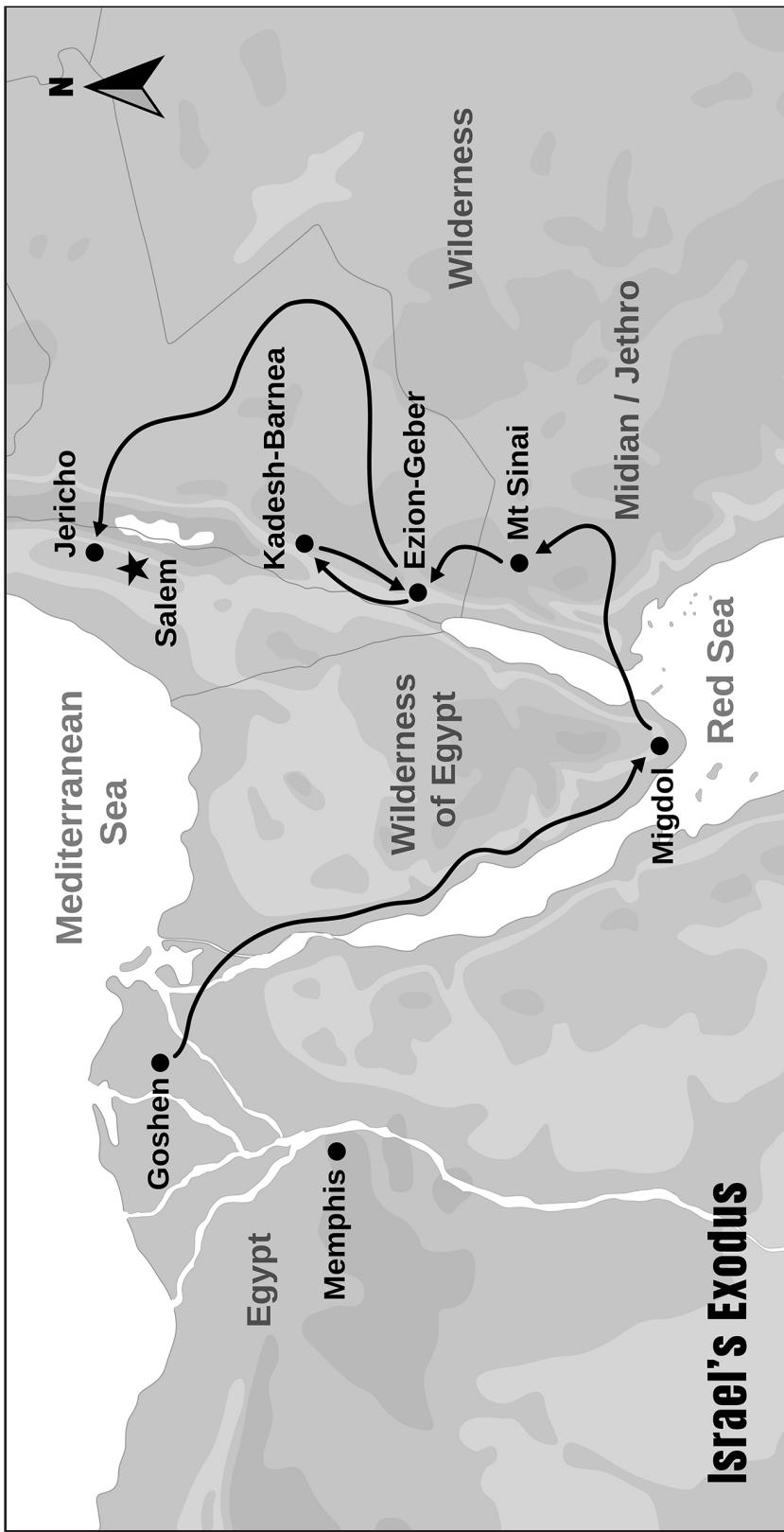
Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Abraham's Journey

Tungod sa pagtuo, gintumanan ni Abraham ang ginsiling sang Dios nga magkادto siya sa lugar nga ginpromisa sa iya. Gimbaaan niya ang iya lugar bisan wala siya nakahibalo kon diin gid ang lugar nga kadtuan niya. - Hebreo 11:8

Sang ginpaklak sang hari ang mga Israelinon, wala sila pagtuyuyi sang Dios sa dahan nga pakadlo sa duta sang mga Filistinon bisan amo ato ang laktiod nga dahan. Kay nagsiling ang Dios, "Kon may inaway nga atubangon ang mga Israelinon, basi magpaylo ang ilaa hunahuna kag magbalik sila sa Egypt." - Exodus 13:17

Mediterranean Sea

Sidon
Tyre
Caesarea-Philippi
Syria

Galilee
Capernaum
Bethsaida

Cana
Nazareth

Sychar

Samaria

Ephraim

Jerusalem ★
Bethany

Bethlehem

Judea

Decapolis

Peraea

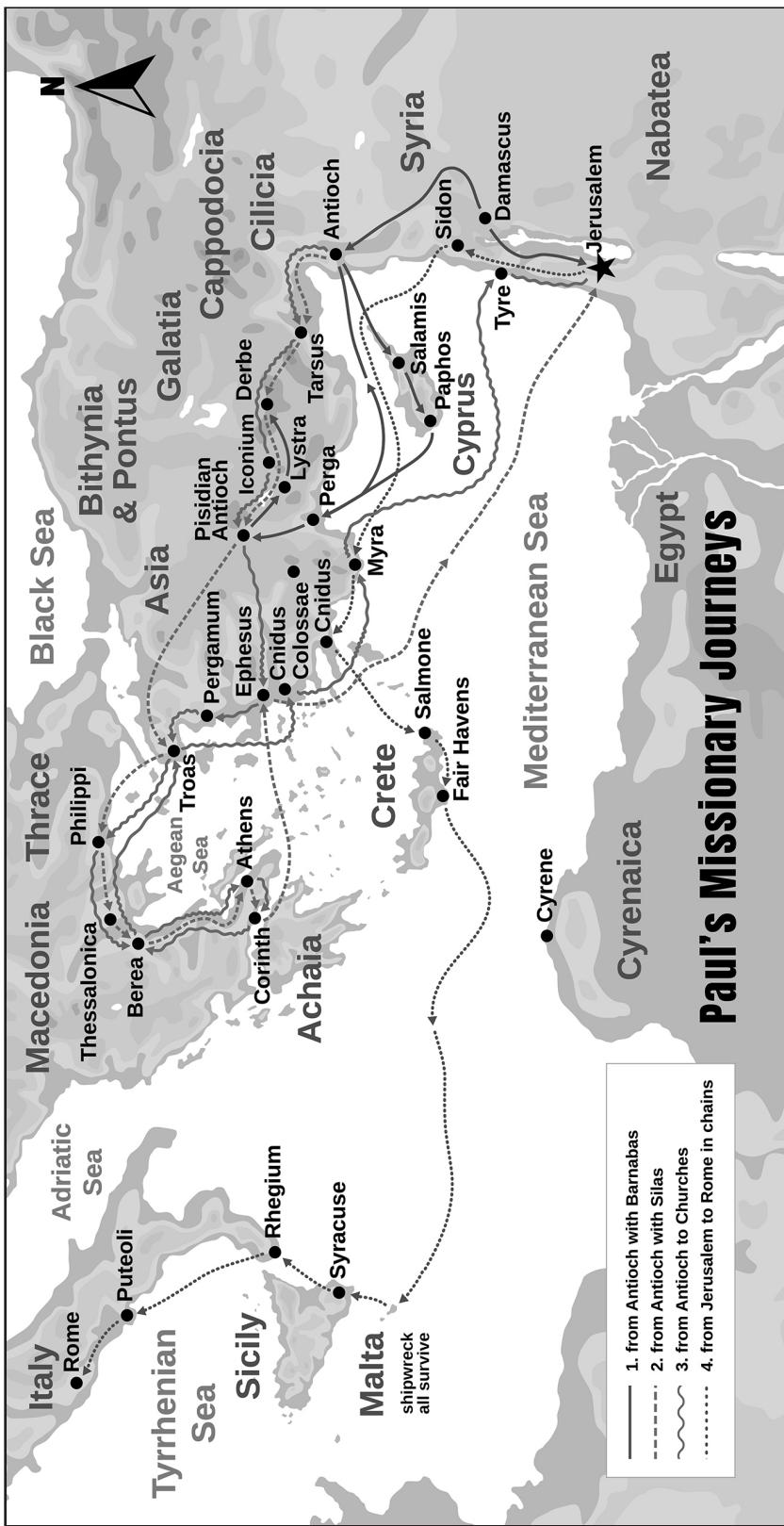
Jericho

► Egypt

Jesus' Journeys

Kay bisan pa gani [ako ngal] Anak sang Tawo wala nagkadtô diri sa kalibutan para alagaran,
kundi mag-alagad kag maghatag sang akan kabuhî para matubos ang madamo nga tawo. - Marcos 10:45

Paul's Missionary Journeys

[Ako] si Pablo nga ulipon ni Cristo Jesus. Gintawag[ako] sang Dios nga margin apostol kag ginseparar agod magwali sang iya Maayong Balita. - Roma 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

- Christ returns for his people
- 1956 Jim Elliot martyred in Ecuador
- 1830 John Williams reaches Polynesia
- 1731 Zinzendorf leads Moravian mission
- 1614 Japanese kill 40,000 Christians
- 1572 Jesuits reach Mexico
- 1517 Martin Luther leads Reformation
- 1455 Gutenberg prints first Bible
- 1323 Franciscans reach Sumatra
- 1276 Ramon Llull trains missionaries
- 1100 Crusades tarnish the church
- 1054 The Great Schism
- 997 Adalbert martyred in Prussia
- 864 Bulgarian Prince Boris converts
- 716 Boniface reaches Germany
- 635 Alopen reaches China
- 569 Longinus reaches Alodia / Sudan
- 432 Saint Patrick reaches Ireland
- 397 Carthage ratifies Bible Canon
- 341 Ulfilas reaches Goth / Romania
- 325 Niceae proclaims God is Trinity
- 250 Denis reaches Paris, France
- 197 Tertullian writes Christian literature
- 70 Titus destroys the Jewish Temple
- 61 Paul imprisoned in Rome, Italy
- 52 Thomas reaches Malabar, India
- 39 Peter reaches Gentile Cornelius
- 33 Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ►			Genesis 1:26 - 2:3	
How are we sinful? ►			Romans 5:12-19	
Where are we?			Innocence	
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.
Who are we? ►	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden
		Son		
		Holy Spirit		
	Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels
		Deceased believing		
		Deceased unbelieving		
	Angels	Holy		
		Imprisoned		
		Fugitive		
		First Beast		
		False Prophet		
		Satan		
Why are we? ►			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7	

Mankind is created in God's image, male and female He created us

Sin entered the world through Adam and then death through sin

When are we?

Fallen				Glory				
Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth				
1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light				Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3				
John 8:58 Pre-incarnate		John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise	God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City				
Psalm 139:7 Everywhere		John 14:17 Living in believers						
Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth								
Luke 16:22 Blessed in Paradise								
Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment				Matthew 25:41 Revelation 20:10				
Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command								
2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus								
1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind				Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels				
		Revelation 20:13 Thalaasa						
		Revelation 19:20 Lake of Fire						
		Revelation 20:2 Abyss						

For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

Destiny

Binisayâ at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our Good News sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'*" Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. "*If the first fruit is holy, so is the lump*," Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Disciple All Nations

Gani kadutui ninyo ang tanan nga katawhan kag himuan ninyo sila nga akon mga sumulunod. Bautisohan ninyo sila sa ngalan sang Amay, sang Anak, kag sang Espiritu Santo.

- Mateo 28:19

